Astor Library
Lafayette Pl

"Vienybe Lietuvninku"
ISEINA KAS SEREDA
BROOKLYN, NEW YORK
Prenumerata metams:
Suvienytose Valstijose $2.00
Europoj ir kitur $3.00
Prenumerata mokama is virsaus.
Prenumeratos meta Skaitosi nuo bilo kuriu užsirasymo, bet nuo Naujo Meto.
Apie permainy adreso reikalaukite pranesti.
J. J. Paukštis ir K. Brazys
120 124 GRAND ST.
Brooklyn, New York.

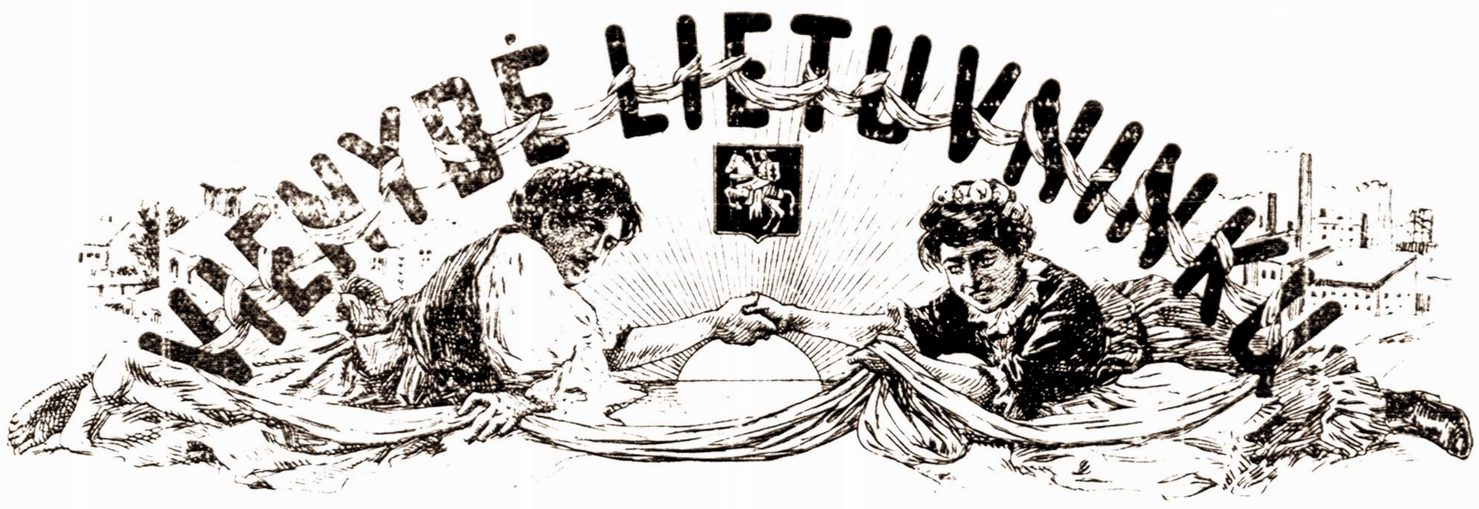

THE LITHUANIAN WEEKLY
"Vienybe Lietuvninku"
PUBLISHED
EVERY WEDNESDAY
BROOKLYN, NEW YORK.
Yearly subscription rate:
In the United States $2.00
To Foreign Countries $3.00
Advertising rates on application.
Address all communications to publishers
J. J. Paukštis & K. Brazys
120 124 GRAND ST.
Brooklyn, New York.

Visuomenes, literaturos ir politikos savaitinis laikraštis.

Nr. 7. Brooklyn New York, 15 d. Vasario (February) 1911 m. Metai XXVI

ENTERED AS SECOND CLASS MATTER OCTOBER 23, 1907, AT THE POST-OFFICE AT BROOKLYN, N. Y. UNDER ACT OF MARCH 3RD, 1879.

„Vienybes Lietuvninkų" XXV metų Jubilejus.

1886--1911

Ir štai męs atsistojome ant rubežiaus. Metasinėio ketvirtadalis pasiliko užpakaly «Vienybės Lietuvninkų» praeitojo kelio, priešaky jos stovi tas-pats kelias, tik laiko skaitliavimu, lyg kokiu vieškeliniu stulpu, paženklintas. Užpakaly, toli dūmoja migłose, vingiuotas šito laikraščio kelias. Ant jo, iš arčiau, dar regisi kai-kurios kovos, kai-kurios smulkios nelaimės, kai-kurios bedos ir vargai. Bet juo toliau į praeitį, tuom šitie visi vaizdai ėima mažyn, smulkyn, iki pavirsta į vieną nusidriekusį šešėlį. Tai «Vienybes Lietuvninkų» sunkioji praeitis...

Sunki, bet maloni toji praeitis. Tuomi dar «Vienybei Lietuvninkų» ji malonesnė, kad ji, susilaukusi 25 metų amziaus, jaučiasi neveltui ant lietuviškojo pasaulio užgimusi. Kiekviena josios gyvenimo savaitė atžymeta kokiu-nors naudingu darbu, kokiu-nors žingsniu pirmyn su mūsų broliais iseiviais Amerikoje. Ant josios puslapių plasti amžinai gyva lietuvių dvasia, taksena lietuviška širdis,— tai vargus kęsdama, tai šviesios vilties kibirkštelę gaudydama, tai ant kultūros kelio vis toliau ir toliau užkopdama, sykiu su visomis tautomis... «Vienybės Lietuvninkų» idealas — tai buvo vis didelės didžiumos lietuvių pirmeivių idealas. Kokia buvo tais laikais mūsų visuomenė, toksai buvo ir šis laikraštis, kuris tik mūsų viengenčių darbus ir vargus sekė, jaisiais dalinosi. Laikraštis — tai visuomenės veidrodis, kuriame atsispindi visi tautos darbai. Ir «Vienybei Lietuvninkų» išpuolė laimė ilgus-ilgus metus tuomi atspindžiu būti...

Šiandien «Vienybei Lietuvninkų», švenčiant savo 25-metinį jubilėjų, nebeprisimena tie digliai, kurie tais laikais žeidė jos eisenį. Vienatinis tik susigriaudinimas dar pakila širdyje prisiminus visą eilę tų šviesių tėvynainių, kurie per ilgus metus sykiu su mumis dirbo, bet šios dienos nebesulauke... Šalta žemelė pagveldė daugelį mūsų visuomenės veikėjų ir buvusių šio laikraščio sandarbininkų, su pasišventimu dirbusių dėl labo savo brolių. Su atidengta galva męs jiems — vardan «Vienybės Lietuvninkų» ir vardan mūsų tautos, kurios labui jie triūsėsi — ištariam:

— Ramaus atilsio, brangus draugai ir broliai!

Ateitis gi jau daug šviesesnė atrodo. Jau didelės miglų eilės tapo pravarytos iš mūsų tamsios padangės. Šiandien jau turime daugelį savo sandraugų laikraščių, kurie stovi su mumis ant vieno kelio. Aušta lietuviams naujos ir šviesios gadynės diena vis spartyn ir platyn. Lietuvių viengenčių vargus nešame jau pasidalinę į daugelį naštų. Visuomenė mūsų jau gimdo vis didesnius būrius rimtų ir pasišventusių veikėjų, kurie lietuvių gyvenimui grindžia vis platesnį ir lengvesnį kelią. Malonu jau šios gadynės susilaukus, didelė viltis «Vienybę Lietuvninkų» pasitinka žengiant per naują metašimčio ketvirtadalinį rubežių. Su visais tais, kurie «Vienybę Lietuvninkų» savo straipsniais šiame numery pasveikino, su šimtais linkėjimo laiškų ir telegramų į išleistuvę, ir su tais tūkstančiais mums užjaučiančių skaitytojų, linksmai sutinkame šį jubilejų ir vienijame su jais savo lukesčius, kad ir ateityje «Vienybei Lietuvninkų» bus lemta labai svarbi rolė atžaisti — lietuvių tautiškam ir kultūriniam atgimimui. To męs tikimės su pagalba *Jūsų broliai ir draugai,* kurie su mumis iksiolei dirbote. Ačiuodami Jums už sąjausmą, prikviečiame ir prie ateities darbų — darbų dėl mūsų dar labai nestiprios tėvynės ir tik-ką išeinančių į svieto areną gyventi mūsų vargdienių brolių. Į Jumis męs, atsakydami ant jubilėjinių pasveikinimų, atsitariame:

Ačiu. Bet — talkon, broliai! Dar laug mums stovi ateityj darbo padaryt!...

Atminimu žiupsnelis

Dangų debesis aptrauke,
Saules veido nematyt;
Žiaurys vėjai užia, kaukia,
Staugia, klaiku net klausyt!
Smenga viskas tamsumoje,
Siautalnos rudens nakties,
Sielos mano gilumoje
Skverdia mintis po minties...
Is tėvynes numyletos
Atminimų praeities
Eilių eilios užžavėtos
Verzias sielon.....

Tuomet miglos dar klojo mūsų prabočių žemę... Ilgus, ilgus metus, šimtmečius, kaimynų ragainių apkerėta, tunojo brangioji šalelė sunkaus miego glėbyje. Šiaurių vėjai vienas kitą aplenkdami, siautė, svilpe ant atsaldytos Lietuvos krutinės, visur palikdami apmirimo ir aklo, žiauraus naikinimo žymes. Ir niuksojo taip sena šalis, apleistų dirvonų pločiais išmarginta...

Tarytum koks pasakų milžinas, kursai, seniau galingas, narsus ir drąsumo pilnas, ilgą savo amžių garbingai kariaudamas, pagaliaus nustojo jėgų ir, sukniubęs ant kietos žemės, ilsisi, snaudžia, spėkų ir dvasios atgijimo belaukdamas... Tvirtas ir baisus priešams seniau jis buvo, vienas jo vardas šiurpuliais juos perimdavo. Garsas apie Lietuvą-milžiną plačiai paskilo po pasaulį. Daugelis jį gerbė, godojo, daugelis jo bijojo... Pagaliaus — jis paseno, apsilpo ir senas žaizdas gydos. Tik retkarčiais pakelia apsunkusias blakstienas ir, padūmavusiomis akimis kiek pažvelgęs aplinkui, nukrato seną, žilą galvą, kadaisiai garbės liaurais duosningai nupuoštą, ir vėl ilsisi, laukia gaivinančio eliksiro savo jėgų atgavimui. Ilsisi milžinas ir laukia ir tikisi, kad jaunesnieji jo salies ainiai galų gale suras jam ano brangaus eliksiro, ir tada jis atsigaus, pajus naują spėkų sriovę, jo gyslose plaukiančią: tada jam vėl sužibės laimės ir garbės laikai...

Šimtmečiais apleisti Lietuvos dirvonai apaugo, apkerėjo visokiomis piktžolėmis, samanomis, krumokšliais, kuriems nekenkė nei saulės kaitra, nei smarkios audros, vėjai, nei kruša, nei šalnos. Viesulai su lietais išplovė skardžius, griovius, apnešė dirvonų pavirsių grauzu, puvėzdrais, apklodami derlingesnį žemės sluogsnį. Tik retkarčiais, debesų guoliams kiek prasiskirus, aiškiau nušvisdavo dangaus mėlynė, ir saulutė pasiųzdavo skaisčių spindulių pluokštus.— Ant plačių dirvonų tyrlaukių vietomis pasirodė keletas jaunų iš kaži-kur patekusių naudingos veislės diegų. Dauguma jųjų neužilgo blėko ir noko, gelto, žiaurių vėjų ir šalnų slopinami. Jų vieton pradėjo atsirasti daugiau panašių augmenėlių. Jau nekurie, šiek-tiek apsipratę su nemalonumis aplinkybėmis ir pusėtinai sutvirtėję, įsteigė augščiau pakilti ir plačiau šakotis, lapuoti, ramindami praeivio akį, žadindami jo jausmus. Gilyn ir platyn leido jauni augmenėliai savo šaknis, pasiekdami graužų apklotąjį derlingąjį žemės sluogsnį. Ten jų šaknaitės surado reikalingų joms maistingų syvų, ir mūsų augmenėliai dauginos, augo, plėtojos ir tvirtėjo...

Prie tokių augmenėlių, išdygusių ir mūsų veikliesniųjų artojų pastangomis išauklėtų ant tolimesnės vienok, tuosyk patogesnės ir našesnės dirvos, toli nuo Lietuvos dirvonų,— priguli senos ir ištvarmios veislės augmuo **«Vienybė Lietuvninkų»**. Šitas augmuo anksčiau kitų išdygo ir, nepaisydamas kartais labai nemalonių sąlygų, augo, kėrojo ir vaisius išdave. Jo grudai pateko ir ant Lietuvos dirvonų užmesti, ir ten po truputį platinos ir vėliau panašių augmenėlių veislę pagamino...

Anais metais, kada Lietuvoje dar tebepersekiojamas buvo spausdintas lietuvių žodis, užsieniuose pagamintieji laikraščiai buvo mažne vienintėliu, galingu mūsų apšvietos ir kultūros įnagiu. Kaip malonu būdavo nuo draugų vieną tokių brangių kviesliu gavus! Su kokiu tai nepaprastu širdies plakimu, langenyčias užsidarę, skaitydavom su ištikimesniais draugais-mokiniais, bent po kelis sykius **«Vienybės Lietuvninkų»** lapus. Skaitėm ir gėrėjomies mūsų prigimta kalba rašytu laikraščiu, o į mūsų jaunas, jautrias širdis giliai įsmego jo gaivingi diegai. Ypač mums patikdavo apysakėlės, eilės. Nors ir mažai laiko teturėdami, tačiau kiekvienai progai pasitaikius skaitydavom, mokindavoms, kadangi rasdavom laikraštyj nemažai nesuprantamų dar mums žodžių ir sąvokų. Truputį vėliau lietuvių mokinių tarpe susitvėrė draugijėlė, kurios tikslas buvo mokintis savo kalbos, skaityti lietuviškas knygutes ir laikraščius — abelnai lavintis. Neužilgo atsirado taip ir kita toki draugijėlė, žemesnių gymnazijos kliasų mokinių tarpe.

Vasaros dyklaikiui atėjus, išsiskirstom po savo kaimus, pasiėmę po keletą knygučių ir laikraščių. Čia jau liuosiau galima buvo skaityti ir kitus prie to pratinti. Kaip smagu budavo lauke, kur krūmuose užsislėpus, gerte gerti aną gaivingąjį eliksirą, taip ir liepsnojo nuo jo vidujine ugnimi akįs, greitai ir smarkiai plakėsi širdis, plačiau darbavosi vaidentuvė... Po truputį pratinos prie skaitymo ir sodžių jaunuomenė. Išpradžių jie velydavo klausyti, kaip kitas skaito, paskui ir patįs panorėjo «gazatų skaityt». Tarp kitų **«Vienybė Lietuvninkų»** jiems gerai patikdavo. Keletas būklesnių vaikinų susitarę susirinkdavo šilelyj nedėldienių popiečiais. Ten vienas skaitydavo laikraštį, kiti klausydavo. Pasiskaitę padainuoja, pašūkauna, paskui vėl skaito pasimainydami. Jau temstant, laikraščius ir knygeles tam tikroje vietoj paslėpę, grįžta vaikinai sodžiun, dainomis sielą linksmindami. Prisieidavo atsargiai apsieiti su lietuviškais raštais. Visada jautresnis ir rangesnis prie kiltesnių dvasios palinkimų jaunimas prielankiai atsinesdavo į spauzdintą žodį. Visgi nestoka būdavo ir priešingų nuomonių. Tarp to paties jaunimo atsirasdavo labai daug nesupratusių ir tokių, ką sunkiai duodavo save «aptašyti», pralavinti. O tėvai, senesnieji tai kuone visi priešinos knygučių skaitymui ir smarkiai bardavo ir bauzdavo vaikus, jei jie jų neklausydavo. Iš baimės, kad kas neįskųstų žandarui ar urėdninkui, lietuviški raštai prisieidavo slapta laikyti. Labai atsargiai būdavo reikia ir šnekėti apie laikraštį ar knygutę, kad paskui neprisieitų atsidurti šaltojoj...

Visgi geros sėklos grudai puolo vietomis ir ant derlingos žemės, ir išdavė pageidaujamus vaisius. Ačiu iš užsienių pergabentų laikraščių išsiplatinimiu, apšvieta pamazėl kilo visuose lietuvių visuomenės sluogsniuose. Su jų pagalba lietuviai susipratę, kuo jie beėsą ir kuo jie turėtų būti. Visų niekinama ir žeminama lietuvių kalba pradėta dažniau vartoti, ir ji tankiau ir tankiau galima užgirsti ne tik mūsų sodžiuose, bet ir miestų gatvėse ir viešose vietose. Supratimui truputį pakilus, atsiranda vėl nauji neišvengtini reikalavimai. Geresni tėvynės sūnųs visokiais būdais stengėsi spaudą Lietuvoje ingyti. Nemažai aukų padėta, nemažai jaunų, gyvų spėkų paaukauta — ir galop lietuviams spauda sugrąžinta.— Liuosiau atsiduso Lietuvos krutinė, jos akyse sužibėjo geresnės ateities viltis, ir rimtas, pasekmingas kultūros darbas platinos ir augo jos šalyje, nepaisant daugybės įvairių nemalonumų ir skerspainių. Su šviesia laimingesnės ateities viltim, su savo spėkoms ir įsitikėjimu žengia Lietuvos ainiai pirmyn. Kiekviena dėkinga ir jusli širdis ramiai nulenkia galvą savo karžygių pagerbimui. Šituos 25 metus be paliovos kultūros ir apšvietos žibintuvą nešdama, **«Vienybė Lietuvninkų»** užsitarnavo tokią pagarbą. Ji išlaikė visus savo ilgo gyvenimo smūgius, visada pasilikdama tikra savo idėoms ir drąsiai jos tarp tėvynainių platindama. Daugybė jos sandraugių pailso, nukrypo, daugybė savo jėgų nustojo ir puslaukelyje pasiliko. Bet **«Vienybė Lietuvninkų»** sitam atvejyj aplenkė visas savo sandraugės. Piačiai ir giliai įsikerojo jos senos, galingos šakniš, jos storas, tvirtas liemuo laiko tūkstančius tūkstančių šakų-sakelių. Tartum senosios Lietuvos šventųjų girių ąžuolas, **«Vienybės Lietuvninkų»** augmuo stovi augstai pakilęs ir, draugiškai pratiesdamas savo dailias šakas tėvynės linkui, kur gerokai išartus dirvonus jau taipgi puošia įvairios rūšies augmenai, stukso jis, ramiai savo žaliosios lapijos ošimo klausydamos...

Nuo širdies linkėjame **«Vienybei Lietuvninkų»** ilgiausių metų, pasisekimo ir rimto, naudingo apšvietos darbo tėvynainių labui!

Bujok «Lietuvninkų Vienybė»,
Kultūros grudus sėdama,
Mus broliams šviesą nešdama,
Ugdyk ir platinki liuosybę!
Eilė ilgų, skaitlingų metų
Prabėgo nuosekliam darbe,—
Tebūna tau užtat garbė!
Kad ji ilgai gyvuot galėtų!

Kaškaitis.

Sulaukus **«Vienybei Lietuvninkų»** 25-metines sukaktuves ir šiandien paminint praeitus laikus iš jos gyvenimo, tikiu, jog bus neprošalį paminėjus ir medžiagiškąjį tuomet šito laikraščio pasilaikymą. Šitoji pusė anais laikais buvo labai sunki, ir todėl turėjo nukęsti ir patsai laikraščio dvasiškas stovis, taip kad sunkiai jam besiverčiant nebūdavo nei kalbos apie jokį laikraščio pagerinimą, nors to reikalingumą atjautė ir leidėjai, ir nuolatos reikalavo skaitytojai.

Kodėl buvo sunku su finansais? Bus aišku, jeigu prisiminsim, kad **«Vienybė Lietuvninkų»** labai anksti pradėjo kovoti už lietuvių idealus. Pirmasis idealas buvo persiskirti su lenkais. Tuojaus pakilo neužsiganėdinimas iš pusės lietuvių prijaučiančių lenkystei. Pradėjus aniems **«Vienybę Lietuvninkų»** boykotuoti ir visaip jai kenkti, negi bu-

vo kam iš lietuvių puses stipriai laikraštį paturėti, nes tuomet lietuviai neturėjo nei savo draugysčių, pagaliaus nei parapijų, abelnai lietuvystės dvasia jiems buvo labai mažai dar žinoma ir nesuprantama. Jei ir buvo kur kokia draugyste, tai ir ten ant susirinkimų budavo vartojama lenkiska kalba. Pradėjus «Vienybei Lietuvninkų» aiškinti, kad lietuviams dar nemokant gerai lenkiskos kalbos, neišpuola kalbeti suambryta lenkiska kalba, žmonelial taip įsierzino, kad apart lenkimo visokiais budais laikraščiui, eme net laiškais grumoti leidėjams, taip kad budavo kartais net baugu darosi už gyvastį... Vienok ant sito buvo nepaisyta. Nors laikai bėgo labai sunkiai, tačiaus povaliai žmonės prie naujos mįslės apsipratо ir ilgainiui laikraščio padėjimas pradėjo keistis geryn.

Bet su tuomi «Vienybes Lietuvninkų» nesmagumai dar nepasibaigė. Laikui bėgant, tverianties lietuviškoms draugystems ir parapijoms, prasidėjo nesutikimai parapijonų su kuningais. «Vienybė Lietuvninkų» stojo parapijonų puseje, ir iš tos priežasties prisiėjo jai dar daugiau nesmagumų nukęsti. Taip kad ir vėl šis laikraštis pasijuto ant krašto pražūties bestovįs. Velionis Juozas Paukštys priverstas buvo perleisti «Vienybę Lietuvninkų» į naujas rankas. Perėjus jai į rankas J. J. Paukštis & Co., naujieji leidėjai su nauja energija ėmėsi už darbo ir neužilgo «V. L.» sustiprėjo. Tačiaus karės tarp parapijonų ir kuningų vis gi tebetraukė šį laikraštį į vaidus. Prisidėjo dar nauja bėda. Buvo gimę laikraščiai «Garsas» ir «Tevynė». Ši pastaroji, turėdama savo spaustuvę Plymouth'e, Pa. (Križinauskui administratoriaujant) tyčia spaudos darbus darydavo tik už darbo kaštus; poperius, mašina, juodyla — viskas buvo duodama Susivienijimo

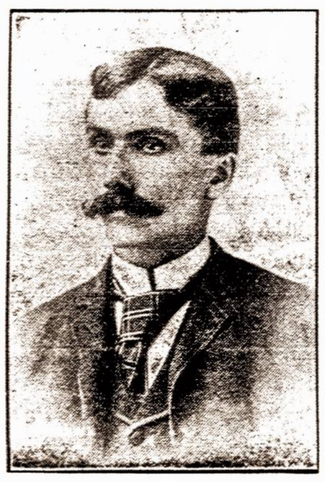

JUOZAS J. PAUKŠTIS.
Dabartinis „Vienybės Lietuvninkų'' leidėjas.

Lietuvių Amerikoje,— taip gi vartojama buvo pamoksluose agitacija; nebuvo nei vienos bažnytinės iškilmės (40 valandų), kad nebūtų vienas pamokslas pašvęstas «Vienybės Lietuvninkų» išniekinimui ir boykotavimui. Biauresni iš tokių pamokslų buvo atspausdinti «Vienybėje Lietuvninkų», tarp kurių vienas labai indomus — kun. Vizgirdo (Žr. «V. L.» N36, 1905 m.). Kalėdodami kuningai, radę laikraštį ant stalo, tuojaus sudraskydavo...

Tokie ir tam panašųs dalykai visuomet ant «Vienybės Lietuvninkų» medžiagiško stovio turėdavo skaudžiai atsiliepti ir atsiliepė. Bet anaiptol jos nenužemino visuomenės akyse. Su nedideliu būreliu draugų ir teisingos idėos žmonių yrėmės, iki ant galo jau išsidirbo mūsų visuomenėje didesnis skaitlius vientaučių blaivai protaujančių, kurie suprato, kad laikraščio užduotis yra kiltesnė už smulkius ypatų norus, ir ypatiškų vaidų vietą pradėjo užimti sveika principų kritika, ir vien tik išrodinėjimas blogesnių pusių.

Sunkiuosius laikus pragyvenom. Kįlant lietuvių tarpe apsišvietimui, mūsų žmonės vis daugyn ir daugyn pradeda pažinti, ką gero jų tautiškam judėjimui yra padaryta gero. Mes tą matome iš to, kad «V. L.» draugai ir rėmėjai kaskartas dauginasi. Skaitytojų ir rašytojų skaičius auga, ir duoda mums viltį netolimoj ateity padaryti «Vienybę Lietuvninkų» vienu iš didžiausių ir geresnių iletuviškų laikraščių Amerikoje. To mes tikimės su pagalba mūsų apšviestesnių viengenčių: sandarbininkų, skaitytojų ir rėmėjų, kuriems šiose 25-metinėse «V. L.» sukaktuvėse, ikšiolei prie «Vienybės Lietuvninkų» palaikymo prisidėjusiems, sudedame širdinga padėką.

J. J. Paukštis.

Man atvažiavus Amerikon, apsigyvenau miestelyj Plymouth, Pa. Per porą metų dirbau anglių kasyklose; paskiaus, velionis Juozas Paukštys prikalbino mane į spaustuvę prie «Vienybės Lietuvninkų» už darbininką — raides statyti ir taip kelis metus bedirbant teko daug patirti apie šį laikraštį ir kokiame jis tada buvo padėjime.

Juozas Paukštys buvo visiems gero velijantis žmogus, taipgi išlaidus; jis gana daug išleisdavo pinigo suselpdamas neturtėlius ir šiaip visokiam lietuvystes labui neatsakydavo aukų; galima sakyt, kas iš jo norejo tai nepasinaudojo, per ką vietoje praturtet Juozas Paukštys pats save skriausdavo ir patsai ant tiek subiednejo, kad su sykiu ir laikraštis «Vienybe», jo leidžiamas, puolė žemyn; priešastis puolimo laikraščio buvo įvairios, bet daug prisidejo ir įvedimas naujos rašybos, kuri tuom laik žmonems buvo nepaprasta skaityt; kitas dalykas daug prisidejo, kad vieton, ką rašydavo: «guodotinas kunigas pastatė bažnyčią», «guod. kun. pastatė klebonija», «guod. kun. nemažai padėjo savo sveikatos ir pinigiškai», pradėjo laikraštyje rašyt, kad «lietuviai už tiek ir už tiek bažnyčią pasistatė ir t.t. Tas, žinoma, kuningams labai nepatiko!...

Tuom laik puolė ant Juozo Paukščio didelė neapykanta iš kunigų pusės, ir jie iš sakyklų stengėsi kiek galint jam kenkti: laikraštį «Vienybę» visokias būdais niekino, baugindami skaitytojus, kad neprieis į spaviedį ir bus atmesti iš parapijos, kaipo «šliuptarniai».

Juozas Paukštys, matydamas, kad «Vienybė» gali visai nupult, pardavė spaustuvę į kitas rankas: J. J. Paukštis, K. Brazys, Tam. Paukštis ir Sel. Paukštis, kurią bendrovę užvardijom «J. J. Paukštis & Co.» Paėmus spaustuvę nuo Juozo Paukščio reikejo ir priduotą skolą apmokėt, kad, skolininkams atlyginus, butų galima drąsiai laikraštį platint tarpe žmonių; bet kada prisiėjo minėtai kompanijai dėti pinigus užlaikymui spaustuvės, tada Sel. Paukštys pakratė rankas ir atsisakė suvis nuo laikraščo, — jis suvis nenoris prigulėt. Tam. Paukštis dar pasliko iki tūlam laikui, bet ir jis vėliau atsisakė.

Tada J. J. Paukštys ir aš, matydami, kad kitos rodos nėra — reikia laikraštį atlaikyt nuo prapulties, ėmėmies prie darbo, dirbome dienomis ir naktimis, kad laikraštį atlaikyt; žinoma reikėjo gana daug vargo panešt. Man pačiam būnant spaustuvės prižiūrėtoju, reikėjo dirbti dienomis ir naktimis. Visgi pasisekė laikraštį atgaivint ir skaitlingai praplatint; tas pasisekė pasidėkavojant tuomlaikiniam redaktoriui J. Mačiui, kuris prisidėjo prie laikraščio praplatinimo su savo puikiais raštais. Matydami, kad «Vienybė» platinasi, spausdinome, apart visokių knygelių, «Latvių Tautą», Dr. Šliupo parašytą. Užbaigus spaudą davėme apdaryt, bet fabrikui užsidegus sudegė ir mųs minėtos knygos 3000 egzempliorių. Tokiu būdu nuėjo dūmais visas darbas ir indėti pinigai su dideliu nuostoliu. Bet visgi vilties nenustojom, nors ir po tokio nelemto atsitikimo.

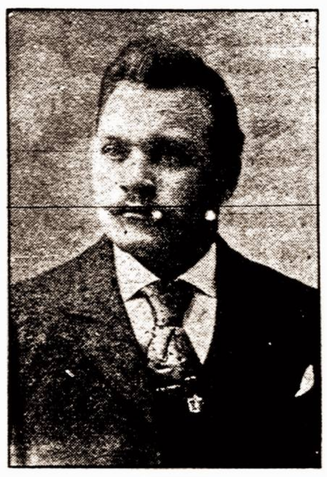

KAZIMIERAS BRAZYS.
Dabartinis „Vienybės Lietuvninkų'' leidėjas — p. Paukščio bendras.

Toliau darbuojanties, laikraštis «Vienybė» bujojo ir platinosi po visas šalis tarpe lietuvių, kaip Amerikoj taip ir Europoje, kur tik lietuviai randasi. Nors «Vienybė Lietuvninkų» perleido savo gyvenime daug visokių nesmagumų, daugiausia nuo kuningėlių, bet visgi ji nežiūrėjo, ar kuningas ar ponas, — nors ir buvo nuo jų barama ir visaip pravardžiuojama, — nepaisydama ėjo teisingu keliu, tarnavo visuomenės labui, vienydama lietuvius kruvon, netingėjo dirbt visokioms organizacijoms, kaip S. L. A., T. M. Dr., netingėjo parinkt aukas pavargusiems lietuviams ir ištremtiems Siberijon ir kitur.

Baigdama 25-tus metus savo gyvavimo «Vienybė Lietuv.. praleidus sunkius vargus, kiek prasisiekė, papuošė spaudą užsidirbusi puikią mašiną, kuri daug pagelbės jos tolesniam gyvavimui.

Mums labai malonu sulaukus «Vienybės Lietuvninkų» 25-metinio jubilėjaus, nes per visą laiką šis laikraštis tarnavo tik visuomenei.

K. Brazys.

Juozas Paukszstys.

JO GYVENIMAS IR DARBAI.

(1861—1906)

Juozas Paukštys gimė 17 d. kovo 1861 m. Naujininkų kaime, Kaupiškių valsčiaus, Vilkaviškio pavieto, Suvalkų gubernijos. Jo tėviškė buvo nemaža ir gerai pasilaikanti ūkė, kur dabar tebegyvena jojo brolis. Mokinosi Juozas iki 16 metų. Namie išbuvęs po tam dvejus metus, 1878 m. spalių mėnesyj iškeliavo Amerikon, kur apsistojo mieste Shenandoah, Pa., ir dirbo anglių kasyklėse. 1880 m. atvyko į Plymouth'ą, Pa. ir čia iš draugės su And. Ambrasu įsikūrė valgomų daiktų sankrovą («groserniją»). Tai buvo pirmutinė šioje apylinkėje lietuviška sankrova. Neužilgo persiskyręs su savo bendru, Paukštys laikė vienas sankrovą. Sunkiai pasidarbavęs kelis metus, Paukštys šiek-tiek prasisiekė ir 1886 metuose inkūrė laikraštį «Vienybę Lietuvninkų». Tais pačiais metais jam pasidarbavus, ypatingai per naujai inkurtą laikraštį, tapo sutvertas «Susivienijimas Lietuvių Amerikoje», išpradžių pavadintas «Susivienijimas lietuviškų draugysčių Amerikoje».

JUOZAS PAUKŠTIS.
Įsteigėjas „Vienybės Lietuvninkų''.

Paukštys gerai vartojo anglišką kalbą ir su tąja buvo tikra pagalba visiems naujai atkeliavusiems lietuviams, nesuprantantiems angliškai. Abelnai jis visada drąsiai ir energiškai užstodavo už skriaudžiamuosius. Tuomi ingijo visuomenės daugumos sympatiją... Bet kuomet teko įsimaišyti į tarpą platesnių, taip sakant — organizuotų nesutikimų ir skriaudų, Paukštys pasijuto tokiam kėbliam padėjime, iš kurio jau nebegalėjo išeit iki grabui...

1891 m. atkeliavo kun. A. Burba užimti lietuviškai-lenkišką parapiją Plymouth'e. Lenkai kuningo Burbos, kaipo lietuvio-patrijoto, neįsileido nei į kleboniją. Paukštys priėmė kun. Burbą į savo gyvenimą ir davė jam visą užlaikymą. Dėl tos priežasties Paukštys liko intrauktas į tuo tarpu einančią aštrią karę lenkų su lietuviais. Ta karė dėjosi ant lauko dvigubo fanatizmo: tikėjimiško ir tauiško. Lenkai nei girdėti nenorėjo, kad jų lietuviškai-lenkiškoje bažnyčioj galėtų būti lietuviška kalba šale lenkiškos. Aštrumas priėjo iki to, kad ne tik-ką klebonijoj įvyko muštynės, bet, galų-gale, lenkai, valdžios nuginkluoti (buvo apsiginklavę karabinais!) ir apmalšyti, savo pagiežą pradėjo pilti ant lietuvių, iškasdami nakčia lietuvių lavonus ir išmesdami juos laukan iš kapinių...

Paukštys, nors kaipo lietuvis-tautietis nebuvo fanatiku, bet matė tiesą lietuvių pusėje ir karštai tos pusės reikalavimus palaikė. Už tai jam lenkai atkeršijo ne tik boykotu (nėjo į jo sankrovą pirkt), bet ir tą, ką buvo inėmę ant kredito, neužmokėjo. Dėl tos priežasties J. Paukščio interesai taip nupuolė, kad vos-nevos jis susilaikė nuo bankrūto.

Atsiskyrus lietuviams nuo lenkų parapijos ir įsteigus savo—lietuvišką,—Paukštys tapo išrinktas į parapijos komitetą. Keliems metams praslinkus, ir lietuviškoj parapijoj kilo vaidai, bet jau ne už idėas, o tik už grynai medžiagiškus, piningiškus reikalus,—vaidai parapijonų su kuningu. Paukštys, matydamas tiesą parapijonų pusėje, ir čionai stojo už skriaudžiamuosius. Tie nesutikimai įsitraukė į teismą. Kun. Burba nelaimėjęs teisme, pradėjo keršyti savo priešams kitokiais būdais. Tą savo kerštą beveik išimtinai atkreipė prieš buvusįjį savo geradarį Juozą Paukštį, boykotuodamas jį visokiais būdais. Paukščio reikalai smarkiai puolė žemyn. Prie tokių nelaimių prisidėjo dar buvęsis jo geras draugas, lietuvis bankierius, A. Pajaujis, kuris «subankrūtydamas» ir išnešdamas žmonėms apie 40.000 dol., prigavingai išgavo nuo Paukščio «Judge Notice» ant $500.

Matydamas, kad neįstengs pakelti tų visų nelaimių, Juozas Paukštis pardavė spaustuvę dabartiniams «Vienybės Lietuvninkų» išleistojams— J. J. Paukštis ir K. Brazys.

Žmogui nukentėjusiam tokias dideles nelaimes, da-gi tankiausiai neteisingai krintančias viena po kitai iš rankų jo draugų—kas gi palieka daryti? Viens iš dviejų: ar palikti greičiaus šį svietą, arba savo rūpestį, negandą skandyti alkoholyje... Ir J. Paukštys, ypatingai nuo to laiko, kuomet susdraugavo su kun. Burba, kurs taip-pat pervirš vartodavo alkoholį, kas-kart vis labiaus pradėjo gerti. Dabar, kuomet jo gyvenimas liko ant visados sugriautas, jis nei nematė kitokio nusiraminimo būdo. Ant tūlo laiko ingavo dar-gi «Delirium tremens»...

Negalėdama pakelti tų visų nelaimių jo žmona—kiltos, doros ir geros širdies moteriškė—žymiai nyko sveikatoje ir, pasirgusi porą metų džiova, 29 spalių 1899 m., pasimirė. Josios myris skaudžiai atsiliepė ant Paukščio sveikatos ir, niekur nebenusiramindamas, kas yra šiame sviete, laukė kada galės atsigulti į šaltą žemelę, pas savo draugę... Vasaromis praleisdavo daug laiko ant savo žmonos kapo, sodindamas ir laistydamas žolynus, tikėdamasis neužilgo po jais atsigulti ant amžino pasilsio. Bet nelaimingojo viltis ir po mirties neišsipildė... Mirė 18 d. sausio 1906 m. ir turėjo būti palaidotas ant svetimtaučių kapinių, atskirtas nuo savo žmonos, kuri tik viena iš visų jo draugų pasiliko jam ištikima drauge. Plymouth'o lietuvių parapijos tuolaikinis valdonas, kun. Vizgirda, nepriėmė velionio Paukščio ant lietuviškų kapinių, teisindamasis, kad velionis nireš nekatalikiškai!... Ar turėjo tiesą,—kitas klausimas. Juozas Paukštys liko palaidotas ant

Shawnee kapinių, Plymouth'e, Pa. Tai kapinės protestonų-svetimtaučių. Ar tas nereiškia protestą prieš mūsų neva «katalikiškai-tautiškas» kapines?...

Ir teilsisi ten grabe, grečium su svetimtaučiais, a. a. Juozas Paukštys, kuris inkūrė Amerikoje vieną iš pirmutinių lietuviškų laikraščių—«Vienybę Lietuvninkų» ir tiek vargų-skriaudų nukentęs, paliko mums neužmirštiną atminimą!

Lietuvių historija jo neužmirš.

MARĖ PAUKŠTIENĖ.

Velionio Juozo Paukščio, „Vienybės Lietuvninkų'' įsteigėjo moteris, išgyvenusi su juo 13 metų ir pasimirusi dar pirma jo — 1899 m. 29 d. spalinio, turėdama vos 32 metus amžiaus. Velionė Paukštienė buvo gimusi Černikų šeimynoje, Vištyčio miestely, Vilkaviškio pavieto, Suvalkų gubernijos. Ši moteriškė su „Vienybės Lietuvninkų'' praeičia taipjau arti surišta, kaip ir velionis Juozas Paukštis. Tų laikų žmonės pasakoja, kad visokiuose „V. L.'' varguos ir josios leidėjo nepasisekimuose ar susikrimtimuose nuo priešų, velionė Paukštienė daugeliu prisidėjo, suramindama ir sutvirtindama savo vyro kartais nusilpstančią energiją. Vienok šitie vargai, pakelti prie laikraščio, pakirto ir jos sveikatą, — pasimirė po sunkios ir ilgos ligos. Ilgai visi aplinkiniai lietuviai velionės Marės neužmiršo, kaipo labai geros ir pavyzdingos moeriškės.

„Vienybė Lietuvninkų'', sulaukusi 25 metų jubilėjų, ir gi prisimena ir niekados neužmirš velionės Marės,— kaipo vienos iš savo įsteigėjos ir palaikytojos, paaukavusios lietuvių labui savo jauną gyvastį. Jos vardas tebuni pavyzdžiu visoms lietuvaitėms!

Iš biografijos pirmutinio „V. L." redaktoriaus.

Pirmutiniu «Vienybės Lietuvninkų» redaktoriumi, kaip žinome, buvo a. a. Domininkas-Tamošius Bačkauskas, kuris 1909 m. 25 dieną vasario pasimirė Mahanoy Cityje, prie savo vėliaus uždėto ir rėdomo laikraščio «Saulės». Velionio Bačkausko biografija visuomenei butų žingeidi, nes ji ankštai rišasi su mūsų laikraštijos pradžia ir jos tolesniu plėtojimusi. Gaila, vienok, kad iš jo biografijos vis gi mes nedaug ką galime parašyti, nes ant kiek, iš vienos pu-

sės, velionis Bačkauskas paliko mūsų laikraštijoje didelę intekmę, ant tiek jis kaipo visuomenės veikėjas, paliko pastebėtinai nežymus.

Būdamas nedidelio mokslo, velionis nepajėgė išstatyti viešai kokias nors savo pažiūras. Kaip rėdydamas «Vienybę Lietuvninkų», taip vėliaus «Saulę», a. a. Bačkauskas niekuomet viešai neišdrįso išreikšti savo kriterijaus, rašė viską, taip pasakius «po pseudonymu». Visos jo pažvalgos tapo išreikštos lūpomis jo paties pramanyto balvonuko—«Taradaikos», kurį įvedė į «V. L.», o paskiaus perkėlė ir į «Saulę». Taradaika ypač rūpinosi pajuokti žmonių negeras puses, kartais vykusioj, o kartais ir šiurkštesnėj formoj. Mažo mokslo mūsų skaitytojai tuomet Taradaiką labai pamėgo, nes jiems labai suprantamai kalbėjo. Jo išsireiškimuose jie girdėjo savo pačių žodžius ir savo darbus. Šiandien tokia rašymo forma mūsų žmonių jau nebėra toleruojama,—dabar jau išsidirbo pas mus platesnės pažiūros, ir žmonės reikalauja, kad laikraščiai išsireikštų aiškiau savo «Credo». Bet anuose laikuose buvo tai labai tinkamu. Iš to tai atžvilgio Bačkauskas tapo labai populiariškas. Jo intekmė pasiliko tokia didelė, kad dar ir po šiai dienai, «Saulė», nežiūrint į jos atsilikimą nuo gadynės reikalavimų ir naujosios rašybos, tebeturi nemažą skaitlių savo šalininkų, nenoriai pasiduodančių visiems naujiemsiems lietuvių judėjimams. O anuose laikuose jų buvo tūkstančiai! «Saulė», iš vienos pusės, visgi dikčiai prisidėjo prie palaikymo mūsų tamsesnių žmonių doros paparčio, rods, iš antros—ji išauklėjo labai konservatišką ir atkaklią savo skaitytojaus dvasią. Katras iš tų «Saulės» nuopelnų atsveria vienas kitą, sunku dabar pasakyt. Tik vėlesnė mūsų historija išduos savo nuosprendį...

Paties a. a. D. T. Bačkausko biografija yra šitokia (pasekam «Saulės» 18 N. 1909 m.) Jis gimė Sudargo parapijoje, Serniškių kaime, Naumiesčio paviete, Suvalkų gub. Pradinį mokslą ėjo miesto mokykloje. Vėliaus buvo paduotas į Šv. Franciško klioštorių, Smolenoje. Tėvai buvę norėję leist į kunigus, bet jis nenorėjęs. O kad likti liuosu nuo kareivijos, mokinosi vargoninkystės (mat tada vargonininkų neimdavo į kareivius).

Užėjus lekmečiams (1863) Bačkauskas ėmęs dalyvumą, kaipo žandaras. Nežinia tik: ar velionis laikė maištininkų, ar valdžios pusę. Tą darbą turėjęs ištisus 10 mėnesių. Paskiaus gavęs vargonininko vietą Alvitoj, kur išbuvęs 17 metų. Per tą laiką parašęs keles brošiūrėles, kurios buvę Tilžėje atspausdintos. Jisai tai išvertęs žinomus «Griaudžius verksmus», kuriuos gavėnioje ir prie kalvarijų Lietuvoje bažnyčiose giedodavo. Pirmiaus kuningai jį mylėjo, bet vėliaus jis su kuningais susipykęs, galiausiai metęs vargonininkystę, gavo valdžios darbą,kaipo «staršy objiežčik po Vladislavovskim ujezdie». Keletui mėnesių praslinkus gavęs iš Amerikos nuo savo brolio laivakortę ir iškeliavęs Amerikon.

Atvykęs Amerikon 1879 m. V. Bačkauskas dirbęs sunkiai įvairiuose fabrikuose, ypač slesarnėje, Baltimorės mieste; paskui uždėjęs kriaučių šapą. Ištęn persikėlęs į Buffalo, kur mokinęs vaikus (turbut lenkų), o vėliaus prisidėjęs prie lenkų laikraščio «Ojczyzna» antruoju redaktorium.

1886 m. velionis J. Paukštis pagarsinęs, jog jieškąs lietuviškam laikraščiui («Vienybei Lietuvninkų») redaktoriaus. Bačkauskas tuojaus atsišaukęs, ir veikiai į Buffalo atvažiavę J. Paukštis ir Pajaujis. Čia jie viską aptarė, paskui supirko spaustuvės daiktus ir Vasario 10 d. jau išėjo pirmasis nu «Vien. Lietuvninkų», — Bačkausko rėdomas. Čia jis turėjęs darbo iki kaklui, kaipo redaktorius, kningvedis, korespondentas (nes tada laikraštis jokių sandarbininkų neturėjo). Rėdydamas laikraštį vertinėjo iš kitų kalbų apysakas, kaip va: «Nedorybė žydo», «Septynios kelionės Syndbado», «Kaip privalo gyventi poroje» ir keletą kitokių knygelių, beje tapo sutaisytas, nors dėl šių dienų prastokas, didelis angliškos kalbos vadovėlis—«Pravadninkas angliškos kalbos».

Čia dar reikia paminėti, kad velionis Bačkauskas su J. Paukščiu patįs pirmieji pasidarbavo sutvėrimui Amerikos Lietuvių Susivienijimo. Buvo į draugystes ir kuningus išsiuntinėta spausdinti laiškai, po Pennsylvanijos valstiją. Suvažiavo keli kuningai į miestelį Nanticoke, kur pribuvo ir Bačkauskas su Paukščiu, ir tapo sutvertas draugysčių Susivienijimas. Tada visi iš vien dirbo, ir kuningai «Vienybę Lietuvninkų» labai už tai gerbė.

Ilgainiu tarpe Paukščio ir Bačkausko įvyko nesusipratimai, Bačkauskas po dviejų metų (1888, gegužio 1 d.) paliovė rėdęs «V. L.» ir išvažiavo į Mahanoy City, kur uždėjo «Saulę» (1888), kuri eina dar ir šiandien.

DOMININKAS BOČKAUSKAS (TAMAŠAUSKAS).
Pirmutinis „Vienybės Lietuvninkų'' redaktorius, pas kiaus inkūręs „Saulę''. Abu viršuj indėti paveikslėliai per stato velionį Bočkauską — pirmas, kada rėdė „Vienybę Lietuvninkų'', antras — vėlesniu laiku nuimtą.

Apie velionio Bačkausko ypatybes, pati »Saulė» po jo mirtes šiaip parašė:

«Nebaszninkas buvo vienatiniu isz lietuviszku rasztinyku kuris ylgiausia del Lietuviu darbsztavo. Puikybes jokios neturejo, su mažiausiu kudikiu kalboejo. Szelpi mokslaeivius ne centais, tiktai desetkais ir szimtais doleriu. Buvo geru krikszczioniu, mielaszirdingu ant biednuju ir tuosius szelpe maistu ir piningais. In darba priiminejo vargingu naszliu dukriukes ir del visu buvo kaipo tevu...»

Žinoma, nebe prastesnių buvo velionis pusių Stokavo jam, kaip minėjom, išdirbtų platesnių pažiūrų į gyvenimą, kuri stoka velionį mėtė į visas puses,—tai pataikaudavo kuningams, tai baisiausiai ant jų užsipuldavo per savo laikraštį, dėlei ko su kuningais ir šiaip jau žmonėmis turėjo provas ir savo vargus! Pažymėtina dar ir tas, kad J. Paukščiui aktiviškai prisidėjus prie S. L. A. reikalų gynimo per «Vienybę Lietuvninkų», laikuose kun A. Burbos, velionis Bačkauskas pasidarė S. L. A. dideliu priešu ir su kuningais Juodišium, bei Mašiotu buvo net sutvėrę kitą susivienijimą, kad pagriauti senąjį. Buvo ir kitokių minusų prie velionio Bačkausko darbų ir veikimų; bet numirusiųjų darbus negalima bejudint iš grabo, jei visuomenės reikalai to dabar reikalauja... Mums ėjosi tik nors trumpai apibriežti apie velionio prietikius prie «V. Lietuvninkų».

A. B.

———: o :———

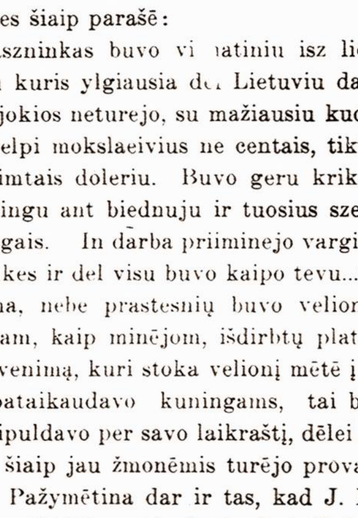

JONAS KAUNAS.
Buvęsis „Vienybės Lietuvninkų'' redaktorius nuo 1895 m. lapkričio iki 1897 m.

———: o :———

„Vienybes Lietuvninku" jubilejaus metas.

Nuo 23 dienos vasario 1886 m. «Vienybė Liet.» pradėjo išeidinėt. Iš mūsų anuometinių lietuvių, kurie į naują gimusią «V. L.» žiūrėjo, skaitė ar neskaitė, jau turbut nedaugel esame nei girioje seni stuobriai užsilikę; aš gi eilėje tų stuobrių būdamas, drįstu nors keletu žodžių «Vienybės Liet.», kaipo jubiliantės, vainiką padidinti.

«Vien. L.» tarpe Amerikos lietuvių nešioja, garsina ir dabina žinias seniausiai be paliovos, nes jau sukanka 25 metai, taigi yra jubilėjaus metas.

Laikraštį «V. L.» pradėjo išleidinėti draugai Juozas Paukštis ir A. Pajaujis, abudu gyvendami Plymouth'e. Pirmasis buvo krautuvninkas, antras—saliūninkas. Jiedu kompanijoj laikėsi visai trumpai; Pajaujis pasitraukė, Juozas Paukštis likosi vienas išleistoju. Pirmu redaktoriumi «V. L.» badai buvo Damininkas Tamašauckas (Bačkauskas). Formatas anuomet «V. L.» buvo panašus į formatą dabartinės «Saulės»; statrašas senoves lenkiskai-lietuviškas; prie «Vien. Liet.» stovėjo anuomet partija katalikiška su senoviškomis lenkiškai-lietuviškomis nuomonėmis; turinys prie žinių buvo tai iš lenkiško verstos pasakėlės ir juokingas «Taradaika». Ant kiek atsimenu, tai lietuviai anuomet gaudė ne tiek «Vienybę Liet.», kiek su juokais «Taradaiką». «Vienybė Liet.» vedė aštrią kovą su «Lietuviškuoju Balsu», kuris tuomet išeidinėjo su laisvesnėmis pažiūromis. Kada 1888 m. D. Tamašauckas nuo «V. L.» redaktoriavimo pasitraukė, pačmė su savim ir «Taradaiką» «Saulen», o redaktoriumi užstojo Turskis, kuris talpino vieton «Taradaikos»—«Tauškutį»; bet jau taip juokingu «Tauškutis» nebuvo, Statrašas ir turinys ir tuomet buvo toksai-pat, kaip ir prie Tamašaucko. «Vienybę Liet.» norint platint, kuningai, pirmiaus Varnagiris, po to Juodišius ir A. Burba cenzūravo, reprezentuodami katalikams kaipo katalikišką laikraštį, vertą skaityti. Turskiui pasitraukus, užstojo redaktoriumi Juozas Andziulaitis (korespondentas «Aušroj»—Kalnėnas).

Prie Andziulaičio, formatas tapo perkeistas į panašų dabartinės «Žvaigždės»; su perkeitimu formato, perkeistas buvo statrašas ant gryniaus lietuviško; turinys— ant daugiaus moksliško.

Andziulaičio redagavimas buvo nors moksliškesnis, bet dėl skaitytojų painesnis. Andziulaitis kartais inbrukdavo straipsnius su liuosesnėmis pažvalgomis; kun. A. Burbai tas nepatiko, ir Andziulaitis turėjo nuo redaktorystės prasišalint; tapo redaktoriumi Antanas Milukas (dabar kuningas). Po Milukui užstojo redaktorium Petraitis. Redagavimas abiejų buvo veik vienokis, po intekme kun. Burbos.

Petraitis, būdamas liguostas vyras, neužilgo apleido redagavimą ir išvažiavo Lietuvon; redaktoriumi tuomet užstojo Kaunas, kursai regis buvo rimčiausiu, ir prie Kauno užgimė T. M. Dr-stė, už kurią «Vienybė Liet.» stipriai kovojo su kuningais, kurie mįslijo, jog Tėvynės M. Dr-stė nori pakasti duobę Susivienijimui. Prie Kauno «Vien. Liet.» jau buvo išsprūdusi iš globos kun. Burbos, ir pradėjo tilpti straipsniai su laisvesnėmis mintimis. Tuomi tarpu «Vienybė Liet.» su išleistoju iš pusės kun. Burbos skaudžiai turėjo nukentėti, apie ką žemiaus bus pažymėta.

Kada Kaunas nuo redaktorystės atsitraukė jo vieton užstojo P. Mikolainis, kuris arti taip kaip ir Kaunas redagavo. Po to Mačys, kursai geriausiai laikraštį pataisyti pataikė. Po Mačio Širvydas, paskui Baltrušaitis, o po jo dabartinis.

Kam «Vienybė Lietuvninkų» tarnavo?

Tarnavo «V. L.» ne tiktai visuomenei, nežiūrint į turinį, bet ir organizacijoms, be jokio atlyginimo. Susivienijimą L. A. «Vienybė Liet.» gynė ir jo gerovę garsino nuo jo užsimezgimo t. y. 1886 m. iki 1896, t.y. per 10 metų, kada pradėjo išeidinėt organas «Tėvynė». Kada S.L.A. XVI seime skilo į dvi dali, «V. L.» vėl stojo apgynime nuskriaustosios per kuningus pusės. Susivienijimo L. A. organu «Vienybė Lietuvninkų» išbuvo nuo 1901 metų iki 1907 metų—vėl per 6 metus. Taip «Vienybė Lietuvninkų» savo petimi rėmė Susivienijimą L. A. per 16 metų.

«Vienybė L.» gynė visomis pajėgomis ir Tėv. Mylėtojų Draugystę nuo 1896 metų, ir iš pat pradžių stipriai kovojo su kuningija, nepaisant nors toji draugystė iš pradžių turėjo menkutėlį pritarėjų skaitlių; ji tartum sparnais apglėbusi laikė tą draugystę pagarboje būdama organu iki 1908 m. t. y. per 12 metų.

Nėra tai organizacijos, kurios gyvuoja ir kurios pranyko, kad «Vien. Liet.» nebūtų pritarusi.

Skaudesni Vien. Liet. ir leidėjų nukentėjimai.

Juozas Paukštis, išleisdamas «Vienybę Liet.», turėjo nemažą krautuvę; jo pirkėjais buvo nevien lietuviai, bet ir lenkai; kas trūko spaustuvėje, Juozas dadėjo iš inplaukų krautuvėje; štai atvažiavęs kuningas A. Burba gauna Plymouth'e naują lietuvišką parapiją. Kas buvo daryti? Pas Juozą gyvena kuningas ir tveria lietuvišką su kuningu parapiją. Lenkai tą patėmiję, nešė Juozui iš krautuvės, ką galėjo ant bargo gaut, ir nieko «lietuviui paganinui» nemokėjo. Jau čia buvo smūgis.

Parapija susitvėrė. Juozas su kuningu gana gerai bičiuoliavosi per keletą metų; bet kada «Vien. Liet.», nors retkarčiais, užgavo kuningus, su Juozu kuningas Burba susipyko už parapijos rokundas, ir prasidėjo nepaprasti ergeliai taip toli žengt, kaip kad Plymouth'o žmonės man pasakojo, pakurstęs kuningas, kad ir lietuviai iš krautuvės ant bargo išėmę. Juozui nieko nemokėtų. «Vienybė Liet.» tapo apšaukta bedieviška laikraščiu, kad katalikai nuo jos tolintųsi; iš krautuvės inėmus bedieviui reikia ne mokėti;grieko nėr! Tai antras skaudus smūgis. Krautuvė bankrūtino, ir «Vien. L.» jau ant kapo krašto stovėjo; bet, ant laimės, a. a. Juozas suspėjo perleisti laikraštį dabartiniams leidėjams— J. J. Paukščiui ir kitiems; tuomi bedieviška «Vienybė» į kapus liko nenukritusi, bet ją palaikyti, turint nemažai priešų, naujiems išleistojams buvo gana sunku.

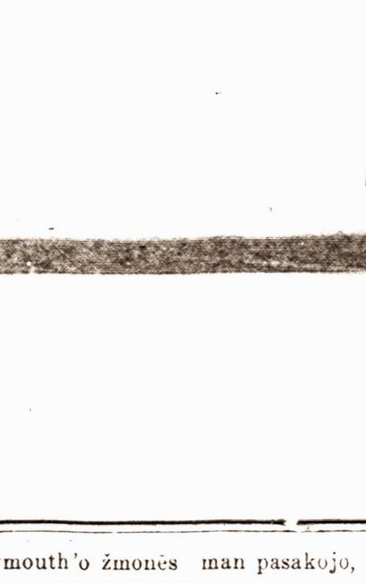

TAMAS ASTRAMSKAS.
Vienas iš seniausių veikėjų Amerikos lietuvių dirvoje, „Vienybės Lietuvninkų'' sandarbininkas po tikruoju vardu ir po pseudonymais: „Trupinėlio Pažįstamas'', „Kvietiškėnas'' ir daugybe kitų. Vienas iš ilgiausiai dirbusių S. L. A. labui, buvęs ilgai jo centralinėje valdyboj ir rėdęs savo laiku jo organą. Dabar gyvena Philadelphijoje.

Laikui bėgant, tačiaus «Vienybė Liet.» ir jos leidėjai atkuto, ir šiandien sulaukė savo 25-metines sukaktuves gyvavimo tarp Amerikos lietuvių, nešant aniems, pagal išgalę, apšvietos peną.

Prie «Vien. Liet.» jubilėjaus, nepaisydamas: ar «Vienybė Liet.» buvo katalikiška ar laisvamaniška, nors apyčiupoms nurodau, kokiais keliais einant seniausis laikraštis, ką ir kaip nukentė, kol sulaukė savo jubilėjų. Ir aš, kaipo senas iš anų laikų žmogus, siunčiu ir prisegu jubiliantės vainikan iš keleto žodžių kvietką, linkėdamas tvirtybėje sulaukti ir antrą jubilėjų.

Anuometinis «Vienybės Liet.» korespondentas «Pažįstamas Trupinėlio» (T. Astramskas.)

———: o :———

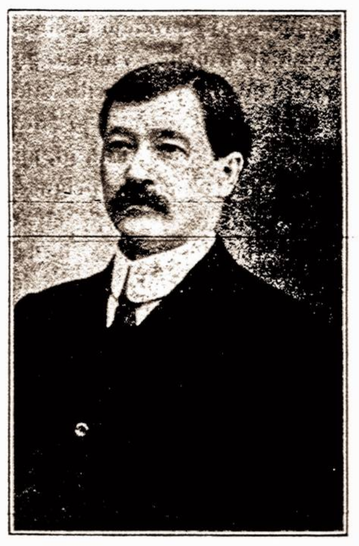

MIKAS ALYTA.
Seniausis „Vienybės Lietuvninkų'' darbininkas, kaipo raidžių statytojas, ir sandarbininkas.

Man gyvenant Shenandoah, Pa. tame laike, 1886 m. kada išėjo iš-po spaudos pirmas numeris «Vienybės Lietuvninkų», turėjau progą su pirmu numeriu susipažinti. Gavęs į rankas pirmą num. «V. L.» sklaidžiau lakštus, skaičiau ir maniau sau: kad ir menkos vertės, bet visgi ima džiaugsmas, kad ir lietuviškas laikraštis jau išeina Amerikoje. Man persikėlus į Plymouth'ą, Pa. dar 1886 metų pabaigoje, netrukus pakvietė mane velionis J. Paukštys prie «Vienybės Lietuvninkų» už statytoją raidžių. Pradėjau dirbti prie «Vienybės Liet.» nuo 1888 m. ir padedu dirbti dar «Jubilėjinį» numerį. Taigi per tiek laiko esu patyręs ką gero nuveikė «Vienybė Liet.» dėlei lietuvių Amerikoje gyvenančių. Pirmiausiai, atskyrė lietuvius nuo lenkų; tas įvyko per agitaciją «Vienybės». Toliaus, per ilgą laiką tarnavo ir dabar tarnauja visokioms organizacijoms, kaip tai: S. L. A., T. M. D. ir L. S. S. Šioji paskutinioji atsimoka «Vienybei» už jos triūsą, tai boykotais, tai prakalbose draudžia skaityti ir visokias agitacijas daro prieš «Vienybę». Perkentė bertainį šimtmečio «Vienybė» visokias audras, lai būna jai antras bertainis šimtmečio lengvesnis!

Šiandien sukakus 25 metams «Vienybei Lietuvninkų», kuri veikė per tą laiką lietuvystės labui, sudedu jai savo širdingus linkėjimus ir linkiu kad antrasis šimtmečio bertainis būtų daug lengvesnis už pirmąjį.

M. Alyta.

«Wienibe Lietuwninku» iš Plymouth, Pa. pateko į mano rankas pirmu kartu rugpiūčio mėn. 1886 metuose. Gavau du numerius nuo Jono Paukščio (velionio Juozo brolio) iš Naujininkų, Pajevonio parapijos. Pradzioje spalinio mėn., tų pat metų, pradėjau «Wienibe Lietuwninku» gaut kas savaitė; pareidavo į Misiškius pas Hansą Geležiną, Prusų Lietuvoje, parubežyje, ir kas nedeldienis Geležūnas arba jo žmona, Elzė, atnešdavo man per sieną į Višty-tį.

Garsas apie «Wienibe» pasklido po apielinkę; daugelis žmonių stebėjosi ir noriai skaitė «Wienibes» sklauteles, duodami viens kitam «gazietas iš Amerikos» iki suplyštant.

PETRAS MIKOLAINIS.

Vienas iš senausių „Vienybės Lietuvninkų" sandarbininkų, o laikutarpiuose (1897—1900 ir 1902—3 metais) buvęs jos redaktorium, tai pagelbininku. Žinomas veikėjas S. L. A. ir T. M. D. organizacijose, išleidėjas keliolikos geresnių lietuvių kalboje raštų. Dabar užima urėdišką vietą ant Ellis Island, immigracijos įstaigoje.

Taigi yra 25 metų sukaktuvės, kaip «Vienybė Lietuvninkų» vedė ir veda lietuvius prie idealo, įvairiais keliais, pagal išgalę jos redaktorių, kurių skaitlinje ir man teko dalyvumą imti. «Vienybė» yra atlikusi daug prakilnių darbų pakėlime mūsų tautiškojo susipratimo, ir užmirštant silpnaises puses - linkiu «Vienybei» pasekmės ir šventimo 50 metinių sukaktuvių su didesne nauda lietuvių visuomenei.

P. Mikolainis.

—: o :—

Keli ruožai apie Joną Maći-Kėkštą.

Jau nuo Vinco Kudirkos laikų tarpe mūsų tėvynės gaivintojų-veikėjų pradėjo apsireikšti dvi, viena kitai priešingi, sriovi. Viena iš jų pasistatė už siekį, sužadinti tėvynę prie savito tautiško gyvenimo ir tegu ji eitų tomis vėžėmis, prisitaikydama prie bendro valstybės surėdymo; kita gi, apart tautiškojo susipratimo, dar užsimanė prigimdyti Lietuvai demokratizmo pamatus. Tarpe antrosios srioves veikėjų tuomet buvo ir jaunas, be laiko dziovos nuskintas, dainius Jonas Mačys-Kėkštas, apie kurį čia, kaipo tūlą laiką buvusį «Vienybės Lietuvninkų» redaktorių, prie progos ir pridera pakalbeti.

• • •

Isanksto pasakysiu, kad aš asmeniškai jo nepazinojau ir su rastais jo mažai t'esu apsipazinęs, tačiaus nuo mazų dienų esu apie jį šį- tą nuo jo giminių girdejęs ir patyręs. Pirmu kartu jo vardą man teko isgirsti nuo savo motinos. Rengiant mane vezti į Senapilės gymnaziją, girdejau, kaip motina tare mano tevui: «Pasiimam ant savęs rupesčius ir kastą deti, o gal ir iš jo, kaip ir is Mačių Jono, neiseis kunigas.» Ir mano vaikiškoje galvoje pakilo jojo paveikslas, kaipo kokio negero nepaklusnaus tevams sunaus. Antru kartu jo vardą teko girdeti stai prie kokios aplinkybės. Perėjau tuomet as is 1-osios kliasos į 2-ąją ir važiavau su vienu savo draugu «ant vakacijų». Abysalai vieškelio, tai prie medzio, tai prie akmens, buvo prilipyti balti, raudoni poperiai. Vieną iš tokių poperių męs perskaitem. Ten, ant kiek pamenu, buvo kalbama apie reikalingumą kovoti už savąją spaudą. Parvažiavęs namon aš papasakojau apie tai savo motinai. Ji, nuliūdusiu veidu, tarė man: «Neskaityk, vaikeli, tų kokių-ten raštų, kad ir tave neišvarytų iš gymnazijos, kaip išvarė Mačių Joną už kokią ten kningą.»

Trečiu kartu tą vardą paminėjo motina ir plačiau papasakojo apie jį, atnešus mūsų kaimyno sūnui lietuvišką kalendorių, kuriame buvo Jono Mačio paveikslas. Motina, bevartydama, pažino jį, ir pasakė: «Nai, kam čia dabar indėtas Mačių Jono poltretas?» Aš atsakiau, kad čia turi būti apie jį kas-nors aprašyta. Motina perskaičiusi, ir tarp kito ko radusi, parašyta, kad jis rašęs gražias daineles: «A, tep, tep, rašęs! Dar ir aš atsimenu, kad, kaip Prienuose mušė žydus, tai jis buvo parašęs ilgą dainušką. Aš jos visos nepamenu, pamenu tik, kad tenai buvo pasakyta:

«Kad pradė ant Berčiko ulyčios,
«Tai baigė ant Leizaro stalyčios.»

Paklausus gi, kaip viskas buvo, atsakė: «Ot, norejo žydauka apgaut žmogų, tas pradejęs vartyti žydų stalukus, žydai jį mušt, tai kiti žmonės už jį užstojo ir pradejo žydus mušt. Žydai užsidarinėjo kromus, patįs issislapste, o vyrai kur tik impuldami žydų daiktus lauže, daužė, paduškas plėšė, tik plunksnos po visą miestą lakiojo. Gerai, kad žydai dasiprotejo nubėgti pas kuningus ir užtarimo paprašyt, tai kunigas pats su kryžium atėjęs ant rinkos nuramino juos. O Mačių Jonas, išgirdęs apie tą ir parašė dainušką. Taipgi jis buvo parašęs tada ir kitą dainušką apie tokį Ingavangių Bielckų, ką buvo tų visų mušeikų vadu... Ir tos gerai nepamenu, tik pradžią:

«Slaunas vadas Bielekus buvo» ir galą:
«Už nedėlios kas girdėti
«Prienų mieste slaunamė?»
«Mūsų Bielekaus neregėti
»Tup' jis mūre augštamė!»

Jis da ir daugiau dainuškų buvo prirašęs ir mėgo dovanoti, man irgi buvo dovanojęs, bet aš kažinkur užkišau ją ir ji dingo pas mane». Tuomet mane paėmė noras daugiau sužinoti apie jį, nes jis kaipo dainuškų sustatytojas pakilo mano akyse ir aš prašiau savo motinos viską, ką apie jį žino papasakoti, tai ji prie augščiau pasakytojo pridėjo: «Vat, buvo linksmas, mėgo dainuoti. Būdavo męs mergos susirinkę iš viso sodziaus užtrauksim kokią dainą, tai žiūrėk, ateina ir jis ir padeda mums. Daugiau nieko apie jį nezinau, bet, jei jau taip nori, tai nuvažiuosim, kada Ingavangį, tai ten pas mano brolį, rasi jo scenus ir nuo jų galėsi viską išklausinėti» Buvo ir ten nuvažiuota ir klausinėta, bet nieko naujo nepatirta, nes seneliams sujudintiems priminimu jų vieninteliо sūnaus buvo labai sunku apie jį papasakoti: ritosi iš akių ašaros ir trūko žodžiai. Kiek veliaus, jo senutė motina, paimta man į Senapilį už gaspadinę, kiek plačiau papasakojo apie savo Jonelį, kaip ji jį vadino. Pasakojo, kad buvęs geros galvos, gaudavęs «dovanas» pereinant iš vienos kliasos į kitą. Ir jie būt jį mokinę kiek ištesėję, bet būdamas VI-oje kliasoje, jis susiėjęs su kokiais ten blogais draugais, jie pagadinę jį ir jis negalėjęs toliaus mokytis. Čia senutė nesakė, kad buvo išvarytas už lietuviškas kningas, turbūt, nenorėdama, kad kas blogai pamįslytų ant jos Jonelio. Po tam pasakojo, kad jis buvęs keliose kanceliarijose už raštininką ir Naumiestyje už «bulmistrą», bet susipykęs su kokiais ten ponais ir pametęs tą vietą. Antgalo, išėjęs Amerikon, ten manęs piningų užsidirbsiąs ir grįšiąs pas juos, t. y. tėvus gyventi, bet ten apsirgęs dziova ir miręs. Prie to dar parodė jo paties prieš mirtį rašytus laiškus, ir kokio-tai kito asmens (bene d-rės Joannos Želvienės, ant kiek pamenu) apie jo mirtį ir palaidojimą. Kas ten buvo parašyta gerai neatmenu, ir tų laiškų, išgauti iš jos negalima buvo, nes ji juos laikė, kaip kokią relikviją.

Tokios tai buvo pradinės mano žinios apie Joną Mačį, dar visai menkai apšvietusios man jo asmenį.

• • •

JONAS MAČYS (KĖKŠTAS).

Buvęs „Vienybės Lietuvninkų" redaktorius nuo 1901 m. 1 d. sausio, pasimiręs 1902 m. 15 d. gruodžio, Plymouth, Pa. Mirė 35 metų amžiaus, išgyvenęs Amerikoje lygiai dvejus metus. Vienas iš įžymesnių publicistų dar iš „Aušros" laikų, taip gi vienas iš geresnių mūsų poetų, nors, gaila, nedaug suspėjęs parašyt. Pasirašydavo po raštais, tankiausiai, pseudonymu „Kėkštas".

Užėjo 1905 metai. Visų, ypač jaunuolių krutinės degė, visi nors kokiu mažumėliu stengėsi prisidėti prie išsiliuosavimo darbo. Buvo daromos demonstracijos, laikomos prakalbos, platinamos brošiūros politiško ir jį paliečiančio turinio. Mano rankosna papuolė revoliucijos dainų kningelė ir aš joje radau kelias Jono Mačio daineles... Jau tuomet pajutau jį buvus nešiotoju man bendrų idėų. Už kiek laiko likimas mane suvedė su vienu dar tebegyvuojančiu Lietuvos stulpu, gerai pažinusiu Joną Mačį. Jis apibudino jį man kaipo, karštagalvį, «ciciliką». Tas dar labiau patvirtino mano pirmąją nuomonę apie jį. Antgalo, pernai, aš Vilniaus kalendoriuje aprasyme «Vienybės Lietuvninkų» pakraipos užtikau jį buvus redaktoriumi to laikraščio ir vedusio jį socialistiškai-pirmeiviškoje pakraipoj... Čia tai ir paaiškejo viskas... Aš savo nujautimuose neapsirikau... Šiemet gi sulaukiau jo raštų išleidimo, gaila tik, kad neteko jiems per sieną pereiti,— būčiau geriaus pažinęs jo asmenį, tačiaus jau iš augščiaus privestųjų dalykų ir iš mano pažinties su jo gimtine, galiu padaryti išvedimus, prisidedančius prie apibudinimo to nepaprasto tevynės sūnaus.

• • • •

Gimtinė jo Ingavangių kaimas, dabar Šilavoto, o senlaiu Prienų parapijos. Vieta čia graži: diktos augštumos, vienoje vietoje sutūpusios pavidale apvalų kalnelių, kitoje, įlinkusios lygiais kloneliais, trečioje, nukritusios stačiais kranteliais, apsčiai padabintos šilais ir trakeliais. Žmonės to krašto,— pagal gerb. lietuvių kalbos mokytojaus, Senapylės gymnazijos, Petro Kriaučiūno,— esą ainiai tūlos Ingavangių giminės, kur tai minimos vidurinių amžių historijoje, atsižymi karštu, smarkum būdu: linksmi, daug dainuoją, neduodą daryti sau nuoskaudos, turį daug pasakų, burtų, senovės papročių. Šeimyna jo: motina ir tėvas gana minkšto,— jausmingo, su inteligentiškumo žymėmis būdu, kada tai visko pilni, vedę gana platų gyvenimą — priiminėję pas save kunigus ir ponus. Visos tos aplinkybės padėjo antspaudą Jono sielojc. Jis, jau gymnazijos suole būdamas, pradeda rašyti «dainuškas» — pažymedamas viską girdetą-matytą; paskui susipažįsta su lietuvystės idėją, skaito lietuviškas kningas ir nuvenčia už tai. Po tam blaškosi po Lietuvą, jieško dainas sau atsakančio užsiėmimo, bando šiuomi būti, tuomi būti, bet, matomai, neranda, kaip norėtų prie to dar prisideda nesutikimas su įvairiais «ponais» jo siela užsimano laisvesnį pasaulį išvysti, ir jis keliauna Amerikon. Ten jis pasiima savo idėas platinti per laikraštį, bet giltinė tragiškai jį nukerta. Tai ir visas gyvenimas to pirmtakūno Lietuvos sūnų, matančių Lietuvos išganymą ne vien tautiškame atgijime, bet ir išsiliuosavime nuo maskolių despotizmo ir savos kuningijos globos, perne. šusių ant savo pečių 1905 metais ir dragūnų «nagaikas» ir Kalvarijos sienas, paniekintų didžiumos savo tautos, bet, turbūt, vėl atgimsiančių ir sušauksiančių vertus savo puoton ateityje.

Pakalniškiai, 29-30. XII, 10.

M. Rūtinas.

—: o :—

DR. JONAS BASANAVIČIUS.

Vienas iš senausiai darbančių lietuvių kultūros labui, tarpgi iškurėjų pirmutinio laikraščio „Aušra" (1883 m.) tyrinėtojas lietuvių historijos, etnografijos ir archeologijos Rinkėjas lietuvių folkloro ir mythologiškų liekanų pasakose lainose, etc. Autorius keleto svarbių iš moksliško atžvilgio raštų: „Žiupsnas bei žiupsnė", „Etnologiškos smulkmenos", „Prie historijos musų raštuos", etc. Surinko didžiulius 4 tomus „Lietuviškų pasakų". Dabar Dr. J. Basanavičius gyvena Vilniuje ir tebesidarbuoja ant tos pačios dirvos prie laikraščio „Lietuvių Tauta" ir kaipo pirmininkas Lietuvių Mokslo Draugijos. Gimė Basanavičius 22 d. lapkričio, 1851 m., Oškabalių kaime, Bartninkų valsčiuje, Suvalkų gub. Ankstyvesniais laikais daug rašė į „V. L."

Vilniuje, 5. XI. 910.

Gerbiama Redakcija!

Ačiu už pakvietimą — parašyti ką apie tuos laikus, kada aš, rodos, nuo 1886 pradėjus iki 1903 m., bendradirbau — ne kartą po įvairiais pseudonymais — Jūsų laikraštyje. Labai man gaila, jog aš tuo tarpu, apsikrovęs įvairiais darbais, kuriuos tūlam terminui atlikti reikia, nei kokiuo būdu negaliu peržiūrėti tų laikų «Vienybę L.», kad geriau atsiminus tą laikraštį, kada man ne kartą tekdavo rašinėti «Vienybėn». Nuo darbo aš atspėti galėsiu tik kiek vėliaus, rasit, po kelių mėnesių, bet tuomet, beabejo, jau bus jums per vėlu, kad dar laukus mano atsiminimų. Todėlei labai prašyčiau be jų apsieiti.

Kaip visados seniau, taip ir dabartės, aš «Vienybei L.» velyju pasekmingai trusties lietuvių labui Amerikoje.

Su tikra pagarba

Dr. J. Basanavičius.

Pasveikinimas „Vienybei Lietuvninku".

Su 25-kių metų sukaktuvėmis sveikinu ir iš visos širdies siunčiu geriausius linkėjimus «Vienybei Lietuvninkų», Jos Leidėjams, Redaktoriams, įsteigėjams ir Sandarbininkams. Kad laikraštis «Vienybė Lietuvninkų», kaipo vienas iš pirmesniųjų bei pažangesniųjų, šiame pasaulyje gyvuotų, kol lietuviai gyvuos; kad Jos vardas skambėtų, kol žodis **Lietuva** žmonių kalboje skambės... Kad šias sukaktuves švenčiantieji geriausioje sveikatoje sulauktų ilgiausio amžiaus! Kad jų rupesčiai ir darbai didžiausią naudą neštų Lietuvai ir Jos žmonėms!...

Nors «Vien. L.» Redakcija atsišaukdama per No 37 meldė kokius-nors «atsiminimus» parašyti, bet aš šiuom tarpu budamas baisiai gyvenimo vilnių sublaškytas, nebejstengiau nieko atsiminti. Parašiau šiaip-taip «Prūsę»: jei tiks patalpisite; jei ne, tai užteks ir šio pasveikinimo.

Su didžiausia pagarba, visa širdžia atsidavęs Lietuvai ir Jums,

Kastas Stiklius

Vilnius, Sausio 1 d. 1911 m.

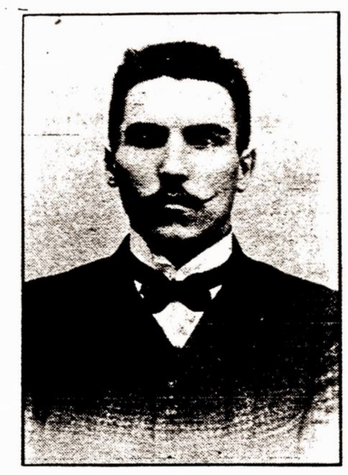

K. STIKLIUS.

Po pseudonymais žinomas: **Laurukas, Bijūnas, Lauras, Liepukas, K. Stiklelis, etc.** „Vienybes Lietuvninkų" sandarbininkas nuo 1901 m. ir skaitytojas nuo 1890 m. Gimęs Liepalotuose, Naumiesčio parapijoj, Suvalkų gub. 1880 m. Autorius ir populiarizatorius poros desėtkų įvairaus turinio kningelių.

PRŪSĖ.

Ligi pačių išnaktų kalbėjomės apie praeitus daiktus. Malonu buvo prisiminti anuos tėvynės atbudimo laikus. Kaip čia senai ta spauda buvo užginta. Rodos tik vakar ar užvakar užsirakinę duris ir užsikamšę langų mažiausius plyšelius skaitėme „Varpą", „Ukininką", „Naujienas", „Vienybę Lietuvninkų", „Lietuvą", „Darbininkų Balsą" ir t.t., rašėme korespondencijas, straipsnelius, ir, kurinome dėl visko pečių, nors nešalta buvo. Gana buvo tik kam-nors smarkiau palėsti į duris, kad tuojaus visi laikraščiai ir raštai pečiuje atsidurtų ir akies mirksniu pavirstų į plėnis. Beskaitydami ir berašydami būdavo, sumigdavome kas ant stalo berymas, kas ant kedės besedįs ir kas kambario kampe berunksąs. Nekartą pasokdavome visi persigandę iš miegų, išgirdę balsą: Žandarai! Žandarai! Kareiviai! Žemsargiai! Bet galiaus pasirodydavo, kad jokių žandarų, nei kareivių, nei žemsargių nėsama, o tik vienam iš draugų tai prisisapnavo ir jis pats nusijausdamas persigandęs padarė triukšmą... Kaip būdavo malonu skaityti tie laikraščiai, pilni indomių atsitikimų ir pakeliančių į padanges dvasią straipsnelių ir eilelių. Nors patįs rašydavome, patįs gabendavome per sieną iš Prūsų, patįs skaitydavome ir patįs platindavome tarp žmonių. Nors iš pažiuros darbas sunkus, bet mums buvo lengvas, smagus ir jam buvome su kūnu ir dūšia atsidavę, jam pasišventę, tik dėlto, rodos, ir gimėme. Kasdien buvome pasirįžę kentėti, kasdien tarsi plauku pakabinti kabojome; rytais keldavome, vakarais guldavome, o vis prieš akis turėjome baisius žandarus, žemsargius, kalėjimą, ištrėmimą ir mirtį toli-toli nuo tėvynės Lietuvos, pačioje Siberijoje...

— Užtenka tų senų pasakų,— perkirtau kalbą,— verčiau man papasakokite kokių nors naujienų: kas gimė, kas mirė?

— O, per tiek metų daug kas paspėjo užgimti, bet daugeliui prisiėjo ir numirti!— Ir pradėjo mano senovėje buvusieji draugai pasakoti, kas išbėgo, kas kur galą gavo. Juk rodos per tą penketą metų nekaszin kiek to laiko, o tiek atmainų įvyko: Lietuviai spaudą atgavo, Japonai Maskolius sumušė, Kruvina revoliucija buvo, Atžagareiviai Pirmeivius pergalėjo ir t. t. Minėdami apie buvusius, bet žuvusius, priminė ir Prūsę.

— Na-na, kas su Prūse atsitiko?— paklausiau.

— O, ji, žmonelė, ne kvaila! Kaip tik leido spaudą, pamatė, kad nebereikės lietuviškų laikraščių per Širvintos tiltą gabenti ir nušvytavo į žalią

lanką *)!— kvatojo pasakotojas.

— Amžiną atilsį! — nei nesijusdamas pasakiau ir stojo man prieš akis tarsi gyva, ta Prūsė . . .

Atsimenu, tai buvo tikras Prūsės typas: augšta, laiba, per vidurį kai širšė persmaugta, akįs indubusios, nosis kai vežimo brakas, o smakras kuone sprindį už nosį ilgesnis. Jos vardas buvo Marija, o pavardė Ebert; bet žmones jos nei vardo, nei pavardės nebežinojo; paprastai visi vadindavo «prūse» arba vokietka. Aš ją senai pažinojau. Dar vaikų būdavo tevo vežamas į bažnyčią vien tik delto važiuodavau, kad man tėtukas už kapeiką kringelį nupirktų, matydavau tą Prūsę per Šešupės tiltą einant, tad mįslydavau, kad tai Prūsų ragana ateina pas mus velnių gaudyt . . . Taip man kaszin kieno piemens paaiškino . . .

Kaip paaugau, kas-savaite vien tik delto į bažnyčią motinos varomas keliaudavau, kad lietuvišką laikraštį ar kningelę gauti pasiskaityti. Tada sužinojau, kad tos Prūsės raganos vardu parėina daugybė kningelių, laikraščių ir visokių lietuviškų spausdinių, ir kad ji kasdien vaikščiodama per Širvintos tiltą į Naumiestį, neša tvynioįusi į savo senus skarmalus tuos poperėlius ir su tuom uzsidirba sau duonos kąsnelį. Karta atsitiko nelaimė. Nežinia, ar kas paskundė ar ką, bet kartą Prūselę, einant per muitinę (kamarą) ligi nuogumo išrėdė, išnagrinėjo maskoliai su maskalkomis visus skarmalėlius ir rado . . lietuviškų laikraščių ir kningelių.

O kas čia? — paklause rusiškai užkeikęs žandaras, rodydamas jai radinį.

Je, tai popieris, špekei suvyniot!

Žandaras savo ilgus ūsus pakraipė, pakraipė ir radinį užkišo sau už ančio, o prūsę pavarė atgal į Prūsus.

Jei ponulis, atiduokit mano poperius, ba aš neturesiu į ką špėkę suvyniot!

Bet žandaras neatidavė. Nuo tada Prūsė einant per muitinę labiau apkraustydavo, bet ji vis laikraščių po keletą numerių parnešdavo; tik nebegalėjo nešti tiek daug, kiek pirma nešdavo.

Tegul jai buna žemelė lengva! — pasakiau.

Tegul jai žaliuoja plačioji lanka! — juokėsi mano kaimynai ir pradėjo man pasakoti apie tai, kaip vieną sykį iš nakties buvo visais keliais prie gluosnių, stulpų, tvorų ir sienų prilipinėta atsišaukimų-proklamacijų, kaip visi policistai iš Naumiesčio: kas pėsčias, kas raitas, kas važiuotas iškaustėjo atsišaukimų draskyti, o sugrįžę atgal, rado pilną Naumiestį tokių-pat atsišaukimų prilipinėta ir primėtyta,—kuone pasiuto iš piktumo bedraskydami!... Tai buvo pabaiga Japonų karės, pradžia revoliucijos ir pradžia atbudusios lietuvių tautos kėlimosi iš amžiais liuliuojančio miego . . .

Malonu yra praėjusius laikus prisiminti, juo kad tie laikai nors buvo sunkesni, bet vis išrodo geresni. Praėjusiais laikais mes buvome jaunesni, karštesni ir tvirtesni, o drauge ir laimingesni! . . .

Laurukas.

*) Apie Naumiestį (Suv. gub.) katalikai yra tokios nuomonės, kad prūsų (liuterionų) dūšios po mirties eina į „žalią lanką'' ir ten su gyvuliais ganosi . . .

—: o :—

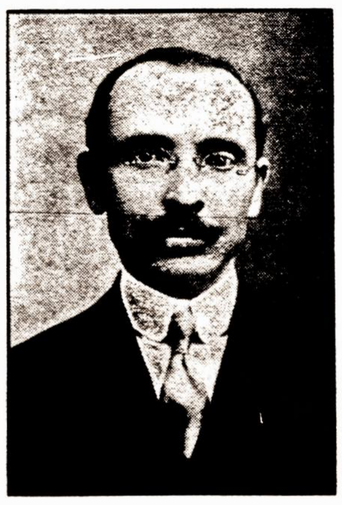

DR. FR. MATULAITIS.

Tūlą laiką buvęs artimu „Vienybės Lietuvninkų'' sandarbininku ir antruoju redaktorium prie p. P. Mikolainio (apie 1902—1903 metus. Dabar gyvena Bostone, Mass.

—:o:—

Iš atsiminimu.

Tarpe visų smagių atsiminimų, kuriuos reikėtų čia pažymėti, smagiausiu yra tasai: kad «Vienybė Lietuvninkų» visuomet rado vietos moterų, kartais ir gana silpniems, raštams.

«Vien. Liet.» redaktoriai duodavo netik vietą tiems raštams, bet jiems kartais reikėdavo ir didelio kantrumo, kada taisė rašybą ir jie niekuomet silpnai rašytojai neištarė nei žodžio, kurio jos kiltas mintis išbaidytų.

Tokiu būdu «Vienybė Lietuvninkų» daugiau, negu bent kitas koks lietuvių laikraštis prisidėjo prie visuomeniško darbo; prie suorganizavimo kad ir į silpnutes organizacijas, iš kurių ilgainiu dar bus stipresni diegai, prie supažindinimo mus su savo reikalais ir tt.

Kiek musų moterįs reikalavo pažangos «Vien. Liet.» niekuomet nedare mums rubežiaus.

Ypatingai tos moterįs, kurios kaip-nors šįtą paraše į «Vienybę Lietuvninkų», supras, kiek gero, širdingo ir prakilnaus pasišventimo dirbt saviemsdraugams ir tautos labui iššaukė redaktoriaus atsakymas: «Tamstos raštelis tilps, geras; tik malonekit rašyt tankiau.»

Kitas dalykas,kuri niekaip negaliu praleisti neprimines, yra tai prisidėjimas «Vienybės Lietuvninkų» prie organizavimo kalnakasių kietosios anglies industrijos kovos už savo tiesas, laike 1902 m. streiko.

Organizavo tuomi, kad lietuviams-darbininkams padiodavo tuomet faktus apie jų savąją organizaciją, faktus apie skriaudas ir kaip darbininkus kapitalistai išnaudoja piningiškai, fyziškai ir morališkai, parodė tai, ką gali jie savo stipriomis organizuotomis spėkomis nuveikti ir išlaimėti; žodžiu sakant «V. Liet.» agitavo, vedė, kiek turėjo spėkų, nekilą kerštо kovą tarpe darbo ir kapitalo, bet su prirodymais iš atsitikimų, statistikų ir beganėtinų reikalų, kaip galima susipratimo ir kantrumo keliu išlaimėti tokią kovą, tai yra dar vienas

DR. JOHANNA T. ŽELVIENĖ-BALTRUSAITIENĖ.

Viena iš arčiausiai stovėjusių prie „Vienybės Lietuvninkų'' sandarbininkų.

iš «Vienybės Lietuvninkų» nuopelnų, kuris ištiesų prisidėjo prie mūsų pakėlimo. Ir prisistebint šiandien suprasime, kodėl tarpe lietuvių darbo organizacijų sanarių anglekasiai yra stipriausi ir labiausia susipratę.

Apie «Vienybės Lietuvninkų» prisidėjimą prie pakėlimo tautystės, prie valymo mūsų kalbos etc. neminėsiu, manau, kad kiti, kuriuos tas dalykas arti širdies guli, tai aprašys.

Linkėdama žėrėti mūsų laikraštijos pasaulyje, kol lietuvių kalba tesės—

«Vienybės Lietuvninkų» sandarbininkė

J. Baltrušaitienė.

—: o :—

Newark, N. J. Sausio 29 d. 1911.

Linksminkimės, lietuviai, sveiki sulauke 25 metu jubilėjaus mūsų seniausio laikraščio, «Vienybės Lietuvninkų», kuris pirmasis nešė kibirkštėle tikros šviesos savo įstatusiems broliams, kovoje už laisvę lietuviškos spaudos Tėvynėje, taisė rašliavą ir užtaisė išnaudojamus savo brolius per lenkus, maskolius ir kunigija!..

Apie «Vien. Liet.» gyvavimą aš dažinojau 1887 m., Baltimore, Md., o jos tikru skaitytoju ir sandarbininku pastojau 21 metai atgal. 1890 m. pirmas straipsneli parašiau iš Newark, N. J. lietuviškoje dvasioj ir į lietuvišką laikrašti, užtariantį lietuvius taipgi buvo tai pirmas straipsnelis iš lietuvių gyvenimo Newark'e, apie santykius lietuvių su lenkais tautiškai bažnytinius.

Persikėlus man į Elizabeth, N. J., čion pragyvenau netoli 5 metus; radau didelį skaitlių lietuvių bet nesusirišusius, tautiškai miegančius. 1891 m. sutvėriau «Šv. Kazimiero Draugiją», toliaus «Politikos Gedimino Kluba», Sus. Liet. Amer. kuopą ir lietuvišką parapiją. Šito viso Elizabeth lietuvių judėjimo «Vienybė Lietuvninkų» buvo tikru organu ir pagelbininke rišimosi ant tikros lietuviškos papėdės, o labiausiai ji sympatizavo vietinės Susiv. Liet. Am. kuopos reikalams.

1894 m. persikėlus man į Philadelphia, Pa., daugiausiai teko pasandarbininkauti «Vienybei Lietuvninkų» lietuvystės darbe. Vienu iš netikiausių apsireiškimų tada viešpatavusių tarpe Philadelphijos lietuvių, buvo tai bajorpalaikių arba lenkystės liga. Net lietuviško teatro pagarsinimus, dalino ties lietuviška bažnyčia spausdintus lenkiškoje kalboj su kun. Kaulakio žinia! Teatrališkos liet. Dr-jos protokolus rašė lenkiškai. Toki dalykai reikėjo leisti per «Vien. Liet.» kritiką. Taipgi aprašymai buvo «V. Liet.» apie uždėjimą «Liet. Nepr. Polit-Klubo», Susiv. Liet. Am. kuopos, T. M. D. kuopos, Teatrališkos Draugijos, kuningų apskųsto Bačkausko, prova už «Saulę», pirma didžiausi iškilminga S. L. A. seimo paroda, pasveikinimas «Vien. Liet.» ant 10-metinio jubilėjaus, straipsnis ant 100 metų sukaktuvių Adomo Mickevičiaus, reikalai lietuviškos parapijos už savasties neprigulmystę ir daugelis kitų. Pastaruoju laiku 12 metų perijode tilpo «V. L.» keletas mano straipsnių iš Newarko lietuvių gyvenimo.

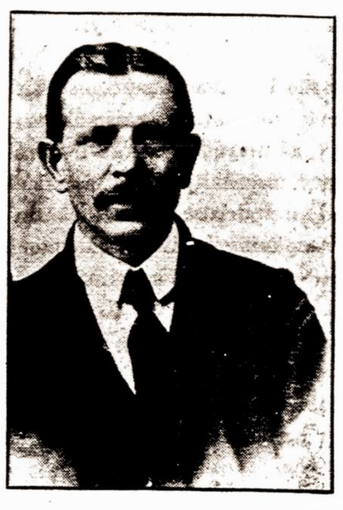

V. AMBROZEVICIUS.

Vienas iš uigiausiai sandarbininkavusių „Vienybėje Lietuvninkų'' ir dirbusių lietuvių darvoje, ypač prie S. L. A. ir kitų organizacijų. Dabar gyvena Newark, N. J., kaipo vietinės miesto statas teisėjas — „Justice of the Peace''.

Už sandarbininkavima «Vien. Liet.» reikejo savo laiku nukentėti nemažai nesmagumų ir išniekinimų, buvojo boykotų; tą atgaudavau per eiles metų, o kaip kada reikejo žiūrėti, kad tik kailį ėiešį išnešti. Labiausia buvo kuningelių siundomi tamsūnėliai, kas ir iki šiai dienai yra varoma praktikoje.

Didžiausį darba «Vienybe Lietuvninkų» atliko, ai išaukiejime S. L. A. ir T. M. D. ir išgelbejime Susiv. Liet. A. iš despotiškos kuningų globos; rods iandien „susipratę'' ir perdaugel „perpratę'' (kuningų angintiniai) vėl išnaujo S. L. A. peša ir rado...

Linkiu «Vienybei Liet. Vninkų» kuogeriausios pasekmės, kad sulaukusi 50 metų jubilėjaus, butų jau dieniniu laikraščiu ir turėtų dešimtimis tūkstančių skaitytojų.

Su pagarba

V. Ambrozevičius,

—: o :—

«Vienybės Lietuvninkų»

Redakcijai.

Gerbiamoji Redakcija ir Administracija!

Šiuomi mes, **Tėvynės Mylėtojų Draugijos** Valdyba, sveikiname Jus susilaukus 25- metinių sukaktuvių-jubilėjaus nuo leidimo Jūsų laikraščio **„Vienybės Lietuvninkų»**. Nuoširdžiai sveikiname ir linkime, kad Jūsų gerbiamasai laikraštis susilaukęs 25-metinių sukaktuvių dar daugiaus nuveiktų mūsų labui ir praskleistų apšvietos milžiniškus žiupsnius į lietuvių širdis . . .

T. M. D. turi būti Jums dėkinga, nes tik per Jūsų pagalbą ir tarnavimą tajai draugijai (nuo susitvėrimo iki 1909 m.), kaipo organu, T. M. D. ingijo taip didelį skaitlių sąnarių ir nuveike nemaža labdaringo ir apšvietos darbo, išleidusi didoką skaitlių vairių moksliškų kningų.

Dar kartą išreiškiame pagarbos žodį ir linkime Jums viso to, ko tiktai žmogaus visuomenės gyvenimas reikalauja.

T. M. D. Valdyba

Pirmininkas **J. V. Lutkauskas.**

Raštininkas **J. Dagis**

Kasininkas **A. J. Povilaika.**

Chicago, 30. I. 911.

—: o :—

A. KRIAUČIUNAS.

Artimiausis „Vienybės Lietuvninkų'' sandarbininkas iš publicistikos lauko ir poezijos. Gyvena Anglijoj — Škotijoj.

«VIENYBĖS LIETUVNINKŲ» 25-KIŲ METŲ SUKAKTUVĖMS.

Tau garbė! seniausias mūsų žibintuvai,
Kurs mums rodei kelią, taip ilgus metus.
Ką esi padaręs, neužmirš lietuviai,
Nes naktyj, tamsioje tu rodei takus.
Dar tirščiausios miglos, mūsų tautą dengė,
Pasaulis nematė, dar mūsų visai.
Kiti užmiršimo dėl mus grabą rengė,
Tu lietuviams dirbai tąsyk ištisai!
Tu praskynei krūmus, išdžiovinai pelkes,
Išplėšei dirvonus, pasėjai javus!
Ir darbščiausius vyrus, tąsyk pasitelkęs,
Dirbai ne,tsižvelgdama, ar kas iš to bus!...
Dabar jau matyti, tavo darbo vaisiai,
Kad neveltui dirbai mato ir kiti.
Bet lyg tą pasiekei, teko vargti baisiai,
Nes tav' persekiojo ir priešai pikti.
Garbė tau! kurs audrų metus pargyvenęs,
Darbe nepailsai iki šių laikų.
Darbštus ūkininkas, juk džiaugias pasenęs—
Sulaukęs pagalbos iš jaunų vaikų . . .
Juk pasišventimo nemaža reikėjo,
Anuose laikuose, kovą išlaikyt . . .
Tau garbė! ir tiems, ką tau darbe padėjo,
Nakties tamsą, rūkus, miglas, išvaikyt!
Užmiršimo vilnįs, juk kitus pagavo,
Kurie neišlaikė, lyg galo, kovoj! . . .
As dėl jųs linkėju taip iš pusės savo,
«Vienybė Lietuvninkų», lai amžius gyvuoj!..

A. Kriaučiunas.

Iš musu 25 metu triuso.

Lietuviai turi ingimtą neužgesinamą atkeršimo būdą. Pasikėsink užginti lietuviui persitikrinimus, o sulauksi amžiną priešą. Šį mano patėmijimą gali liūdyti ypatingai lietuviški kuningai Amerikoje. Kuningai šiandien turi daugiausiai tarpe lietuvių priešų, kuriuos patįs pasigamino, gindami per metų eiles nuo apsišvietimo, o ir šiandien susipratusiems nepripažindami dar žmogiškų teisių. Aš bandysiu čion pabriežti bent trumpą peržvalgą iš mūsų 25 metų triūso,mūsų inkyrios savitarpinės kovos, protiško kilimo, ypatingai kas mus prie to viso pažadino ir privedė.

Lietuvių tauta visados atkeršydavo svetimiems priešams už atimtas jų teises ir persitikrinimus. Ilgainiui visgi likę suvaržyti pančiais politiškosios nelaisvės paskendo fanatizme ir prietaruose, užkietėjo įsitikėjime, nualo energijoje ir prote. Negalint lavintis, neturint mokslo įrankių, kningų; neturint mokslainių nei mokytojų, mums buvo lemta amžinas pražuvimas. Šiandien vienok mes jau keliamies, einame, dirbame,mokinamies.— Ir kas mus prie to triūso paragino ir privedė? Sakysime—laikas atėjo darbui. Laikas yra lygus dėl visų susipratusių žmonių, o mūsų kaimynai turėdami tą pačią gamtos dovaną—protą, yra mus palikę toli užpakalyje.

Ką mes šiandien esame nuveikę savo gerovei, už viską privalome būti dėkingi vienatiniams mūsų keliarodžiams—pirmeiviškiems laikraščiams. Vien tik per jų triūsą mes patobulinome savo protą ir stojomies vertais vardo tikrojo žmogaus. Daugelis tų mūsų kariautojų žuvo, bet jų vietą užėmė kiti, ir stūmė tolyn sunkų apšvietos darbą. Paminėdami šiandien 25 metų «Vienybės Lietuvninkų» jubilėjų, turime pripažinti vieną neužginamą tiesą, jog «V. Liet.» tarpe Amerikos lietuvių yra padėjusi daugiausiai triūso. Rods jos išleidėjas, velionis J. Paukštis nukentėjo pertai medžiagiškai, net gyvastį paaukavo, sutrumpindamas savo sveikatą, bet ir blogame kritiškame padėjime «Vien. Liet.» neiškrypo iš aprinkto prakilnaus lietuvystei darbo.

Dar 1890 m. velionis rašydamas «Vienybės Lietuv.» sandarbininkui laišką tarp kitko sako: «Tu, brolau, neperstok dirbęs; iš to bus tau garbė ir tautai nauda; mes turime žengti linkui susipratimo ir šviesos, nepaisant nors ant mūsų kelio sustotų visi tamsybės «apaštalai». Velion. Paukštis netroško dėl savęs nei garbes nei naudos, bet viską pašventė-paaukavo tautos labui. Ką reiškia žodžiai «tamsybės apaštalai», šiandien yra lengva dasiprotėti. Nebuvo jie dar suprasti 1890 metais. Augščiau paminėtuose metuose «Vienybei Liet.» buvo lemta nešti dvasiškos cenzūros jungą. Žinoma, velionis Paukštis permatė blogąsias puses, bet nuo jos atsiliuosuoti dar negalėjo. Reikia žinoti, kad cenzorių rankose stovėjo netik dvasiškasis, bet ir medžiagiškasis likimas. Užteko cenzoriui-kuningui pasakyti «vierniemsiems», kad laikraštis yra bedieviškas, o išleistojas su viena savaite galėjo nustoti pusės skaitytojų, ir sustabdyti tolesnį laikraščio leidimą. Juk yra faktas, kad užėmus redaktoriaus vietą J. Andziulaičiui, trumpame laike «Vien. Liet.» neteko virš 600 skaitytojų! Tai yra paties velionio Paukščio pasiskundimas. Kad be cenzoriaus, lietuviškų laikraščių užsilaikymas buvo vargus,—liūdija mums puolimas «Lietuviškojo Balso», «Naujos Gadynės» ir kitų. Bandysime tvirtinti, kad «Balsas» žuvo dėl to, jog jo išleistojum buvo Dr. J. Šliupas. Toks tvirtinimas būtų klaidingas. Juk dar ir šiandien, tie patįs lietuviai, persitikrinę Šliupo darbais, pina jam garbės vainiką, kurie pirma jį niekino, kurie apmetė ak-

menimis ir sugedusiais klausimais. Kas temija į mūsų gyvenimą, tas mato, jog tik tada visokis geras tarp mus misikūnija, kada mes usiprantame. Kitaip ir buti negalejo. Šiandien mes jau neužsiganedinime vienupusiu prisakymu,—patys tyrinėjame, mokinames, skaitome, o prieš 20 metų tą viską niekinome. Niekinome delto, jog tada supratome, buk visokios žinios yra mūsų pražūtis. Reiškia, visokis ankstyvas darbas reikia mokėti atlikti, ir imti laiko, iki žmones ganetinai prie visko naujo pripras.

Rodos 1894 metais «Vienybei Liet.» buvo lemta lengviau atsidusti, numetus cenzūros jungą. Ir tame pačiame laike velionis J. Paukštis agitavo, kad į S. L. A. virsininkus butų renkami svietiški žmonės. Jam pritare velionis velionis kun. A. Burba. Bet už liberališkas pažvalgas ir kun. Burba buvo skųstas vyskupui, persergėtas, grasintas atėmimu kuningiškų priderysčių,—pasitraukė iš ellės pirmžengių darbininkų, iš susikompromitavimo sunaikino sveikatą ir mirtis pakirto jo gyvasties siūlą. Sakoma jį, žinoma, broliai kuningai. Toliaus «Vien. Liet.» žengė jau pramintu geresniu keliu,ir dvasiški cenzoriai, matydami, kad laikraštis išsprūdo iš jų rankų, 1895 m. pradėjo leisti «Garsas Amerikos Lietuvių». «Garso», arba geriaus sakant, kuningų mierias buvo, jei ne pražudyti, tai nors sumažinti «Vienybes Liet.» spėkas, ir ant lietuvių intekmę. Aš galiu buti liudininku iš pasikalbėjimo su kun. A. Miluku—1896 m. «Garsas» pasveikino «Vienybę Liet.» sekančiu pastebėjimu: «Kad ne Jurgis, tai tavęs butume nei nepazinę; sudžiūvai, kai avižos grūdas, susisukai kai amerikoniškas dalgiakotis, ir dabar įžiūri ligi kačių mūka.» (kodel ne Kristaus?) Suprask: «Vienybė Liet.» nuplėšė nuo savo veido juodą apdangos maską, prabilo skelbti pirmeivystės mokslą, tai per kuningiškos cenzūros akis išsižiūri, ligi kokia dvokianti kačių mūka!... Neveižint ant įvairių biaurojimų, niekinimų ir grasinimų, prie «Vienybes Liet.» emė grupuoties tvirtesni tautos darbininkai. Jų raštai tilpę «Vienybėje Liet.» raginanti tautiečius prie darbo, prie susipratimo, nepasiliko be naudos. 1896 m. iš jų triūso išaugo vaisius — Tev. Myl. Dr-stė. Nors T. M. Dr. siekiniai buvo grynai tautiškai-moksliški, bet jie taipgi nepatiko cenzorių protui. Iš vienos šalies Tėv. M. Dr-tę baide bedievystės šmėkla, iš antros vėl ji pasitiko nemalonų priešą ypatoje S. L. A. Buvo nesigailėta nei zygių nei piningų draugystės pražūdymui. Vyriausia užduotis buvo sunaikinti T. M. Dr. išdą, kas ant galo tos draugystės nevidonams ir pasisekė. Bet šito nepaisant, T. M. D. žengė toliau, nors apturėjusi didelį smūgį. Didžiausiu draugystes priešu buvo žinomas kun. A. Milukas. o jo neaiškiais rėmėjais— kun. J. Žilinskas ir kun. A. Kaupas. Nepasisekus T. M. Dr-tės sunaikinti, kuningai dabojo jos bedievystės dar ilgą laiką S. L. A. Bet «V. L.» būdama ant lietuvių sargybos, kovojo visados už S. L.A. teises. Taigi ir prie jo išsiliuosavimo yra daugiausiai prisidėjusi.

Iš mano čionai trumpų patėmijimų mes matome, jog per 20 metų «Vienybė Lietuvninkų» dirbo apšvietos darbą; ji savo užduotį išturėjo iki galo ir sulaukusi savo sidabrinio jubilėjaus gali tuomi didžiuoties! Mūsų gi užduotis yra siųsti jai vien nuoširdžius linkėjimus, o jos įsteigėjui, velioniui Paukščiui lai būna už tai garbės atmintis! Ant galo turiu dar pridurti vieną nemalonų šiandieninį tarpe mus apsireiškimą. Iki išsiliuosavimui S. L. A. iš-po kuningų globos, tautišką kovą vedė tik dvi kovojančios partijos: partijos—tautiečių ir partijos kuningų bei jų salininkų. Kovos pasekmes mes matėme augščiau, nors iš trumpų prirodymų. Šiandien gi mes pasidalinome į partijas ir mažas partijėles, ir tos partijėles kenkia didžiai mūsų darbui, mūsų tolesniems žingsniams, nes išsklaidytos spėkos negali įstengti stumti pirmžengystės, linkui tautiškos apšvietos darbo.

J. Liūdis.

Vienybe.

(Iš mano atsiminimų).

Vienybė....

Net manau, kaip senai aš tą vardą girdžiu.

O, iš-pat mažens aš jį girdžiu.

Bet, kol da naujoji mūsų literatūra neužkrėtė idėališkais vardais mūsų ramaus kaimiško kampelio — apie vienybę girdėdavau vien tą, kad jos nėra. Klausyk, moters ir kalbasi:

— Nėra vienybės toj poroje, nėr sutikimo.

Nėra vienybės toj šeimynoj.

— Nėra vienybės tarp giminių...

Nėra... Bet tas pats pasakymas jau nurodo, kad ji visgi yra, kad ji gyvuoja kur-nors, kad ne čia, tai kitur.

Kur vienybė yra, ten nereikia nei kalbėti, kad ji yra. Kur ji negali būti, ten žmonės visai apie ją nekalba.

Neteko man girdėti aimanuojant vienybės tarp gaspadorių ir bernų, tarp samdytojų ir samdininkų, tarp valstiečių ir valsčiaus ponų, tarp valdinių ir valdomų. Žmonės tuose tarpuose mato baimę. Tik valdonai skelbiasi esą vienybėje su savo «numylėtaja» tauta. Žmonės gi, ištikrųjų, tik savo svajonėje vienybę padaro su augščiausiomis esybėmis, bet ir tai tik su išsvajotomis, nors ir «džiūsta iš baimės» prieš jas...

. . . . . .

Mūsų naujoji literatūra yra paženklinta vienybe.

«Vienybė Lietuvninkų»....

Kuomet «daraktorius» išmokino mane rusiškai skaityt, aš netyčia išmokau ir lietuviškai. Ir pamilau skaitymus, skaitymus iš viso svieto. Pirmausia susimedžiojau apdriskusias «Oškabalių Dainas», kelias «Aušros» kningeles ir jos kalendorių.

Ta literatūra, ypač «Aušra», lygiai man buvo kaip mukarui biblija. Su tuo tik skirtumu, kad ji neatėmė norą jieškoti kitokios literatūros; ji da paskatino prie to.

Sugriebiau pundą parudusių ir pelių apgraužtų lapų. Tarp jų buvo ir «Vienybė Lietuvninkų». Pirmiausia, rodos, ją ir ėmiau.

Ji iš taip toli. Ten žmonės gerai gyvena, gražiai pasirėdę vaikštinėja, o purvo nėra.

Perskaičiau balsiai visiems namiškiams, nei menkiausio apgarsinimo nepraleisdamas. Kur pelės nugraužta, stengiausi su pagalba savo vaidentuvės išaiškinti, kas ten buvo parašyta.

Už dvejų metų prieš 20-jo amžiaus slenkstį išvažiavau į Varšavą. Ten lietuviškų raštų neturėjau. Išsiilgau. Parsisiųsdinau iš namų «Aušrą». Bet dabar su ja apsivyliau: kažin kur dingo jos šventumas. Buvusioji «biblija» gulėjo lagamino dugne.

Beskaitant Mickevičiaus «Dziady», atsiminiau, kad panašų dalyką skaičiau«Vienybėj Lietuvninkų», kuomet namiškiai klausė su didele atidžia, nors tiek tesuprato, kiek ir aš pats. Vienas draugas iš Amerikos atsiuntė porą iškarpų iš «Vienybės Lietuvninkų». Vėliaus skaičiau lenkišką vertimą Edv. Bellamy ir atsiminiau, kad toks-jau dalykas buvo tose iškarpose. Puikus aprašymas ateities žmonių gyvenimo! Džiaugsmas mane kėlė į padanges... Ir turbut todėl «Vienybė Lietuvninkų» mano vaidentuvėje vis ėjo geryn ir geryn.

Po keletos metų parvykęs namo savo broliui Andriui (vėliaus žuvusiam nuo valdžios nedorybės) padėjau suorganizuoti skaitytojų kuopelę, užmezgiau su dviem ar trims rubliais išdą, patardamas pirmiausia tarp kitų laikraščių užsirašyti ir «Vienybę Lietuvninkų». Brolis, kuris jau buvo skaitęs tuos pačius pelių apgraužtus «Vienybės Lietuvninkų» numerius, visupirmu rūpinosi ją parsitraukti, bet per kningnešių vargą tat niekad neįvyko.

Po to pora metų pagyvenus Vilniuje, teko pabėgt iš «šventosios» Rusijos. Ir užsienyje vėl pasimačiau su «Vienybe Lietuvninkų»—šviežia, da rašalu atsiduodančia, be dėmės pelių dančio... Šį-tą ir savo joje radau, kas netilpo «Ukininke», «Varpe», ar «Darbininkų Balse». Ir pradėjau beveik tik jai vienai rašyt. Jai ir lietuvninkams linkėjau gero; daug ką mačiau verto kritikos—kritikavau; daugeliui įsipykau ir nesijutau, kaip tapau jos redaktorium.

Ką patyriau beredaktoriaujant—gan indomu, bet čia nėra vietos apie tai pasakoti: tai yra reikalas «Vienybės Lietuvninkų» monografijos.

JUOZAS BALTRUŠAITIS.

Pirmiau buvęs „Vienybės Lietuvninkų'' sandarbininkas, o nuo 1905 m. balandžio iki 1907 m. gegužio buvęs jos redaktorium. Dabar p. Baltrušaitis gyvena Pittsburge, Pa., kur leidžia ir rėdo „Dilgėles'' ir „Žmonių kningyną''.

• • •

«Vienybė Lietuvninkų» nors per amžiaus bertainį nesuvienijo lietuvninkų, bet daugelio mintįs apie lietuvystę susivienijo su mintimis apie visą žmonystę.

Tegul gi «Vienybė Liet.» gyvuoja ir dirba tą prakilnų darbą.

Tegul gyvuoja lietuvystė vienybė su žmogyste.

Juozas Baltrušaitis

Pittsburg, Pa. 28. I. 11.

Didele šventė.

Šiais paskutiniais keliais metais, męs turėjome laimę perleisti keletą svarbių švenčių, t. y. tautiškų jubilėjų.

Pora metų atgalios męs šventėme jubilėjų garbaus mūsų raštininko — p. Šerno, kurio parašytos kningos davė lietuviams daugiau šviesos, negu visi tamsybės apaštalų veikalai, visus sudėjus į krūvą, galėjo aptemdyti.

Taip-pat šventėme ir Dr. Šliupo, ant tautiškos, raštiškos ir laisvamaniškos dirvos darbavimosi jubilėjų — 25 metų. Aš drąsiai galiu sakyti, kad šitie, viršuj paminėti viengenčiai yra mūsų didesni didvyriai, negu savmyliški buvę lietuviški kuningaikščiai arba kokie ir vėlesniame laike buvę ar esantįs veikėjai,— tad gi ne mažesni ir už Simaną Daukantą.

Taip gi šventėme ir Grunvaldos 500 jubilėjų, kurį su atsidėjimu Amerikos lietuviai apvaikštinėjo, kaipo paminėjimą kryžiokų pergalės.

Vienok už visus paminėtus jubilėjus, šiemet, t. y. 1911 metuose, vasario 10 d. męs turime laimę švęsti daug svarbesnį jubilėjų — tai vienatinio, išgyvenusio 25 metus laikraščio «Vienybės Lietuvninkų». Paminėtieji raštininkai, nors ir pirmiau literatiškai darbavosi, negu «Vienybė Lietuvninkų» užgimė, bet jie taip, kaip jureiviai jasielgė,—jeigu jų laivelis pakiųra ir skenda, tai nuo to šoka ant kito ir toliau iriasi nepermatomose, ūkanotose jūrėse. Bet «Vienybė Lietuvninkų», kaipo laikraštis, per 25 metus visokių baisiausių audrų turėjo perleisti ir, kad ji per įvairius užsigrūdijimus, sulyginant aplinkybes, kokias perleido sustiprėjo ir per 25 metus galėjo pergyventi, tad kiekvienas jausdamasi save lietuviu, kaip katalikas taip laisvamanys, lygiai ir socialistas ir tautietis,— labai pagarbiai atsistodamas privalo ištarti, kaip ir aš ištariu — **Gyvuok tu mūsų «Vienybe Lietuvninkų»** ne tik ką kitus 25 metus, bet ir ilgiausius amžius, taip kol lietuviškai kalbančių ant žemės paviršiaus žmonių gyvuos.

Šitas «Vienybės Lietuvninkų» jubilėjus yra svarbesnis už Grunvaldo jubilėjų, todėl, kad tenais buvo laikai palaidojimo gadynės baisiausio nuožmumo, «Vienybės Lietuvninkų» gi jubilėjus yra tai nemirštantis ženklas atgimimo naujos gadynės mūsų tautai ir iššakojančiais jos atžėlimais visuotino broliškumo, kurio žymės nieks negali užginčyti.

Juk ir bile kultūriškiausiam svetimtaučiui, tik pasigėrėjimas yra, kad kokis laikraštis 25 metus yra galėjęs išlaikyt, be jokio perstojimo išeidinėt, todėl, suprantama, kad tokie-pat jausmai ir lietuvio sielą pajudina; juk męs nebe nuožmių barbarų ar necivilizuotų indijonų tribas esame, bet kultūriška, gyvuojanti, su ateičia, tauta. Daug kartų jau męs galime pasididžiuoti ir dengtis su «Vienybe» prieš svetimtaučius, kurie tik ir sprendžia tautą pagal jos laikraštiją.—

Užtai kiekvienas lietuvis privalo atiduoti «Vienybei Lietuvninkų» pagarbą, ir su jos jubilėjumi džiaugtiesi, todėl kad šitas laikraštis visų mūsų kovas kovojo.

Kaip aš «Vienybę Lietuvninkų» skaitau, jau bus 17 metų,— prieš tai kaip ją rėdė velionis D. Bočkauskas, nežinau ir negaliu nieko pasakyt, nes būdamas Lietuvoje, negavau skaityt; bet gi vėlesniuose laikuos, po a. a. D. Bočkausko, kada ji buvo ir kuningų rankose, jau vedė kovą už lietuvystę ir kaipo katalikiškai- tautiška — tarp mūsiškių pasėjo tautišką sėklą, tad męs šitą laikraštį privalome ir už tai gerbti.

Vėliaus, užstojus p. Andziulaičiui, «Vienybė Lietuvninkų» vis ir vis darėsi progresiviškai-tautiškesnė; nors redaktoriai tankiai mainėsi ir nors kuningija atakavo,— per ką ir smarkius smūgius «V. L.» turėjo pakelti,— vienok ji buvo progresiviška ir lietuviškos tautos, ypatingai Amerikos lietuvių, žibintuvu; ir taip, kaip Romos katalikų reikalai susibėga į Romą, taip ir visi lietuviški progresiviškai-tautiški reikalai, susieidavo į «Vienybę Lietuvninkų» arba iš jos išeidavo tarp Amerikos lietuvių. «Vienybė Lietuvninkų» vedė kovą prieš kuningiją, už Sus. L. A.,— «Vien. Liet.» suorganizavo T. M. Dr., taip-pat per «Vienybę Lietuvninkų» ėjo visoki reikalai socialistų ir tik jos skilčių pagalba dabartinė Liet. S. S. susiorganizavo. Lygiai nemažai ir dėlei Sus. L. L. savo skiltyse savu laiku davė svetingumo, kaip lygiai rinkime aukų pavargusiems raštininkams, taip gi kankintiniams ir kitiems lietuviškiems reikalingiems dalykams.— Kas gali prirodyti tokį lietuvišką arba visuomenišką reikalą, kuriam «Vienybė» nepatarnavo?— Taigi — kad ne, tad ir męs privalome sutikti ir tą brangią «Vienybės Lietuvninkų» šventę — didelę šventę su didžiausiu dvasišku džiaugsmu.—

Kaslink mano santykių su «Vienybe Lietuvninkų», tad aš į ją pradėjau rašinėti nuo 1896 metų ir badai 6 d. vasario, 6 num. yra patilpusios eilės.— Vėliaus kur buvęs nebuvęs, po įvairiais pseudonymais rašinėdavau. Galiausia 1897 m. kaip apsistojau Brooklyne, o čion tada labai tamsu buvo, tad tankiai rašinėdavau ir vis po kitokiu pseudonymu, būk tai čion jau tiek daug korespondentų yra, ir, žinoma, patį laikraštį po lietuvių stubas agitavau. 1899 metuose padariau užvedimą prie angliškų laikraščių pardavinėti ant «stend'ų» ir «V. L.», tai buvo pirmas lietuviškas laikraštis tuomi būdu parduodamas, kas vėliau inėjo į praktiką ir šimtai tūkstančių tokių, apart Brooklyno, likosi ir dabar yra išparduodama. Žinoma, ir kitų lietuviškų laikraščių dabar parsiduoda, bet iš mano užmanymo dėlei «Vienybės Lietuvninkų».

Praplatinus «V. L.», Brooklyno lietuviai, visuose tautiškuose ar visuomeniškuose reikaluose tarp lietuviškų kolonijų veik pirmą vietą užėmė ir kaip tokia didelė lietuviška kolonija, nėsant vietinio laikraščio — visgi atrodė, kaip vežimas be diselio; todėl 1906 metuose «V. L.» išleidėjams, ypatingai p. J. J. Paukščiui, patariau, kad «Vienybę Lietuvninkų» perkeltų iš Plymouth'o, Pa., į Brooklyną. Mano užmanymas matomai įvyko ir dabar tankiai čion lankausi, per ką matau, kad pataikyta apsisėsti ant geros dirvos; laikraštis tarpsta,— per ką esu persitikrines, jog 50-metinį jubilėjų bus jau daug lengviau švęsti, negu buvo dasikasti iki šiam labai garbingam 25 metų jubilėjui.

Linkėdamas geriausios pasekmės,

Jonas Naujokas.

Vasario 9, 1911, New York, N. Y.

A. A. PAUŽA.

Vienas iš seniausių rėmėjų „Vienybės Lietuvninkų'' ir jos sandarbininkas. Gyvena Philadelphioje.

V. KUDIRKOS ATMINČIAI.

Vyros mirė, grabe guli —
Verksmas visur girdis!...
Gal sakysit jau ant amžių
Užmirė mus širdis;
Ne!.. Štai garsiai suskambėjo
«Varpas» vakaruos!...

Snaudžia vaikai narsių Getų
Ką Tėvynę gynė
Ir kryžeivius po Žalgiriu
Amžinai sutrynė;
Gamta liepė Vincui kelti
Iš letargo juos.

Kaipo raudą Babylone
Traukė žydai gailiai —
Taip mums tavo smuiko stygos
Skamba rūsčiai, meiliai,
Kaip kankinio už tėvynę
Graudus balsas šauk.

Ką ant kapų bočiai kalba
Kančias Wallenrod'o,
Padažyta kraujuos plunksna
Tavo ranka rado —
Jau gyvuoja dvasia laisvės —
Tu prikėlei ją!..

O Kudirka tu didžiausis
Mūsų geradėjas;
Į ateitį kožnas tiki
Tavėp atsidėjęs;
Skriaudas mus jau reg pasaulė,
Dreba prietarai!

Ne kardu, griausmu, kanuolėms,
Anei garu kraujo,
Tiktai mokslu kuriuom Tautos
Atgimė iš naujo,
Męs tėvynę atgaivįsim —
Taip tu mums sakei!..

Su tikėjimu širdyse,
Ašaroms akyse,
Melodijos tavo smuiko,
Kaip vandens vilnyse,—
Kaip lakštutės, vieversėlio,
Trokštam męs klausyt.

Tavo eilės į vargdienius,
Juos prie mokslo budin,
O «Sonetai» — kietas širdis
Krutinėj pajudin,
«Tell'iu» ir «Mergele» rodai,
Kaip Tėvynę gint.

Kur męs galim gauti žodzių
Ačiu pasakyt,
Už darbus, ką ranka savo,
Teikeis parašyt?
Nemirtina galva tavo
Kokiom gėlėm puošt?

Per maža dėl tavęs butų
Vainiko gėlelių,
Tad — prie kapo išguitiniai
Iš tolių šalelių —
Ant Naumiesčio kapinyno
Stov', kaip Herkulai!..

Tu Mesijas gamtos siųstas
Mus tautai vargingai:
Angelai vainiką pina
Kaktai puošt garbingai -
Girdim kaip jie apie kapą
Plevėsuoj sparnais.

Broliškai jie pabučiuoja
Tavo veidą šaltą,
Apie kūną sustingusį
Bet kaip sniegas balta:
Gieda linksmą «Allelują»
Būriai vėlių tau...

Tad - Hosanna — garbę duodam
Tau Lietuvos Vaike,
Ką parodei mumis kelią,
Kaip kariauti reikia
Kad Tėvynė tapt galinga
Kaip buvo pirmiau.

Tu gyvuosi mus širdyse
Męs tave minėsim:
Tavo raštus kai žemėiūgus
Po akių turėsim.
«Gyvuok, Vincai!» garsiai skamba
Visuose kampuos!...

A. A. P.

ALEKSANDRA FROMAS (GUŽUTIS).

Ilgiausiai sandarbininkavęs „Vienybėje Lietuvninkų'' straipsniais iš visokių gyvenimo sričių, bet daugiausiai lietuviams yra žinomas, kaipo rašytojas dramatiškų veikalų, iš kurių „Vienybė Lietuvninkų'' keletą išspausdino, kaip va: „Išgriovimas Kauno pilies'', „Eglė, žalčių karalienė'', „Gudri Našlė'', „Palocius ežero dugnuose'' (šiemet baigiama). Kitur irgi buvo išspausdinta daugelis Fromo dramatiškų veikalų, iš kurių labai plačiai yra statoma ant scenos drama „Ponas ir mužikai''. Kitas dar šiemet tik išspausdino „Rygos Garsas''. Iš belletristikos ir šiaip publicistikos Fromas taipgi daug rašė smulkesnių dalykėlių, kurie savo laiku buvo išspausdinti tai „Aušroje'', tai „Vienybėje Lietuvninkų''. Gražiausi iš belletristikos yra „Vargdieniai''. Toliaus „V. L.'' atspausdino: „Baisios valandos iš lenkmečio 1863 m.'' — dramatas, „Patėviai'' — pasaka, „Pareiga ir dabar esybė mūsų'' — pasaka, „Diedai'' — versta iš Mickaus.

Apart viršuj minėtų vėl. Fromas yra dar parašęs: „Verguva Keistučio'' — drama, „Dvi svodbi'' — pasaka (tuodu veikalu J. Mikšas Tilžėje pražudė); „Myris Keistučio'' — drama, „Juratė marių karalienė'' — drama, „Eglė Naujapilės Kunigaikštaitė'' — drama, „Sapnas Gedimino'' — drama, „Vytautas Krevoje'' — dramatiškas pavidalas, „Aldona'' — drama iš Mickevičiaus, „Konrado Valenrodo'', „Vaideliutė'' arba žemaičių krikštas. Taip gi kelios desėtkis novelių ir eilių, išspausdintų laikraščiuose ir kalendoriuose (žr. „V. L.'' 38 N, 1910).

Aleksandras Fromas (pseud. Gužutis) gimė 1822 m. 30 d. lapkričio, Raseiniuose, Kauno gub., iš bajorų šeimynos. Mirė 1900 m. rugpiučio mėn. savo tėviškėje Gongaišikiuose, Raseinių pav. (žr. „Varpas'' N6, 1901).

„Vienybes Lietuvninku" Jubilejui.

«Vienybės Lietuvnin.» reguliarišku skaitytoju buvau nuo 1889 m. per šešis metus; dar Lietuvoje gyvendamas skaičiau šitą laikraštį. Prenumeratą pamenu mokėjome susidėję net penki jauni, nuo 14 iki 19 metų amžiaus vaikinai, po vieną regis rublį, kas atsieidavo mums penkius rublius su pernešimu iš Prusų, kontrabandos keliu. Męs gyvenome nevienoj vietoj, bet kiekvienas kitame kaime; pirmutinis iš musų perskaitęs, sulaukęs nedėlios perduodavo antram, ir taip kryvulės keliu eidavo «V. L.» iki paskutiniam; šisai perskaitęs perduodavo nežiniomis kitiems jauniems vaikinams, kurie rasdavo laikraštį savo patalinėje, arba kur kitur jam ant tako padėta; nekartą tie radusieji mūsų senai perskaitytą laikraščio numerį padovanodavo kitiems ir net mums patiems! Tą patį męs darydavom ir su kitais rastais: kalendoriais, kningelėmis, «Šviesa», «Apžvalga» ir tt.

Iš mano sandraugų, skaitytojų «V. L.» vienas jau miręs, antras sedi valdiškame suole, trečias gyvena Petrapilėje, o ketvirtas čion-pat Amerikoje. Nežinau, ar nors vienas iš jų šiandien skaito šitą laikraštį.

Aš čionai pribuvęs pas savo pažįstamus, radau šeimyninką beskaitant «V. L.», o nuo 10 metų patsai prenumeruoju laikraštį, tiesiog siųsdamas mokestį į redakciją. Tokiu būdu bus suvirš 20 metų, kaip esu «V. L.» skaitytoju.

Lietuvoje begyvenant baisiai pasiilgdavau laikraščio, kol gaudavau nuo savo draugo; abelnai apie mus tas būdas — dalinti perskaičius «V. L.» kitiems buvo didele naujiena; tik kuriems laikraštis patekdavo į rankas, nežinodavo: iškur jis pas juos atsiranda; sakydavo, kad kuningai, per savo pasiuntinius, laikraštį ir kitas kningeles mėtydavo nakties laiku (mat kam garbės!), bet męs su tuomi labai stepenes nuo svetimų ir namiškių.

Bendradarbiu «V. L.» nebuvau; esu parašęs kelis straipsnelius, po savo vardu ir korespondencijų po įvairiais slaptivardžiais; bet neturiu pretenzijos vadinties bendradarbiu, kadangi nereguliariškai su pasišventimu dirbau; vieną dalyką turiu pasakyt, kad mano budas maines su kiekvienu «V. L.» atsimainymu, kol pasiekiau 25 metų amžiaus. Iš to matoma, kaip laikraštis turi didelę intekmę, o ypač ant jaunųjų savo skaitytojų.

A. B. Strimaitis.

LEONAS EREMINAS.

Platus ir net lietuviškų dainų sritį apsiekiantis straipsnelis buvo sykį išspausdintas laikraštyje „Lietuva (N37, 1900) kuriame J. Šliupas podraug padavė trumpą biografiją Leono Eremino, vieno iš pirmutinių — ir bene bus tai paties pirmutinio dainų myletojo, kuris tarp Amerikos lietuvių pradėjo organizuoti chorus. 1894 m. New Yorke-Brooklyne jo triūsu tapo sutverta „Lietuvių Mildos Giedorių Draugystė'', kuri išsilaikė iki 1899 m. Tais gi metais susitvėrė Newarke D-ro V. Kudirkos dainininkų draugystė, kurią taip gi vadovavo L. Ereminas. Jo pravestais takais paskiaus ir kitose vietose lietuviai pradėjo tverti chorus.

Vienas iš svarbesnių L. Eremino nuopelnų yra — išleidimas jo surinktų dainų kningos („Dainos sutaisytos ant keturių balsų. Surinko L. Ereminas. Tilžė, 1902 m.). Tai bus regis pirmutinė lietuvių kalboje dainų kninga, sutaisyta maišytiems balsams (Buvo jau pirmiau išleistos Dr. V. Kudirkos „Kankles'', bet tik vyrų balsams).

Bet dar svarbesnis yra L. Eremino nuopelnas tame, kad jis po šiai dienai tarpe lietuvių dainininkų tebesidarbuoja. 1910 m. 20 d. kovo jisai East New Yorke sutvėrė maišytą chorą „Daina'' ir moterų chorą „Lyra''. Apart to jis antri metai veda Brooklyne vyrų chorą „Milda''.

L. Ereminas yra gimęs 23 d. birželio, 1863 m., Šarkų (Užnuobų) kaime, Skuodo parapijoje, Telšių pavieto, Kauno gub. Amerikon atvyko 1891 m. ir apsigyveno New Yorke. 1901 m. vedė sau moterį — Malviną Rosit, kuri kaip ir Leonas, yra didelė dainų mylėtoja ir dalyvauja choruose. Ereminas dabar gyvena East New Yorke, turi šeimynėlę iš trejeto sunų: Orpheus, Apollo ir Arion ir dukriukės — Euridikos. Leonas Ereminas yra vienas iš veikliausių Amerikos lietuvių liberalų ir senas „Vienybės Lietuvninkų'' draugas.

NEPAVYDŽIU AŠ TAU.

Aukauju „Vien. Liet.'' jubilėjui 1911 m.

Ant didžiulio ir apsamanojusio akmens, tarpe kvėpiančių tyros ir žalios pievelės gėlių atsisėdo žilas, žilas senelis.

Dvelkia, dvelkia mažas, tik-ką jaučiamas vėjalis...

Dvelkia ir judina baltus-sidabrinius senelio plaukus.

Ant žaliųjų gi lapelių...plonų ir švelnių lapelių...gėlių lapelių kloniuose...ir margų žiedų mažuose bliudeliuose blizgėjo perlai.

Tyruose ir plačiuose laukuose, žaliuose-smaragdiniuose miškuose ir žaliose pievose žydi gėlės.

Bet ant gėlių žiedų blizga palaimos ir džiaugsmo ašaros...blizga perlai...blizga tyra krikštolinė rasa.

Sėdėjo ant didžiulio akmens...apsamanojusio akmens...tarp žydinčių gėlių žilasai senelis...

Gįslota, sugrubusia ranka parėmė baltą, sidabrinę galvą ir rymojo.

Miškas...

Tylus, smaragdinis miškas!...

Žaliomis šakomis, smaragdiniais lapais padabintomis, šokinėjo maži, raibi paukšteliai.

Maži, raibi paukšteliai šokinėja nuo vienos šakos ant kitos ir jautriai...linksmai čiulba.

Didi šventė...

Didžios šventės giesmė...

Maži paukšteliai išpūtė raibus gūželius... Ir po plačią apylinkę pasklido giesmės.

Yt strielos viena po kitos skrido malonios...žavėjančios...linksmos...laisvos melodijos...

Skrido laisvos...linksmos...žavėjančios Jauno Gyvenimo švenčių giesmės...

Lėkė sparnuotos ir kartu su margaisiais drugeliais kilo augštyn ir dingo susijungdamos su mėlynuoju kauru...minkštu aksominiu kauru...besisupančia dausos vygėje mėlyne...

Bet tenai...tenai toli...kur kalnas dungso apsigaubęs skysta...plona...švelnia ūko skraiste...

Taip...tenai...

Tenai, kur kyšo smailios ir aštrios skalų, kalnų kaukarų viršūnės, tik-ką užmatomas ore žaidžia išdidus, iškilmingas arelis...

«Koksai iškilmingas plavumas ir lieknumas jo sparnų judėjime!... Kaip puikiai žvilga jo laisvi sparnai!»—plaukė balsas, virpanti oro sriovė.

Bet senelis — neatitraukdamas akių nuo dungsančio tolio, sėdėjo regis gabaus skulptoriaus drožinėta stovyla. Iš jo veido, raukšlėto, giliomis gyvenimo vagomis išvagoto, tačiaus ramaus veido ir įsmeigtųjų į tolį akių skrido tylus bet didis atsakas:

«Nepavydžiu aš tau,
Nes tu už etero nekilsi;
Gi aš sielos sparnais
Iškilsiu daug augščiau»...

Menkutis.

Praeitis ir ateitis.

I.

Malonios, jau praėjusių, skausmų valandos!.. Kiek tai kartų žmogus sielos akis nukreipia į jus. Tada jo veidas, atsiminus jus, pasipuošia džiaugsmingu nusišypsojimu.

Buvo skausmai... Buvo karčios, deginančios, graužiančios širdį ir protą prityrimo valandos.

— Ak, kaip sunku!— išsiveržda vo iš sielos gelmės sunkus, kaip didis akmuo atsidusėjimas.

— Ar išlaikysiu tą slėgimą? Tą didį slėgimą...— atskrisdavo iš nežinomos valstybės tamsi, juoda abejonės šmėkla.

Blizga didžios, baisios, kerštingos slibino akįs. Godžiai jis rįja kiekvienos valandėlės kiekvieną atplaukiančią abėjonę, kiekvieną šalin nuo siekio pakrypimą, kiekvieną silpnybės ženklą.

Vilties žvaigždė.

Aprūkusioje padangėje, pro mažą tirštų debesių plyšelį, praspindėjo skaisti, drąsinanti žvaigždė.

Švelnia oro sriove atplaukė balsas iš tolumos...

— Nenusigąsk...

— Eik ir nušluok kiemą. Nušluok prieangį.

— Nebijok ir eik laužti geležines grotas nuo langų ir durų.

— Atidaryk gyvenimo duris vienas po kitų... vienas po kitų ir vėdink... Vėdink to gyvenimo kambarius ir išvaikyk visus pelėsius, kuriais aplipę grindįs, lubos, sienos...kurių pilni kampai. Atidaryk visus langus — teplaukia į vidų tyras, kvėpiantis oras.

— Atidarinėk duris ir langus ir eik gilyn ir gilyn į apleistąjį namą....

Malonios jųs, jau praėjusių skausmų valandos!.. Malonios skausmų valandos, kurios išspaudžiate iš akių karštas palaimos ašaras... Malonios skausmų valandos plaukiančios į sielos gelmes...

[redacted]

II.

Visas pasaulis, visa žmonija apsisupus, apsidengus rūkais, už kurių glūdi praleistasis ir neatsiektasis. Prie to neatsiektojo išsitiesia žmogaus dvasios rankos — ir laukia jo. Tenai lekia žmogaus sielos virpėjimai ir karštomis lūpomis bučiuoja jo kaktą, jo pusiau pravertas akių blakstienas. Tenai nulekia tylus, švelnus ir šventas žmogaus nepatirto džiaugsmo jausmas ir, lyg mažas kūdikėlis, drebančiu kūneliu glaudžiasi prie neatsiektojo.

Paslaptingi vidujiniai, žmogaus sielos, yt švelni muzika, aidai, tylos valtele besiirianti į nežinomąją šalį, neatsiektojo valstybę.

Didi platųs sodai, pilni paslapties medžių. Medžių šakos pilnos neragautų vaisių....

Didis namas, kitoje pusėje upės, apsuptas, yt balzganai melsva šilkine gūnia, vaidentuvės akimis permatomais rūkais... Žiūri žmogus į tą namą. Žiūri ir žiūri... Tačiaus jis vis apsuptas rūkais, kurie nei kiek neprasiskiria. Namo ir jo apylinkės grožis, jo malonumas, jo prakilnumas vilioja vis tolyn ir tolyn. Besiirdami męs atidengiame mažą kamputį paslapties ir su nusistebėjimu žiūrime. «Ką matome męs?»—vienas kito klausiame. «Galybe tų, kurie dar ne gyvena, stovi vienoje pusėje, gi kitoje — galybė mirusiųjų»...— atsako mums.

Jul. Baniulis.

JULIUS BANIULIS (MENKUTIS).

Vienas iš arčiausiai stovinčių prie „Vienybės Lieuvninkų'' sandarbininkų, rašąs iš belletristikos ir poezijos. Dabar beje ir dirbąs prie „Vienybės Lietuvninkų''.

KAIP MAN MIELOS...

(Aukauju «Vien. Liet.» jubilėjui 1911 m.)

Kaip man mielos tos svajonės
Ir auksiniai tie sapnai,
Kurie grįžta iš kelionės
Užmirštos senai.

Kaip gi mielas atminimas!
Ir tie šviesųs spinduliai;
Jaučiu — meilės atgimimas
Mezgasi giliai...

Kaip man mielos tos akutės,
Tamsoj mirganti perlai,
Kurios šviečia yt žvaigždutės
Danguje augštai.

Kaip gi mielas tas ilgėsis
Karštai mylinčios širdies,
Kuris jieško, kur pavėsis?...
Kur gi prisišlies?

Kaip man mielos tos svajonės
Ir auksiniai tie sapnai,
Kurie grįžta iš kelionės
Užmirštos senai.

Menkutis.

ŽVAIGŽDUTĖ.

(Aukauju «Vien. Liet.» jubilėjui 1911 m.)

Kad užeis jau naktis,
Tai pakėlus akis,
Kur mėlynė plati,
Kur margi debesiai,
Dar matysiu — šviesi —
Žėri žvaigždė augštai.

Pranašystės žvaigždė!
Milijonų garbė
Juk sudils prieš tave;
Tu švieti visados
Ir kvieti pas save,
Gi kvieti iš tamsos...

Tai spindėk gi, spindėk,
Ir mane užžavėk
Savo meile tyra,—
Tegu vilties ugnis,
Kaipo sargė tikra
Veda savo keliu...

Menkutis.

ADOMAS BERNARDAS MICKEVIČIUS.

Netik lenkų ir lietuvių, bet ir plataus pasaulio žinomas poetas-rašytojas, gimęs 24 d. gruodžio, 1798 m. Naumiesčio arba Naugarduko miestely, Minsko gubernijos. Miręs Turkijoj, Konstantinopoliaus mieste, nuo užsikrėtimo cholera, 26 d. lapkričio, 1855. (Platesnes žinias apie A. M. galima rasti kningelėje „Adomas Mickevičius, jo gyvenima, raštai ir darbai'', išleista 1902 m. „Vien. Liet.'' redakcijoj).

Gaila kad šito didelio lietuvių, nors lenkiškai rašiusio, net didžiausio poeto veikalų mes savo kalboje ir neturime išverstų, apart bandymų išversti po truputį „Velines'' (Kudirkos, Gužučio ir kitų), bei „Gražinos'' išverstos Jr. Jono. O laikas butų mums ant galo savo milžiną pažinti!..

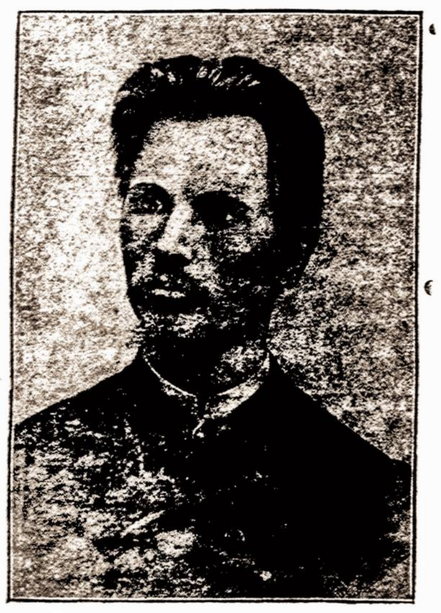

DR. VINCAS KUDIRKA (KAPSAS).

Kas gi iš lietuvių nežino vardo Vinco Kudirkos? Todėl mums čia jo paveikslą indedant, mažai beprisieis pasakyti apie šį mūsų vieną iš didžiausių veikėjų ant lieuvių kultūrinės dirvos. Po „Varpui'', kurį velionis Kudirka ilgai redagavo, arčiausiai su juo turėjo santykius „Vienybė Lietuvninkų''. Čia buvo išspausdinta keli stambesnieji Kudirkos veikalai, vertimai iš kitų kalbų: „Villius Tell'', „Kainas'', „Jurgis durnelis'', „Pagieža'', „Žemės dulkės'' ir kit. Velionis Kudirka prieš savo mirtį buvo inpuolęs į didelį vargą, „Vienybė Lietuvninkų'' jį, kiek išgalėdama, šelpė finansiškai. (Platesnė jo biografija išspausdinta jo rinktiniuose raštuose,— tomas I.,— kuriuos išleido Tėv. Myl. Dr-stė).

Vincas Kudirka gimė gruodžio 31 d. 1858 m. Paežeriuose, Vilkaviškio pav., Suvalkų gub. Mirė Naumiesty, 16 d. lapkričio 1899 m. Ant Naumiesčio kapinių ir palaidotas.

„Vienybes Lietuvninku" atminimas.

Buvo tai, regis, 1894 metais. Vieną pavasario šventadienį, kuomet saulė maloniai šildė prigimimą, o gardus kvapai žydinčių žolelių girdėjosi iš visų pusių, aš su keliais savo draugais, gymnazijos mokiniais, žaidžiau po erdvų Marijampolės gymnazijos mokinių internato plecių. Malonu buvo liuosu laiku nuo lekcijų pabėgioti ir po augštą žolę pleciaus pakraščiuose pasivolioti. Gulėjau žolėje šale gatvės prie tvoros ir veizėjau, kaip žmonės, išeiginiais rūbais apsirėdę, vaikščiojo šen ir ten gatve.

Minioje pastebėjau einantį draugą M. drauge su jaunu vyruku R. Prisiartinęs draugas prie tvoros paleido į mane kokiu tai pailgu daiktu, suvyniotu į baltą poperių. Pastvėriau aš tą daiktą ir tuojau nuvyniojau viršutinį poperių, ugi žiūrau — laikraščių pundas.... Buvo tai keli «Vienybės Lietuvninkų» numeriai. Mane apėmė kokia tai nesuprantama baimė. Pasislėpiau su keliais draugais pleciaus pakraštyje ir ėmėme laikraščius vartyti. **Tai pirmą kartą buvau išvydęs savo gyvenime lietuvišką laikraštį.** Ištisi puslapiai buvo išmarginti straipsneliais ir įvairiomis žinelėmis. Dabar nebeatmenu, apie ką ten buvo rašyta, bet ir skaitydami mažai ką tesupratome, nes apskritai neturėjome **supratimo** apie by kokius laikraščius. Žinau tik, kad dažnai buvo minimas žodis «maskolius». Nuo to žodžio buvo apėmusi visą mano kūną kokia tai šalta baimė.

Kokią valandą laikraštį pavartęs, aš vėl suvyniojau į poperių, ir nusinešiau internatan pasleptų. Niekaip negalejau sugalvoti, kur ir kaip butų patogiau tuos laikraščius paslepus. Galų gale įkišau į palto kišenę, kuris kabojo šale kitų mokinių paltų. Koks tai neatsargumas! nes internato užveizetojas dažnai mėgdavo po mokinių kišenes pašnipinėti.

Nuo to laiko jau «Vienybę Lietuvninkų» pradėjau po truputį pažinti. Draugas M. kartas nuo karto vis parsinešdavęs po kelis numerius, pats skaitydavo ir man duodavo. Didžiavaus tuo, kad man teko pažinti taip didelė paslaptis. Ypač dvasioje didžiavaus prieš savo kitus draugus, kurie nebuvo matę nei lietuviškų laikraščių nei knyngučių.

Ir toliau tekdavo pamatyti vienas-kitas «Vienybės Lietuvninkų» numeris, bet systematiškai skaityti prie Vonsiackio ir Ko. viešpatavimo nebuvo galima. Dažniau pakliūdavo į rankas Prūsų laikraščiai — «Varpas» ir «Ukininkas», negu Amerikos.

Bet visgi pirmuosius tėvynės meiles jausmus manyje sužadino «Vienybė Lietuvninkų».

Ilgiausių Jai metų!!

Antanas Rucevičius.

Iš atsiminimu.

Mudu su Stasiu nejausdami po sunkaus dieninio darbo nuovargių vis smarkiau ir smarkiau žingniuojame, tiesiog per pievas, kad suspėt, kad nerast sugulusius...

Kvėpdami gegužės tykaus vakaro gėlėmis pripildytą orą einame užsimąstę kiekvienas savo mintimis. Aplinkui ramu, linksma ir tyku; tik retkarčiais tykumą pertraukė mūsų išbaidyta pempė su savo pykinančiu «gyvis», ar vėlyba varlė baloje sukurkia. Štai ir laukiami pažįstami pinučiai, o už jų grįčia, per kurios langą krinta mažas lemputės sviesos spindulėlis.

Dar nesugulę.

— Petrai,—tarė Stasys,—inlipk darželin ir pažiurėk: ar dėdė jau išėjo klėtin.

— Gerai,—atsakiau, ir palengva inlipau darželin. Laužydamas ir mindžiodamas tik-ką prazydusias gėles, prislinkau prie lango, kurio viena kvartka buvo skuduriais užkimšta.

— Ką matai?

— Petronė šveičia stalą, o Jonas ant suolo atsisėdęs pypkę rūko.

— Dėdė jau miega. Einam vidun.

— Einam.

Inėjom. Pagarbinę, pasisveikinom. Petronė tuojaus metė šveitusi stalą ir geldą išnešė virtuven.

— Bala ją žino, mačiau kad po piet kur tai išėjo; turbut į Patumkiškius, pas savo tetą.

Sugrįžo Petronė. Susėdom ir pradėjom kalbet apie pereitą nedeldienį, apie iš Amerikos sugrįžusį Ambrazų Juozą ir apie kitus niekniekius; tik man kas-žin kodėl labai nesiseke kalbet, aš buvau nuliūdęs—nejaugi dėlto, kad Adelės nebuvo... Petronė mums parodė gautąjį nuo Ambrazų Juozo paveikslėlį, ant kurio auksinėmis raidemis buvo parašyta «S povienszovaniem». Aš žiūrėjau ir stebėjausi, o Stasys bala žino, kodėl susirauke. Pažiūrėjus, Petronė nunešė paveikslelį padėt į staklių gurbelį ir ant staklių lentutės atsisėdo. Stasys bežiūrėdamas audimą ir gi šale jos atsisėdo, o mudu su Jonu likomės prie stalo.

Kalba biskį aptyko. Stasys Petronei kas-žin ką šnabžda, Petronė krykščia, Jonas lig nenoroms pasakojo apie Jokšų Katriutės jaunikį, o aš kaip suaugęs vyras užsirūkiau paperosą.

. . . . . .

Stasys su Petrone šnabždasi, Jonas ant stalo užsikniaubęs snaudžia, o aš rūkau trečią paperosą ir mąstau, kodėl mes negalim čion dieną ateit, kodėl negalima su mergoms kalbėtis netik vakare bet ir dieną—sako: negražu; man gi rodosi, kad čion net labai gražu. Vienok, kad tėtis žinotų, kad aš čion kaip kada vakarais su Stasiu ateinu, tai išpertų man kailį; gerai, kad Jonas nepasako!... Mąstau apie viską, bet jau nusibodo. Pradėjau knibinėti siuvėjo mašiną ir pasienyje už mašinos netikėtai pamačiau poperiaus gabalą. Išsitraukiau ir žiūrau—tai man niekad nematyta, siuvėjo «Vienybė Lietuvninkų»...

Jonas snaudžia, Stasys su Petrone šnibždasi, o svirplys griežia, aš išsitiesęs «Vien. Liet.» skaitau apie «peržvalgą», apie Rusiją, apie «iš Brooklyno», apie pajieškojimą merginos apsivedimui, apie gerą užeigą su skanum alum ir tt. Skaitau mašinališkai, nieko nesuprasdamas...

Jie kalbasi, Jonas ir svirplis jau miega, o aš skaitau ir snaudžiu...

Pasijutau, kad mane žadina—tai Stasys ragina namon eit.

Išėjom.

Einam nuvargę, nieko nekalbėdami ir užimti savo mislims. Per Stasio veidą retkarčiais perbėga šypsa—jis laimingas.

— Kaip tau šiandien patiko?—užklausė Stasys.

— Et...

Džiaugkis — visą siuvėjo «Vienybę» perskaitės.

Ir tu džiaugkis per visą naktį su Petrone mylavęsis,—įžeidžiančiai atkirtau.

Nutilom ir neužilgo persiskyrėm.

Prabėgo dešimts metų. Stasys vedė Petronę—myliojasi ir skursta. Jonas ir dabar «snaudžia», o iš džiaugiuosi galėdamas ne tik skaityti, bet ir rašyti «Vienybei Lietuvninkų».

P. Gulbinas.

XI 8-10.

MARĖ RADZEVIČIUTĖ.

Garsi apysakų rašytoja lenkų kalboje. Su jos specialiu pavelijimu tapo išversta lietuvių kalbon dvi labai gražios apysakos ir atspausdintos „Vienybėje Lietuvninkų''. Pirmoji, gražiausi iš lietuvių gyvenimo apysaka — „Dievaitis'' buvo spausdinta „V. L.'' 1890—1891 metais, o kita — „Žemės dulkės'' — 1901 m. Abi yra atspausdintos atskiriai į knygas. Beto „Vienybėje Liet.'' buvo dar ir smulkesnių vertimų, k. v. „Mįslis'' (1892) ir kit.

Gerbiamoji «Vienybės Lietuvninkų» Redakcija!

Atsitikus taip linksmai progai, kaip šios 25-metinės sukaktuvės «V. L.» gyvavimo ir Jūsų triūso tautos labui, meldžiu leisti ir man išreikšti draugiškus jausmus, kaipo jau 21 metą šį laikraštį skaitančiam.

Man yra malonu ištarti: «Sveikas ir gyvas, mūsų Organe, kuris taip ilgai stovėjai ant sargybos Lietuvos tiesų! Esi mūsų historija, gyvenančių plačioje Amerikoje lietuvių. Nėra miesto nei miestelio, iš kur nebutų buvę Tavyje atsiliepimo nuo mūsų brolių, nėra draugystės nei kuopelės, kurios nebutų per tave atsišaukę, kada jungėsi tarp savęs... Ankietoja Susivienijimo Lietuvių Amerikoje ir Tėvynės Mylėtojų Draugystės, šelpėja kankintinių, selpėja mirštančio Dr. V. Kudirkos...»

Kas tik buvo svarbesnio — «Vienybė Lietuvninkų» vis leido apkalbėti ir troško kuogreičiaus įvykinti. Joje galima atrasti, kokiame mieste ir kokia susijungė pirmoji teatrališka kuopa ir kokį veikalą pastatė ant scenos. Taip sykį mes buvom rašę, kad Newark'e tik pirma kuopa buvo susitvėrusi, o «Vienybė Lietuvninkų» pažymėjo, kad tai jau 3-čia, kuri perstatė (1895 m.) „Kražių skerdynę''. Taip gi «V. L.» galima rasti, kokiame mieste lietuviai pirmiausiai gavo įvesti lietuviškas knygas (į miesto Public Library)—Newarke bus pirmiausiai gauta 27 d. sausio, 1899 m. Šį darbą skaitau už svarbų, nes didina lietuviams garbę ir duoda save pažinti svetimtaučiams.

Nuo savęs maloněčiau tik, kad ateityje, kaip visi mūsų laikraščiai, taip ir «Vienybė Lietuvninkų» rūpintųsi įsigyti gerus ir teisingus korespondentus, nes šis darbas yra labai svarbus: jis duoda žinot kur ir ko trūksta ir kaip turime elgtis ant toliaus.

Tegyvuoja «Vienybės Lietuvninkų» Redakcija ir jos visi sandarbininkai!

Su pagarba,

M. Ambrozevičius
Newark, N. J.

PAUKŠTIS.

Vienas iš senesnių narių bendrijos, kuri leido „Vienybę Lietuvninkų'' Ilgoką laiką išbuvęs S. L. A. centro valdyboj.

Iš atsiminimu.

Kada mano dvasia smarkiausiai svyravo ir minčis smarkiai veikė ir vargo neišrišdamos klausimų, kuriuos sukeldavo laisvamaniškosios pakraipos raštai, tuo laiku atsitiko man susipažinti su Povilu Višinskiu; pas jį kaip-kada užeidavau pasiimti naujų numerių «Varpo» ir «Ukiniko» bei įvairiausių užrubežinių knyngučių,—nes per jį eidavo literatūra, iš Tilžės pundais, didžiuliais nešuliais, o iš jo mažesniais rišulėliais išsiskirstydavo po Šiaulių apskričio miestelius ir sodžius, o dar kitas kningas siųsdavo kur toli į Rygą, Dorpatą, Petrapilį ir kitur. Kartą prie jo užėjęs radau stalą apmestą plataus formato laikraščiu, tai buvo «Vienybe Lietuvninkų»; jis man sakė, kad tuos numerius Morta Zaunytė iš Tilžės jam prie «Varpo» ir «Ukiniko» kaipo priedą pridėjusi,—juos žadėjo siųsti į Užventį, savo gimtinį kraštą. Pažiūrėjome, pavartėme, keletą eilių paskaitėme; atsimenu kokias tai eilias apie Kristų, kurios man labai patiko, bet P. Višinskis sakė, kad tose eilėse nesą poezijos. «Vienybės Lietuvninkų» antgalvis rodos buvo kitokiomis raidėmis nekaip dabar. Tai buvo 1903 m. Man tada «Vienybė Liet.» išrodė toki «bedieviška», «masoniška», bet labai norėjau skaityti ir žinoti, ką tie «bedieviai» prieš «vierą» rašo. Kada Povilas Višinskis perskaitė vieną karštą straipsnelį prieš kuningus, tai daugybė naujų minčių manyje sukilo...bet dabar neatsimenu to straipsnio turinio, nei to numerio, kuriuo laiku tas buvo. P. Višinskis man sakė: «Dabar pas mus nebeužeisi tokius bedieviškus skaitymus išgirdes...» Aš prisipažinau, kad tokie raštai man tinka. Paskui ilgą laiką nebesusitikau su «Vien. Liet.»

Nuo 1903 m. ėmiau rašinėti «Varpui» ir «Ukininkui» eiles ir labai norėjau, kad nors mažą dalį tų eilių jie spausdintu, o jie tąs mano skausmų sielos pagimdytas eiles siųsdavo toli už jūrių-marių «Lietuvai» o tankiausiai «Vienybei Lietuvninkų»; aš buvau labai neužganėdintas, kad Lietuvos skaitančioji publika mano eilių neperskaito, ir kad man pačiam neteko savo spausdinto žodžio perskaityti. Kartą, panelė Lendrė (pseud.) taip mane ramino:—«Neliūdėk, J--li! ir ten žmonės vyven, ir ten daugybė lietuvių tavo raštus perskaito. Verta rašyti ir jiems. Rašyk, nenusiminк ir poezijoj lavinkis.»— Tuose laikuose aš pasirašydavau **Laukinis**.

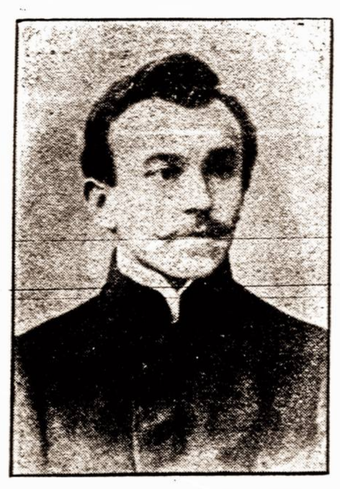

JOVARAS (JONAS KRIKŠČIUNAS).

Vienas iš liaudies mylimųjų poetas, autorius „Jausmų kibirkštėlės, „Širdies balsai'', „Žibutė'', „Poezija'', „Tėvynės laukuose'' etc. etc. Taipgi daugybės eilių ir eilių prozoje, kurios puošia jau nuo keleto metų musų periodiskąją spaudą.

1909 metais laike «Didžiosios Šiaulių gegužinės» susipažinau su K. Stiklium, «Ėžio» išleidėju; jisai parašė «Literatų fondo» atgaivinimui atsišaukimą į «Brolius ir seseris lietuvius amerikiečius»—šaukė neužmesti taip šio klausimo apie Lietuvos beturčius suvargintus rašytojus. Po tuo atsišaukimu ir aš pasirašiau ir tą pačią dieną išsiunčiau «Vienybei Lietuvninkų». Dar prie to atsišaukimo K. Stiklius keletą žodžių parašė «V. Liet.» redakcijai, kad man siuntinėtų savo laikraštį. Nuo to karto «Vien. L.» gaunu maž-ko kas savaitė; retai kurį numerį cenzūra konfiskuoja. Dar kartą «V. L.» 1903—4 m. mačiau pas A. Povilių (antr. dumos atstovą), tik nedrįsau melsti, kad man duotų perskaityti; ten mačiau buvo mano eilės «Gamta ir vargdienis» ir kitos trumpesnės, nebeatsimenu kokios.

Dabar «Vien. Liet.» man išrodo kur-tai rimtesnė, nes dabar kur-tai geriau ją pažįstu; o iš pirmųjų matymų man išrodė toki karštuolė, rėksnė.

Sveikinu tą subrendusį laikraštį—«Vienybę Lietuvninkų», kuris duoda mums sveikas mintis ir vargstančiai mūsų liaudžiai neša šviesą ir gerovę. Linkiu kad ji gyvuotų kuoilgiausiai, kad skleistų po Lietuvos visuomenę šviesą, kad duotų dvasios užganėdinimą svetur gyvenantiems mūsų broliams tautiečiams, kad ji padėtų darbo žmonėms sau iškovoti laimę ir gerovę, kad ji begyvuodama mus visus gyvuosius rašytojus pergyventų ir kad sulauktų tų laikų, kurių laukia prispaustieji, vargstantieji ir alkanieji. Tepasiekia ji savo tikslą!

23-XI (6-XII) 1911 m.

J--as.

Atminimu taku...

(Nuotrupa.)

1.

...— Dar po vieną stiklą už laimingą kelionę ir už...nenusisekusį streiką!—šaukė draugai, atsisveikindami.

Maža Saksonijos Limbacho stotis kuone tuščia buvo. Provincija, gelžkelio šaka su didesniuoju centru, Chemnitz, sujungta, nedidelius prietikius teturėjo su kulturinguoju pasauliu.

Technikum — tai visų-didžiausias nedidelio miestelio garbės gandas. Keliolika fabrikų, daugybė studentų ir...šokiai, šokiai šventadieniais ir dar kartą šokiai — ot ir visos pasilinksminimo pramogos. Mažučiai aplinkiniai miesteliukai, po kelis šimtus gyventojų turį, Oberfrohna, Niederfrohna, Hartmannsdorf, Rabenstein ir kiti būtinai turi šokių sales, kokios mūsų krašte tik didesniuose miestuose sutinkamos.

Visas to miestelio gyvenimas neišeidavo iš studentų ferеinų balių sryties ir paprastų nedėldienių šokio užburtojo rato. Kultūriniai pasaulio siekiniai ir tikslai atsiekdavo jo gyventojus laikraščių straipsnių ir telegramų pavidale ir svarstomi nebūdavo, tas ne saksų paprotyje; nuostabos vilnimis apipilami, jie ilgainiui išgaruodavo visiškai iš atminties.

Likimas užmetė mane tan miestelin.

Atlikęs šešių mėnesių praktiką anglių kasykloje, kaipo paprastas darbininkas, po nevykusių egzamenų turėjau dangintis kitur laimės jieškoti. Atsisveikinau su kasykla «Jan» Dombrovoje Gurnića. Petrakovo gubernijoje ir nuvykau pas brolį kuningą Červinskan, ant dešiniojo Vislos kranto stovintin.

Netrukus brolį iškėlė kitan vyskupijos kraštan — Žurominan, mylios atstume nuo vokiečių sienos. Iščia, kaip ir V. L. nuvykau Vokietijon ir, vokiečių kalbos nemokėdamas, per Berliną, Drezdeną, Chemnitzą patekau užburtąjan Limbachan. Išbuvau jame pustrečio semestro ir, streikui nepavykus, išsikrausčiau Friedbergan, Hesseno provincijoje

Streiką buvome sukėlę dėlei intariamo vieno draugo, kursai, pasirodė mano draugams rusų vyresnybės atsiųstu šnipu esąs. Mano draugai, nemokėdami vokiečių kalbos, paprašė manęs paimti streiko vadžias ir ingaliojo veikti jų vardu savistoviai.

Pasikalbėjęs su direktorium Sieboldu apie tai, pranešiau to pasikalbėjimo pasekmes draugams ir direktoriaus pasižadėjimą išpildyti mano draugų reikalavimą:— prašalinti minėtąjį studentą iš technikumo.

Po to, kad to streiko pasekmės būtų vaisingesnės, draugai ingaliojo mane pranešti direktoriui, jog jie visi duodą žodį ir ištesėsią jį, t. y. apleisią Limbacho technikumą, jeigu jų reikalavimas nebūsiąs išpildytas.

Ryto metu pranešiau tai direktoriui, o tuo tarpu visi męs nelankėme lekcijų.

Technikumo profesorių taryba neišklausė mūsų reikalavimo. Pranešė tai man direktorius, to neišklausimo motivų nepaaiškindamas.

Pasikalbėjau su draugais ir paaiškinau jiems, jogei savo žodis būtinai ištesėti reikia, juo labiau, kad visi męs čionai esame svetimtaučiai, kad žinia apie tą streiką praskambėjo po vietinius laikraščius ir kad būsimieji mūsų draugai neturėtų kęsti dėlei mūsų nedoro pasielgimo.

Ypatiškai neprijaučiau streikui, nes visi prirodymai buvo nepilnai intikėtini ir svarbųs, tiktai ilgainiui pasitaikė proga įsitikinti, jog draugų tiesos būta.

Tai pastebėjęs, nutariau neatidėliojant išsikraustyti kitan miestan. Tarėmės visi važiuoti Vinterturan ar Bingenan ant Reino, bet ilgainiui tūli atsimetė ir vienas išvažiavau Friedbergan.

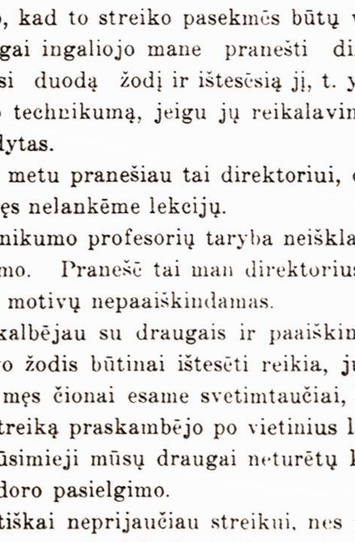

INŽ. KAZYS PUIDA.

Autorius keletos originališkų veikalų lietuvių kalboje, po įvairiais pseudonymais. Vertėjas ir populiarizatorius daugelio kliasiškų veikalų: „Dievaitis", „Pelkės", „Revoliucijos žmonės", „Pietro Caruso". „Šiaurės karžygiai„ ir daugelio kitų. „Vienybės Lietuvninkų" bendradarbis. Neužilgo bus „Vienybėje Liet." pradėta spausdinti K. Puidos rinktiniai raštai, originaliniai ir vertimai.

2.

Kartais rodos, kad likimo ranka taip pakreipia žmogaus žingsnius, jog jis iš tulo klaidžiojimo periodo patenka nuosavąjin kelian, ar bent tinkamesnes vežes savo rytojui susiranda.

Vienas susitikimas kartais sugriauna ligšiolaikinę pasaulėžvalgą ar svyravimų svarstuvus nusveria ton ar kiton pusėn; svetur esančiojo psychika daug budresnė ir priimamesnė; menkavertėiai Tevynės atsiminimai pavirsta tvirtu akstinu tautiniam susipratimui ar tautiniam sutvirtėjimui ir jau aiškiai išreiškiamajan, kartais net demonstruojamąjan tautiškuman.

Friedbergas buvo tokio mano persivertimo linija. Tačiau turiu pastebėti, jogei niekuomet nesivadinau niekur kitaip, kaip lietuviu, tiktai toksai pasivadinimas anais metais nereiškė to, ką jis šiandien reiškia.

Lietuvis — anų laikų prasmėje, nurodydavo kilmės, pačjimo šaltinį, tautiškumą t. y. priklausymą prie lietuvių tautos, bet ne tautiniai susipratusį lietuvį šių dienų prasmėje.

Per tokį tautiškumo supratimą, aiškus dalykas, dingo daugybė jaunų, stiprių, talentuotų jėgų mums, kaipo tautai. Ypač tasai jaunimas, kuriam išmažens tekdavo svetimos tautos aplankyti, jis, jų kultūros, dažnai išvydinės užburtas, paskęzdavo pačiame svetimų tautų vandenyje.

Likimas, tarytum, vedė mane Friedbergan, kad klaidžiojąs, išeigos, matomai, jieškąs tautinis susipratimas sutvirtėtų, subręstų, neatbūtinu psychikos elementu pavirstų.

Ir kaip maža reikėjo tai dvasios kibirkščiai sužadinti, kaip gaivus yra tautinis aš kiekviename, kuris prisipažįsta atvirai prie savo tautos prigulįs, bet tos tautos dvasios savo krūtinėje dar nenujaučiąs, ar sanvokos jėgai jos apibūdinti, nusverti pavesti neįstengiąs!

— Mūsų tarpe keli yra iš Kauno gubernijos,— paaiškino man netyčiomis užeitas Friedberge per matematikos lekciją draugas lenkas.

— Lietuviai! iš Kauno gubernijos!— sušukau nudžiugęs.— Ir moka lietuviškai?— inbedžiau tyriantyjį žvilgį savo viensemestrin draugan.

— Ne, rodos tik vienas žemaitiškai moka,— paaiškino jis man.

Truputį nemalonu pasidarė. Bet lekcijos jau nelabai klausiausi, mintis visomis išgalėmis stengėsi įsivaizdinti tą žemaitį, iš kurio po trijų metų išgirsiu tartą manin gimtąja kalba žodį!

Kas nuolatos girdi gimtąją kalbą, tas nenusveria nei jos vertės, nei jos malonumo. Bet ilgai tautinį badą kentusiam, kad ir gimtosios kalbos pavydale, kad ir nesusipratusiam, tautiniai,—neapsakomas tai malonumas, milžiniškos prasmės epizodas, visą gyvenimą šviesiu atminimų bruožu nušviečiąs ir pasekmėse savo ūmai neinkainojamas...

Buvo tasai žemaitis dvarponiu, bet taip dailiai žemaičiavo ir tokiu tyru, grynu liaudies akcentu, jog jaučiau kalbąsis su tikru lietuviu.

Patrijotinių jausmų nepilstėva vienas antran pilnais kibirais, tiktai prisiminėva dainą «Biruta» ir jis paniūniavo dailiu, skambiu tenoru «Augin tėvas tris sūnelius» — ir to visiškai užteko, kad vienu akimirksniu susiprasti, sutvirtėti tautiniai ir tverti ištisus metus ir tautinio darbo visose šakose ir vietose griebties...

3.

Apsigyvenova drauge, kalbėjovos dažniausiai lietuviškai. Parsisiųzdinova keliatą knygučių iš Tilžės ir smakų godumu jas prarijova.

Laimingos, skaisčios, giedrios tos atminimų dienos, kurios atvedą žmogų tikrąjin jo kelian!

Iš dvasios gelmių palaimą siunčiu toms dienoms!..

4.

... Iš Friedbergo turėjau įvairiausių sąlygų spiriamas išvažiuoti kitan miestan. Pasiskyriau Berliną su jo «Politechnisches Institut», kurį būtinai reikėjo už metų pabaigti.

Čionai atvykau tvirtu tautiečiu, dirbti ir susipratimą tautinį tarp lietuvių emigrantų skleisti pasiryžęs buvau.

«Varpas» ir kitos, studento kišenės leidžiamos nusipirkti, kningos maitino ir tvirtino dvasią.

Susipažinau čia su veterinarijos studentu Endrium Zauniu ir ilgainiui abiejų rūpesniu įsikurė «Berlino lietuvių Draugystė»...

5.

Šiandien, akimi praeitin užmetęs, matau ir nujaučiu darbą kitų, kurie daug anksčiau už mane susiprato, budi ir veikia. Ir, menu, kiekvienas jų maloniais širdies virpėjimais mini savo tautinio atgijimo bei susipratimo valandą; ji viekо ir ištvermės priduoda sunkiame tautos darbe...

Palaimintos tebūnie tokios būtybės valandos!

Šiauliai. 17. XII. 1910.

Kazys Puida.

KELI ATSIMINIMAI.

Dienoje 25 metų sukaktuvių „Vienybės Lietuvninkų" įsteigimo.

Buvo tai senai, ziauriuose lietuvystes persekiojimo laikuos. Lietuviški laikraščiai buvo ant rankos pirstų suskaitomi. Męs Mariampoles gymnazistai pasigaudavom su didziausiu pavojum tik Tilžėje einančius laikraščius, bet apie Amerikos lietuvių laikraščius nei sapnu nesapnavom.

Vieną kartą, užejęs pas mane draugas paslaptingai užklause manęs:

— Ar matei «amerikonišką» laikraštį?

— Ne,— atsakiau, aplinkui apsidairęs, ar kas mus nemato, ir nekantriai priduriau:—rodyk šią jį greičiau, jei turi!

Tasai ištraukęs iš aneio poperių ryšelį, išvyniojo jį ir išskleidęs pries mane ant stalo tarė:

— Žiurėk—tai «Vienybe Lietuvninkų»! Aš savo akim nenorejau tikėti: prieš mane gulėjo keletas diktokų «Vien. Liet.» NN. Kaip alkanas prie duonos kąsnio, taip aš puolaus prie tų laikraščių. Ilgai varčiau, gerejaus tuom iš taip toli iš-už jūrių marių atkeliavusiu svečiu.

Perskaitęs tuos kelis «Vien. Liet.» NN pamačiau, kaip gyvą paveikslą iš gyvenimo mūsų brolių Amerikoje duoda tas laikraštis ir nusprendžiau, neveizint į visą pavojų, tuojaus jį parsikviesti talkoje su keliais kitais istikimais draugais.

Tokia buvo pirma mano pažintis su «Vien. Lietuvninkų.»

JUOZAS GABRYS.

Autorius: „Jaunuomenės švietimas pas mus ir kitur", „Trumpas Lietuvos aprašymas, „Skaitymų kninga", „Geografijos vadovėlis", „Atlasas" ir kt. „Vienybės Lietuvninkų" bendradarbis. Dabar esąs T. M. D. Literatiškojo Komiteto narys, kurio pastraipsnių tapo surinkti, o T.M.D. išleisti Dr. V. Kudirkos raštai. P. Gabrys dabar gyvena Paryžiuje.

* * *

Buvau suimtas ir sėdėjau Kalvarijos kalėjime (Suvalkų gub.)

Tyrinėjo, kamantinėjo mane žandarai, iš kur ėmiau šį, iš kur ėmiau aną užrašą, rastą mano užrašų knygelėj kratos laiku. Teisinaus, kaip įmanydamas. Pagaliaus žandarų virsininkas, negalėdamas išgauti iš manęs teisybės, išsitraukė iš portfeliaus pluoštą «Vienybės Lietuvninkų» NN. ir nusišypsojęs užklausė manęs.

— Ar pažįsti, tamsta šitą paukštį?—tarė jisai rodydamas man «Vien. Liet.»

— Ne, — atsakiau, pakratęs galva,—kaip gyvas nėsu matęs tokio paukščio, gyniausi aš kiek galėdamas.

— Gerai,— atsakė man, besišypsodamas žandaras ir atskleidęs «Vien. Liet.» pusę, iš kur buvo paimti minėti užrašai, užklausė:

— Na, ir šito tamsta nepažįsti?

Čia aš susimaišęs neturėjau ką atsakyti, nes tuos užrašus buvau ištiesų paėmęs iš «Vien. Liet.»

Mat «Vienybė Lietuvninkų» buvo skaitoma, o rasi ir šiandien yra skaitoma ne vien lietuvninkų, bet ir žandarų. Lai tas jiems eina ant sveikatos.

* * *

Slinko metai po metų. Laikraštis mainė savo išvaizdą, mainė pakraipą, svyravo iš dešinės į kairę, iš kairės į dešinę, kaip jaunas jaunikaitis, kurio pažiūros dar buvo nenusistovėję...

Ar vienon ar kiton pusėn buvo palinkęs laikraštis, vis buvo nuoširdus, neveidmainingas, vis jam rūpėjo brolių gerovė, visuomenės labas, švietė jame skaistus tėvynės meilės ir tautos vienybės spindulys, žadino jis visados šviesos tamsybėje skęstančius brolius.

Daug sunkenybių atsiėjo jam pakelti, daug kliūčių pergalėti, daug vėtrų audrų perkęsti,— išliko vienok jisai gyvas ir tvirtas.

Dabar «Vienybė Lietuvninkų» sulaukusi 25 metų amžiaus, išaugusi į didelį laikraštį,— drąsiai žengki pirmyn, augštai iškėlusi neškie mūsų tautos vienybės vėliavą ir gyvuoki ilgus, ilgus metus tėvynės ir žmonijos naudai!

Juozas Gabrys.

JUOZAS O. ŠIRVYDAS.

Dabartinis „Vienybės Lietuvninkų" redaktorius.

Stiprinkime savo kapitalus.

25 metai — tai vienos kartos darbo laikas. Padaryta tuo tarpu nemaža, bet tai vis, taip tariant, dar praeities kapitalais, tomis jėgomis, kurios buvo mūsų tėvų ir pratėvių sutaupytos. Jie buvo sukrovę apstų žaliosios medžiagos išteklių, kuriuo męs pasinaudojome.

Kaip gi męs paliktais kapitalais verčiamies? Ar didiname, ar mažiname juos? Ar išteks jų ilgam tautos darbui?

Tautos jėgų suma nėra be galo be krašto. Tos jėgos gali susilpnėti, gali jų neužtekti visuomenės reikalams aprūpinti, gali pagaliaus ir bankrūtas pasidaryti.

Visai tad neprošalį butų padarius nors kokią mūsų kapitalų apžvalgą, kad galėtume nors apgraibomis sumoti: koks gi yra mūsų šių dienų kapitalų stovis ir kaip mums toliau pasielgus, kad laimingesnės ateities susilaukus.

Prie mūsų tautos kapitalų priklauso visos mūsų pajėgos—ir raumenų, ir smagenų, ir dvasios, ir pagaliaus medžiaginiai turtai (piningai, įvairios rūšies nuosavybės).

Kalbėsiu čionai tiktai apie mažą dalį tų kapitalų, apie mūsų nervų ir smegenų išteklių. Neapsiimu ir šio klausimo dalies kiek pilniau išgvildenti, nes tai pereina mano jėgas. Noriu tik pakelti tą klausimą.

Žinome, jog naujoji lietuvių tauta darosi beveik iš vienų valstiečių-kaimiečių. Iš čia męs tveriame ir inteligentiją su kuningija, ir miestelėnus,ir darbininkus, ir amatninkus, ir pramoninkus ir kt.

Valstiečių kūnas turi savo ypatybes. Raumenįs jų esti stipręs, valstietis pripratęs pakęsti oro atmainas, taip-pat pajėgia jis maitintis sunkiai malamais, daugiausia augaliniais vaisiais. Bet užtai protas ir abelnai smagenįs su nervais, sulyginant, jau daug silpniau rodosi išlavintos beesą.

Valstiečiui mat nėra tokio didelio reikalo džiovinti savo smagenis, kaip, sakysime, miestelėnui žydui. Šito protas per dienas virte verda, kaip čia daugiau uždirbus, kaip sau ir šeimynai duona pelnius. Valstiečio gi darbas eina daug reguliariškiau, atsiranda be galvojimų, pagal saulę, pagal tam tikras šventes, pasižiurėjus į kaimynus. Žinoma, turi čionai savo vertę ir protas, ir didelę vertę, bet ne tiek, kaip miestelėnui. Taip per amžius mūsų valstiečiai žemės darbais užimti išsidirbo pusėtinus raumenis ir menkesnius jau nervus ir smagenis.

Atėjo nauji laikai. Iš mūsų valstiečių sparčiai skiriasi inteligentija ir miestelėnai. Kūnas jų pakliūna į kitokias gyenimo sąlygas. Raumenims darbas pasimažina, bet smagenims ir nervams didinasi. Lietuviams tas veltui nepraeina. Ne vienoj vietoj duodasi užtėmyt tų gyvenimo permainų pasekmes. Ne vienam turbut žinoma yra, kaip sulyginant daug lietuvių-inteligentų iš proto išeina. Aš patsai galiu priskaityt apie 10 išėjusių augštesnius mokslus lietuvių, kurie užbaigė savo dienas progresiviniu paralyžium. Tai yra baisus procentas. Tegul ta liga daugiausia atsiranda iš tam tikros priežasties (syfilio), bet visgi kitose tautose toji pati priežastis (syfilis) nepagamina tokio didelio paralitikų procento. Galimas yra čionai, nors iš dalies, toksai šio apsireiškimo išaiškinimas, jogei lietuvio inteligento smagenįs nėra prisitaikiusios prie sunkesnio proto darbo ir per tai greičiau pasiduoda ir anos baisiosios ligos intekmei.

O kas nežino, kaip daug yra lietuvių inteligentų neurastenikų arba silpnanervių. Netrūksta jų ir sodžiuose, bet visgi miestelėnuose ypač apščiai jų yra.

Neurastenikas arba silpnanervis tai yra žmogus, kurio nervų kapitalas jau beišsisemiąs yra, ku-

riam žiūri jau į akis bankrutavimas. Silpnanervis — menkas darbininkas; ne tik smagenįs jo, bet ir raumenįs nepajėgia kaip reikiant ir paprasto darbo įveikti. Neduok, Dieve, kad mūsų tauta susidėtų iš silpnanervių! Juo blogiau, kad silpni nervai persiduoda nuo tėvų vaikams.

Kiek įmanydami turime rūpintis, idant pas mus neurastenija plačiai neįsiviešpatautų.

Kaimietis atsinešęs į miestą neišdirbtus nervus randa čionai perdidelį jiems darbą. Miestas ir inteligentijos darbas turi savo sąlygas, kurios ypač eda nervų energiją. Kai-kurios tos sąlygos jra neprasalinamos ir noru-nenoru kaimietis-atėjunas turi joms mieste pasiduot. Kitų gi bloga intekmė galima bent sumažinti. Iš to kila klausimas, kaip gi galima butų kaimiečiui, miestelėnu virstančiam, kiek galint blogas mieste intekmes į jo sveikatą (ypač į nervus) sumažinti arba ir visai jų išvengti?

Pirmutinis dalykas, tai reikalinga butų tokiam atėjūnui kiek galint nesitolint nuo to darbo, prie kurio buvo jisai nuo tėvų pripratęs: reikia stengtis duoti savo raumenims daugiau darbo. Atlikus nuo priverstino darbo reikia eiti ne į smukles (į saliūnus), ne kortomis lošti, net nei į teatrus, bet reikia imti grėblį, kastuvą ir kasinėti darželyj žemė. Jei kas to neturi, tegul eina liuosame ore žaisti, tegul irkluoja laiveliuose, tegul dviračiais važinėja, pagaliaus tegul gymnastika užsiima, arba pėsčias tolymesnes kelionės atlieka. Kitaip gamta keršys mums: turesime nevien silpnus nervus, bet kai-kas ir kūnus nežmoniškus. Štai kai-kurie kuningai lai esti mums to gamtos keršto gyvais pavyzdžiais. Artojų vaikai, darbininkais taip sakant sutverti, pasiliovę raumenimis dirbę ir sočiai besimaitindami į kokius nerangius pertukėlius jie pavirsta! Bet nors stambius kūnus jie turi, vienok nervai jų esti silpnoki.

Toliau, mieste ir valgis ne toksai, kokiuo kaimietis maitinosi. Ir ta permaina į nervus (ir abelnai į visą kuną) atsiliepia. Mieste daugiau mėsos valgosi, neg kaimuose. Tai vertėtų mūsų miestelėnams atminti ir nemainyti staigu priprasto valgio į kitokį. Tuo irgi galima but išvengti kai-kurių ligų ir nervų suirimo.

Nėr ką čionai kalbėti apie gėrimus — apie nežmonišką degtinės ir alaus gėrimą miestuose. Nors ir kaimiečiai-lietuviai tų trunkų paprastai pro šalį nepraneša, bet mūsų naujieji miestelėnai, ypač gi iškeliavę iš tėvynės, tai jau perdažnai prasigeria. Datirtas daiktas, kaip biauriai tie gėrimai ardo sveikatą ir nervus. Bet čionai jau aš pereinu į «blaivininkų» dirvą, kuri tam tikrų organizacijų yra dirbama.

Miestų būtai irgi skiriasi nuo kaimiečių. Renkantis mieste būtą butinai reikia žiūrėti, kad kambariuose daugiau saulės ineitų, kad kambariai butų sausi, augšti, šilti ir gerai pravėdinami. Tokius būtus retai daktaras lanko.

Ir kai-kurios ligos miestuose lengviau yra gaunamos, negu kaimuose. Kalbu čionai apie taip vadinamas paleistuvystės ligas — apie syfilį, triperį, o taipogi ir apie džiovą. Daktarų patėmyta, kad tarp lietuvių tosios ligos vis labiau platinasi. Mūsų kaimiečiams einant į miestus ypač reikėtų atminti, koksai yra pavojus iš paleistuvystės ir vengti jos, kai kokios pavietrės. Kas tų ligų išsisergės, tas tikrai nepasigailės. Gadina jos visą kūną, bet ypač nervus.

Tai yra keletas kelių, kuriais eidami galėtume išvengti miestų gyvenimo pavojų.

Nervams stiprinti turime dar keletą kitokių gerų priemonių. Pirmą vietą užima išmintingas vandens vartojimas. Mažas rodos daiktas, kasdien atsikėlus iš patalo visą savo kūną į cėberį atsistojus šaltu vandeniu apsiprausus (apsipylus, išsimaudžius). Bet tai neišpasakytai prilaiko nervų tamprumą ir viso kūno energiją. Gaila tik, kad retai kas taip daro. Ypač miestelėnams, kurių nervams toks sunkus duodasi darbas, patarčiau tuomi vandenio apsipylimu kasdien naudotis. Lai tas į paprotį ineina!

Kūno švarumas taipogi labai yra reikalingas nervų energijai prilaikyti. Nešvarumas — tai yra mūsų tautos liga. Daug rastume lietuvių, kurie niekuomet nebuvo pirtyje, kurie metais nesiprausia savo kūno. Ir čionai mūsų miestelėnams reikėtų atminti, kad reikia kas savaitė pirtyje išsiperti arba išsimaudyti. Tad gydymas mažiau atsieis!

Ne mažą intekmę į nervų sveikumą turi žmogaus darbštumas. Tinginys ir nerangumas — tai žinomos mūsų ligos. Darbštumas palaiko nervų energiją. Turime taip auklėti savo bent jaunąją kartą, kad ir neverčiama darbą dirbtų, kad darbštumas ineitų į mūsų papratimą.

Pabaigoj norėčiau atkreipti domą dar į vieną dalyką, kuris gali priduoti žmogui didelį nervų ramumą, kuris gali žmogui pajėgų pridėti. Kalbu apie gyvenimo idėą, apie tokį planą, kur žmogus užsiėmęs per visą savo gyvenimą pildytų. Tai yra prieglauda, kur gali visokiose nelaimėse atsispirti ir susiraminti. Kas tokios idėos neturi, tas galimos šiame pasaulyje laimės nepasieks. Lietuviui tokia idėa gali būti — taip vadinama Lietuvos idėa, t. y. jog kiekvienam reikia stengties, kad mūsų tauta galėtų bent kitas laimingesnes tautas pasivyti ir susilyginti su joms.

Taip. Tauta mūsų nedidelė. Darbo gi daugybė. Kaimynų konkurencija baisi. Taigi branginkime savo pajėgas, neaikvokime jų be reikalo. Kitaip gali atsitikti, jog nepakelsime sunkios, tautos darbo, naštos ir pusiaukelėje pailsę nustosime ir... arba pražūsime, kaipo atskira tauta, arba pasiliksime vien kitų stipresniųjų tautų pastumdėliais, kuriais ir dabar tebėsame. Iš savo historijos galime rasti prirodymų, jog męs tokias pailsimo gadynes esame pergyvenę: intempę visas savo tautos pajėgas kovoje su kryžeiviais ir gudais, priėmę krikščionybę nebeįstengėme jau savo kultūros išdirbti ir 500 metų miegojome, iki šiomis dienomis prabudimo susilaukėme.

Sergėkimės, kad vėl neimpultume į naują snaudulį!

Stovėdami pradžioje naujojo lietuvių tautos gyvenimo neišaikvokime to nervų kapitalo, kurį esame nuo senesniųjų savo kartų paveldėję.

Rūpinkimies jį perduoti ateinančioms kartoms dešimteriopai padidintą, kaip tasai gerasis Evangelijos tarnas, kuris išvieno talento dešimties prasisiekė.

Nuo to priklauso mūsų ir Lietuvos ateitis.

Mariampolė, 3. I. 1911.

Dras K. Grinius.

———: o :———

ŽEMAITĖ (ŽIMONTIENĖ).

Įžymi belletristė, rašytoja iš Lietuvos gyvenimo reališkų vaizdelių, kurie buvo spausdinami „Varpe'', „Ukininke'', „Naujienose'' ir „Vienybėje Lietuvninkų''. Pirmiausi jos raštai, kurie tarp lietuvių pagarsėjo, tai buvo jos „Paveikslėliai'', trumpos apysakutės. Dabar p. A. Žimontas Ameri koje rengia išleisti visų jos raštų rinkinį.

———: o :———

Kaip asz pradejau skaityti „Vienybe Lietuvninku".

Aname laike, kuomet aš buvau dar vaikas, mano žvilgis į pasaulį buvo labai dar silpnas, mano protas buvo supančiotas prietarais; baimė pragaro ir velnių, didis žiaurumas prie kankinimo griešnų dušelių, baugino mane ir visada stovėjo priešais mano akis. Dangus ir jo gražybės išrodė man tuomet labai puikumi dalyku po mirties, nors nežinojau: ar jie tikrai yra ir kur jie yra; pasitenkindavau vien tuomi, ką kuningėlis apie tai papasakodavo. Buvau karštai maldingas vaikelis, ir todėl visos mano didžiausios žinios ir visas mano mokslo šaltinis buvo, tai kuningėlio žodžiai iš sakyklos. Tiesa, aš jau tuomet mokėjau skaityti ir rašyt; skaičiau laikraščius ir kningas: iš lietuviškų laikraščių skaičiau «Saulę», iš lenkiškų — «Zgodą». Šie laikraščiai buvo kuningėlio parekomenduoti, kaipo geriausi; todėl aš ir manydavau, kad jau geresnių už juos nei nėra. Iš kningų mylėjau skaityti «Namelis Pustelninko», «Tvardauskas», «Tūkstantis naktų», «Graži Mageliona», «Gyvenimai Šventųjų», «Marijanskas Kalendorius» ir daugybę kitokių šitos rūšies kningelių. Jos visos buvo man kuningėlio patartos skaityti, kaipo geros — geriausios ir tinkamiausios. Turiu dar pridėti, kad tame laike jau skaičiau ir cenzūrai priešingas kningas, priešingas bažnyčiai ir dabartinei religijai; iš tų priešingų bažnyčiai, cenzūrai ir dabartinei religijai buvo tai: «Šventasis Raštas Naujo ir Seno testamento», gotiškomis raidėmis. Budavo, kad šitą kningą skaitau, tai taip baisu, taip būdavo baugu, rodosi jau kipšas mane užtai neš į savo karalystę; kitą kartą būdavo kaip tik į ranką paimsiu tą uždraustąją kningą — «Šventąjį Raštą», tai tik drykt, rodosi kuningėlis prieš akis ir, rodosi, liepia: «Mesk tą kningą į ugnį, sudegink ją, nesa tokia kninga tinka skaityti tik mums, kuningams, o ne jums, mulkiai; dar, sako, iš proto išeisi, kaip būdavo baisu tokiuose momentuose; širdelė iš baimės plakdavo, kunkuliuodavo; bet apsiraminęs, nors jaučiau, kad griešinu, skaitydavau ją, ir turiu prisipažinti, kad toje «šventoje kningoje» rasdavau daug tokių dalykų, apie kuriuos abejodavau net: ar tik jie yra šventais,— ypač skaitant apie «Karalius» ir «Kronikas». Kada tokios mintįs ateidavo į galvą, butent abejojimai apie šventumą tos kningos, širdelė pradėdavo taksėti, ir būdavo yt kas šnabžda, kad jau pikta dvasia apsėdo. Sudrebėdavau ir mesdavau skaitęs; bet aprimus ir užmiršus tas baisenybes, už kokio laiko ir vėl skaitydavau. Iš tiesų, kaip prisimenu tas savo gyvenimo valandas, rodosi, kad buvo tikra kankynė...

Taip ir slinko laikas per keletą mano jaunystės metelių; manyje nuolatos virė kokios tai žingeidumo mintįs, ir buvo nuolatinis noras, kad kuodaugiau dažinoti, persitikrinti; bet kaip ir iš kur? Viskas, kas kuningėlio daleista skaityti, nedavė man įsitikrinimų. Viskas, ką ikšiolei skaičiau ir atsižinojau, tai pragaru kvėpėjo ir, manydavau, kaip tik žengsiu į uždraustąjį daržą, tuojaus mano brangi dušelė, kurią tuomet taip mylėjau, kipšui pateks... Pasipasakoti apie tai kam-nors nedrįsdavau — sarmatydavausi; kuningėliui per išpažintį irgi apie tai nieko nesakydavau, nes bijodavau, kad prie žmonių neiškoliotų už tai... Svajojau.

Štai vieną gražų vakarą, spalio mėnesyje, 1899 m. atėjo į mūsų namus koks-tai nepažįstamas žmogus, nešinas porą kažin-kokių pundelių su savim. Tuom tarpu aš valgiau vakarienę, nes buvau tik ką iš darbo parėjęs. Kada pabaigiau valgyti vakarienę, tas nepažįstamas svečias atidarė savo pundelius, kuriuose buvo vien kningos — visokios kningos; tik turiu pasakyti, kad jis neturėjo tokių, kokias aš skaičiau.

Jis dabar išsiėmęs keletą kningų atsigręžė į mane ir užklausė: «Ar tamsta mokate skaityti?» Aš ilgai nelaukdamas atsakiau: «Taip», ir dar pridūriau, kad moku ne tik lietuviškai, bet ir lenkiškai ir jau turiu kningelių. Nepažįstamasis nudžiugo ir paprašė, kad aš jam parodyčiau tą savo kningynėlį. Gerai. Nusivedžiau į savo kambarėlį ir parodžiau visas kningas ir laikraščius, kokius tik tuomet turėjau; jisai peržiurėjo mano kningynėlį; aš tuomet mąsčiau: tikrai jis mane už tai pagirs; bet kaip apsirikau! Jis peržiurėjęs mano kningas, pažvelgė į mane, nusijuokė, susiraukė ir numojęs ranka, pasakė, kad tos kningos yra «niekai, tai šlamštas.» Žinotumėte, kaip jis mane užgavo! Maniau sau, kuningėlis šitas kningas, išskiriant Šventąjį Raštą, pagyrė, o čia jis vadina «šlamštu», — bedievis,— maniau sau.

Sugrįžome atgal prie pundelių; kaip pradės jis mane agituoti, kaip pradės jis tas savo kningas girti, o aš pažiūrau į vienos-kitos jo kningučių antgalvį ir tuojaus matau, kad jau kuningėlio prakeikta; atsisakau pirkti. Perverčiau visas kningas, kokias tik turėjo ir pasirodė man, kad visos niekai ir visos prakeiktos. Sakau: «tamsta neturi čia nei vienos geros kningos, nieko todėl nepirksiu ir gali sau eiti.». Jis pažiurėjęs į mane, ironiškai nusijuokė ir pasakė: «Tamsta neesi pirmutinis toks žmogus,— yra daug tokių.» Aš sau mąstau — «daug tokių protingų sutinki, kurie nenori pirkti bedieviškų kningų»... Bet to žmogaus būta tikrai žydiško, nors ir pasakiau, kad kningų nepirksiu ir nors liepiau eiti, bet jis nei negirdėjo, ir pradėjo inkalbinėti man, kad laikraštį užsirašyčiau. Užklausiau — kokį! Sako «Vienybę Lietuvninkų». Tas laikraštis — sakau jam — yra bedieviškas, ir mūsų kuningėlis jį senai prakeikė,— nenoriu aš jo.— Bet jis, kaip ims man tą laikraštį girti, kaip ims jis darodinėti, kad laikraštis yra tikrai moksliškas, kad gali daug ko iš jo pasimokinti, apie ką dabar nei nežinau ir, prie to laikraščio dar duoda priedą, «Aprašymas apie žemę ir kitus svietus». Pamįslinau, pamįslinau,— na, ant galo, teksiu kipšui, tai teksiu; juk aš ne pirmutinis. Užrašyk, sakau. Užmokėjau $2.00, jis išdavė man kvitą, paliko dovanų tą kningą ir vieną egzempliorių laikraščio «Vienybės Lietuvninkų», ir išėjo.

Kada užsirašiau «Vienybę Lietuvninkų», buvau 17-kos metų amžiaus. To žmogaus, kuris tuomet mane prikalbėjo užsirašyti «V. L.», nepažinojau ir maniau apie jį visgi negeriausiai,— «bedievis»! Tame laike visi apmautieji šituomi apynasriu man juodai išrodė, todėl ir jį paskaičiau tarpe tų. Ant kvitos, kurią gavau, jo pavardė man pasiliko; ta pavardė, turiu pasakyti, yra man šiandien labai jau brangi! Tas žmogus jau pasidarė mano geriausiu dvasišku draugu, o jeigu norite žinoti, kas jis toksai, tai pasakysiu — yra Jurgis Kazakevičius.

Sunku buvo man iškart «Vienybę Liet.» skaityti; nauja rašyba, nepaprasti ir negirdėti žodžiai; visko nesuprasdavau, ir dėlto turėdavau eiti teirautiesi tų, kurie jau suprato, ir kurie man šį-tą paiškindavo. Ir taip laiks nuo laiko vis dažinodavau daug dalykų, apie kuriuos kitą-syk nei nesapnavau. Prietarams pradėjo pas mane likti mažiau vietos. Nors turiu prisipažinti, kad pirmą pusmetį, po užsirašymui, vis dar bijojau drąsiai skaityti ir, dar atmenu kaip 1900 m., sausio mėnesyj, kuomet kuningėlis atėjo kalėdodamas ir pareikalavo, kad parodyčiau kokias kningas ir laikraščius skaitau, kinkos tuomet virpėjo iš baimės ir nedrįsau parodyti visas kningas, neigi «V. L.». Tada jau turėjau keletą šerno kningų ir keletą kitų «prakeiktų», kurias nuo kuningėlio ir užslėpiau!.. Jis apie tai nieko nežinojo ir už tas, kokias jam parodžiau, kurias tas nepažįstamas pavadino «šlamštu», pagyrė mane ir dar gavau nuo jo dovaną — gražų «abrozėlį», kurį ir dabar dar turiu, kaipo atmintį traukimo žmonių į tamsybę, į jures nežinios.

«Vienybė Lietuvninkų», buvo tai mano močiutė, kuri parodė taką prie mokslo ir prie apšvietos, kuri ištraukė mane iš to baisaus prietarų urvo. Maniau, ji nevienam jaunikaičiui panašiai, kaip man, pasitarnavo, bėgyje 25 metų, kuriuos pergyveno ir gal dar tūkstančiams pasitarnaus. Todėl, gyvuok «Vienybe Lietuvninkų» ilgiausius metus ir sėk, kaip ki šiam laikui sėjai mokslo ir apšvietos pasėlį į mūsų lietuviškąją dirvą. Linkiu, kad 50 metų jubilėjų sveikintume Tave mūsų dienraščiu! Linkiu, kad ave tuomet skaitytų ne tūkstančiai, bet šimtai tūkstančių lietuvninkų.

J. Valas.

———: o :———

PRANCIŠKUS VAIČAITIS (SEKUPASAKA).

Arčiausis „Vienybės Lietuvninkų'' sandarbininkas''— poetas, belletristas ir publicistas. Jo eilės buvo spausdinamos „Ukininke'' ir daugiausiai „Vienybėje Lietuvninkų'', tarp kitų — straipsniai. 1903 m. Tėvynės Mylėtojų Draugystė, jo eiles surinkusi, išleido vienoje kningoje, po antgaliu „Eilės Pranciškaus Vaičaičio''. Vaičaitis gimė 1876 m. Suvalkų gubernijos, Sintautų valsčiaus, Sontakų kaime. Pasimirė 1901 m. rugsėjo 21 d. (žr. „V. L.'' N42, 1901). Mirė džiovos pakirstas ir visos liaudies labai apgailautas.

———: o :———

Gerbiamieji!

Sveikinu Jus ir siunčiu savo pagarbos žodį Jums susilaukus 25-metinių sukaktuvių nuo leidimo Jūsų gerb. laikraščio «Vien. Liet.».—Atleiskite, kad aš Jums taip tik trumpai tegaliu pabriežti, nors buvau pasižadėjęs daugiau parašyti — darbas, užsiėmimas ir kitoki įvairųs dalykai mane trukdė. Priimkite tad nors šiuos žodžius. Lai tas 25-metinis Jubilėjus dar didesnės priduoda Jums vilties, energijos, sustiprėjimo jėgose. Mūsų dirvonai platųs, tamsųs, jie dar neišdirbti ir kas miela valandėlė laukia jie gerų vadovų-dirbėjų. Jūsų pareiga tat dirbti, o męs, jaunieji, sekdami mūsų senelių pavyzdžiu, gelbėti, patartį ir sykiu su Jumis tuosius begalinius plotus išdirbti, kad jie kaip galima greičiaus išduotų derlingus vaisius. Visuomenė negali būti ilgiaus apkurtus, apakus ir nepažinojus savo gyvenimo tikslo.

Jūsų laikraštis yra dabar vedamas tautinėje demokratiškoje dvasioje, bepartijinis. Lai ir toliaus jis toks pasilieka.

Dar man norėtųsi ištarti širdingą ačiu visiems tiems seneliams, gyvenusiems ir mirusiems, kurie pradėjo leisti spauzdintą laisvesnį žodį ir skleisti jį tarp mūsų anuose laikuose intužusios, sulenkėjusios visuomenės. Tad gi čionais, neskirstydamas tuosius mūsų pirmus veikėjus į grupas, siunčiu širdingą ačiu.

Su pagarba

Jonas Šekevičius.

Chicago, 30. I. 1911.

SAPNAVAU KITKART SAPNĄ AŠ DAILŲ...

Sapnavau sapną kitkart aš dailų,
Ramų, prakilną, laimingą, meilų...
Mačiau aš žvaigždes žibant skaisčiausias
Ir skyniau gėles puikias, puikiausias...
Dvasia padangėms, rodos, lakioja,
Vien tik gėrėjas, vien tik svajoja...
Ir štai atbundu... Ir kas-gi liko?—
Vien apgavimas mane sutiko,
Ir nuliūdimas širdį užgriuvo,
Ir... nebe sykį akįs man sruvo...
O, sapnai salduș!... Ne mane vieną—
Jųs daug apgaunat, naktį ir dieną...

G. B. Raitelis.

vadovai dar visados jaučiasi neklaidingais, kaip ir popežiai, ir jei tik laikraštis nurodo jų klaidas, tai jie stengiasi sukurstyti visuomenę prieš tą laikraštį. Iš to atžvilgio «Vienybės Lietuvninkų» drąsai reikia atiduoti prigulinti garbė. Mažai męs tokių laikraščių teturime, kurie nesibijotų pašalinių intekmių ir nepataikautų ypatoms ir «partijėlėms»...

Ir taip. «Vienybė Lietuvninkų» vienybės lietuvių principą išpildė. Lietuviai išeiviai dvasiškai tapo suvienyti į vieną didelę tautybę, per jos įvairias organizacijas. Tai jos triūsas viso šimtmečio bertainio. Pasiliko dar vienas žingsnis nužengt. Šitas žingsnis dabar juoties bus lengviau atlikt, kad dabar «Vienybė Lietuvninkų» jau nebeviena kovoja už lietuvių gerovę,—turi jau keletą savo draugų-laikraščių, kurie rimtai užsiėmę yra lietuvių kultūros uždaviniais. Tas žingsnis yra — **lietuvių kolonizacija.**

Ligšiolei atkeliaujantieji lietuviai niekur daugiau neapsistoja, kaip tik fabrikuose ir kasyklėse. Koksai gyvenimas lietuvių fabrikuose, nėra reikalo beišrodinėti, nes jau per daugelį metų mūsų laikraščiuose buvo tos baisios sąlygos aprašinėjama. Pabriežti reikia tik faktą, kad mets į metą būriai lietuvių, atkeliavę sveiki-gražųs iš savo tėvynės, pavirsta į suluošėlius-koliekas kasyklėse, fondrėse, muilinyčiose, cukerniose ir prie kitų baisiai pavojingų darbų, jau neskaitant tokių mažų uždarbių, kad vos tik gali pramisti. Kiek tai kasmetas lietuvių ateivių pasilieka be rankų ir be kojų!

O yra vienas kelias lietuviams šitokių pavojų išvengti. Lietuviai iš pat prigimimo yra žemdirbiai. Žemės darbus moka kiekvienas lietuvis. Ukė lietuviams yra priprastas ir pažįstamas nuo-pat mažens. Todėl visi lietuviai gali ir privalo griebtis žemdirbystės. Ikšiolei šitą klausimą lietuviai labai menkai tesvarstė ir nieko toj linkmėj nepadarė. Kitaip tą suprato lenkai ir finai su švedais Amerikoje. Ateiviai iš Skandinaviškųjų šalių dabar Amerikoje turi gražiausias ūkes ir stipriausi yra šios šalies gyventojai. Lenkai Wiskonsino valst. ir apie Buffalo taip tirštai apkolonizavo žemę, kad pasidarė jų ten didžiausi centrai: turi jie ten po kelius savo laikraščius, sales, savo kalboje mokyklas, dideles organizacijas, savo tautos viršininkus ir tt. Iš vienos pusės tvirtai palaiko savo tautos dvasią, iš antros—lenkai išeiviai, ypač naujai atkeliavę, gauna sau priprastą, lengvą ir sveiką darbą. Juk lietuviai ir gi galėtų apsirinkti tam-tikras apylinkes, susikolonizuoti ir apleisti miestų fabrikus, kurie iš lietuvių fabrikuoja būrius nelaimingųjų elgetų ir vargdienių.

Tą patį klausimą reikia lietuviams išrišti ir tarpe tų lietuvių, kurie mėgsta gyventi miestuose. Paprastai lietuviai miestuose labai išsisklaistę. Čia reikės mums imti pavyzdis nuo vokiečių. Gal nei viena ateivių tautystė nesuprato svarbos kolonizuoties miestuose kruvomis, kaip vokiečiai. Kur tik didesnis miestas, visur męs atrasime dideles vokiečių kolonijas; čia jie turi savo sales, teatrus, pramones, mokyklas, draugijas. Ir niekas taip gražiai miestuose negyvena, kaip vokiečiai. Laikas jau ir lietuviams jų paveizdą pasekti, bei pradėti kolonizuoties ir miestuose kruvomis.

Kaip dvasišką lietuvių suvienijimą yra atlikusi «Vienybė Lietuvninkų» per prabėgusius 25 metus savo gyvenimo, taip dabar lieka ir jai ir kitiems jau laikraščiams pasirūpinti, apie ekonomiškąjį lietuvių apvienijimą kolonijose. Tikiuosi, kad šito «Vienybė Lietuvninkų» susilauks varydama į 50 metų sukaktuves.

A. M. Martusevičius.

A. T. Račiunas

A. T. RAČIUNAS.

Pirmutinis regis Amerikoje lietuvis, kuris labai plačiai užsiėmė kinematografais (krutomai-iais paveikslais) ir bando juos pritaikinti lietuviškai scenai. Gyvena Brooklyne, N. Y. Vienas iš artimiausių „V. L.'' rėmėjų.

Aš Lietuvoj...

Aš gyvenu Lietuvoj...

Vaikščioju po kelius, kelelius, klonius, kalnus, lygumas... Kvepuoju tyru oru, įvairių gėlelių kvapu... Gėriuosi savo šalies gražumu, sodais, kaimais, miškais, krumais, žmonemis. Matau girias, pievas, upes, ežerus, daubas, banguojančius javais laukus. Girdžiu mergelių žavėjančias dainelės, saldų paukštelių čiulbesį, upių ir upelių sielą raminantį čiurvenimą, girios ošimą...

Jaučiu, matau žmones dirbant-prakaituojant, prispaustus, suskurdusius, belaisvius... Aš Lietuvoj...

Nors mano triobą apstoję ginkluoti sargai, išvarto-išbado visus kampelius, ir man grasina daugiaus nematyt savo šalies. Bet aš Lietuvoj...

Nors uždeda man geležinius pančius, surakina rankas ir veža į nuožmų kalėjimą, ir vis... aš Lietuvoj...

Nors užrakintas už storų sienų ir geležinių štangų, pusiau-alkanas vaikščioju nuo kampo į kampą ištisus šimtus dienų, bet ir tai aš Lietuvoj...

Nors įmeta mane į šaltą sklepą su trupiniu juodos duonos ir vandens, sakydami: «pastipsi tu čia», bet aš vis Lietuvoj...

Kokia tu man Lietuva, miela! Kaip aš noriu prie tavęs būti, ir nėr ant svieto tokių bėdų, kurios mane atšaldytų nuo mylėjimo tavęs; nėra tokių įmonių, kurios mane atskirtų nuo tavęs. Viskas man miela,—mieli Lietuvos ir mano vargai, mieli erškėčiai, akmenuoti keliai, šalti ledai...

Aš Lietuvoj užgimiau, užaugau, noriu dėl Lietuvos ir varguolių žmonių labo dirbti, ir mirt noriu dėl Lietuvos...

O kaip man linksma būti Lietuvoj...

Vargo Lapelis.

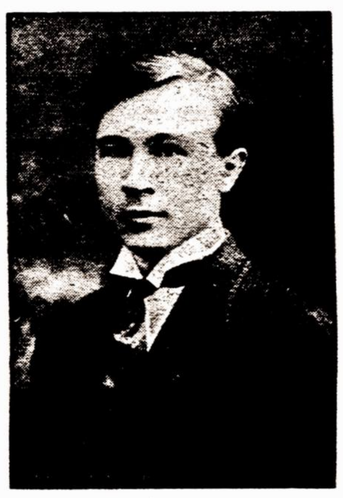

J. ŠLIBURIS.

„Vienybės Lietuvninkų'' nuolatinis sandarbininkas, rašytojas reališkų vaizdelių iš žmonių gyvenimo.

Kibirkštis...

(«Vienybės Lietuvninkų» XXV sukaktuvėms.)

Baltais, kaip sniegas rūbais pasipuošusi Dievaitė ėjo juodais, purvinais takais... Takai buvo užtręšti paniekinimu ir apsėti erškėčiais... Tačiaus ji ėjo drąsiai... Rankoje jos buvo šviesos liepsna... Ji ėjo į tamsiausias vietas ir sėjo kibirkštis...

Nuo senovės žmonės klaidžiojo tamsybėse — rinko kibirkštis ir nešė papuošti savo bakužę... Kurio namuose buvo kibirkštis — tas matė netik save, bet ir viską, kas dėjosi pasaulėje...

Gadynė, kurioje tas dėjosi — vadinosi gadynė viešpatavimo juodųjų šmėklų... Juodieji stabai, matydami, kad žmonės renka pasėtas kibirkštis — pradėjo virpėt iš baimės... Nasrai jų atsivėrė ir liejosi prakeikimų srovės:

— Neimkite! Pražūsite! Prarys jumis pragaras!...

Žmonės nusigando... Juodieji stabai siurbė iš žmonių kraują ir triumfavo...

— Skauda!...—vienas sušneko.

Pasitaikius progai — žmonės vėl rinko kibirkštis ir nešė puošt namus... Drąsiai pradėjo gėrėtis, sakydami:

— Puiku, matyt viską!...

— Bet už tai...—nusiminę atsiliepdavo balsai.

— O gal yr kitaip... Gal jie meluoja...

— Uždrausta juk abejot!...— šaukė kiti.

Dievaitė gi klaidžiojo akmenuotomis vietomis ir sėjo šviesą... Sunku ir dygu jai buvo vaikščiot ten, bet ji nesiliovė... Jos tikslas buvo — apeit visą tamsybės nugulėtą žemę ir pasiekt dieną... Kuomet pradėjo aušti — žmonės, kurie turėjo matymui akis — kušdėjo:

— Kur-kas dabar geriau!

— Geriau čia, bet ten...— murmėjo juodųjų pasekėjai.

— Ką jųs ten?!... Ten nėr nieko!...

Žmonės persiskyrė į du būriu: vieni liko garbintojais juodumo, kiti gi gėrėjosi kibirkštimis šviesos... Kova... Tėvas neapkentė savo vaiko už tai, kad tas gėrėjosi matymu. Vaikas gi gailėjosi tėvo, kad tas užsimerkė, bijodamas pamatyti dieną...

Bailys rinkęs ir gėrėjęsis kibirkštimis šviesos—nuėjo pas juodąjį stabą ir apsiskundė save... Stabas susiraukė perstatydamas save piktu ir prabilo:

— Tu pražūsi!... Nusimink!

Žmogus verkė...

—Prižadėk pasitaisyti!

— Prižadu...— nulenkęs galvą atsiliepė žmogus.

Tačiaus namo parėjęs jis vėl džiaugėsi tuomi, kas jam buvo malonu, kas gaivino jo nuo tamsybės nuvytusią sielą...

Dievaitė turi linksmą atsiminimą apie sunkią savo praeitį. Ji džiaugiasi, kad turėjo pakaktinai drąsos... Šiandien jau nušvito visos apylinkės ir šitai Dievaitė su vainiku ant galvos švenčia pergalės dieną...

Triumfas!... Tamsybė paminta po kojomis, kaip sužeistas vabalas...

Šliburis.

Pražuvo.

Vaizdelis iš gyvenimo.

— Jis yra labai piktas!— sakė į jauną našlę Samuolienę gymnazijos sargas Mikulskis,— rūstus, šiurkštus! Aš ir papasakoti nemoku. Štai jau dvidešimts metų sukako, kaip aš skambinu gymnazijos varpelį, o jei, neduok sviete, susivėlyčiau nors ant vienos minutės, jis mane tuojaus išmestų iš vieos, nesigailėdamas mano žilos galvos...be jokių kalbų išvarytų laukan.

Samuolienė sėdėjo, skepeta apsisupusi, palei sieną ant tabureto ir klausėsi Mikulskio kalbos. Mikulskis, pusiau plikas, skustu veidu senis, buvo labai šnekus; gerai pažindamas Samuolienę, jis džiaugėsi galįs išpasakoti jai savo vargus ir bėdas. Ir kur nepasakosi žmogus! Juk Mikulskis buvo senas kavalierius, gyveno vienui-vienas, ir neturėjo su kuo pasidalinti mintimis. Samuolienė klausėsi, bet veik nieko negirdėjo. Ji buvo labai susirūpinusi: ją pašaukė direktorius per tą patį Mikulskį, o kam šaukė — nei ji pati nei Mikulskis nežinojo.

— Tur būti Kazelis ką-nors padarė...— mįslijo motina.— Jis geras mano vaikas, bet labai greitas ir gyvas...per savo greitumą nesykį užmiršta ir niekų pridaro...

O Mikulskis, didelę ilgą pypkę užsirūkęs, pasakoja:

— Sykį jis pasišaukė mane visai vėlai, apie devintą valandą vakare, ko niekados dar nebuvo buvę... Nueinu...

«Ar žinai, kieno tas laikrodėlis?» klausia ir rodo man gražų auksinį laikrodėlį.

— Nežinau,— sakau.

«Nueik», sako, «tuojaus pas Petkienę, žinai, tą, kuri užlaiko gymnazistų stanciją, ir pašaukk pas mane vyresnįjį, Suziną»...

— Nubėgau. Kaip tik Suzinas buvo sugrįžęs iš lekcijų. Atėjova abu gymnazijon, ir aš įleidau jį pas direktorių.

Samuolienei širdis kaž-ko dreba. Jos Kaziukas tankiai nubėga pas ponią Petkienę. O ar daug vaikui reikia?...

— Ne! Ji ramina save.— Kaziukas to nepadarys! Jis yra doras vaikas, jei bent jau kokia nelaimė būt jį vedusi... Bet—ar gali galvoti? Juk Kaziukas vos dvyliktus metus eina...dar antroje kliasoje...visai dar kvailas vaikas...

Dabar jau atsidėjusi klausosi Mikulskio. O šis taip lėtai pasakoja; vos žodžius iškošia par sukąstus dantis, kuriuose laiko pypkės cibuką.

— Įleidau Suziną, gi pats sustojau už durų, prisiglaudžiau prie angos ir klausausi, kad žinoti, matai, koks ten reikalas Suzinui su tuo laikrodėliu... Tik girdžiu — direktorius išsyk užsipuolė ant Suzino:

«Aš», šaukia, «paskyriau tamstą mokinių stancijos vyresniuoju, o tamstą jų nepridaboji, nežinai, kaip jie elgiasi, ką daro...»

— Suzinas tyli. Ilgai dar direktorius ūžė ant jo. Galų gale ir klausia:

«Ar žinai, kieno tas laikrodėlis?»

«Mano», atsako Suzinas. — Mat — aiškina nuo avęs Mikulskis,— auksinius laikrodėlius nedaug gymnazistų teturi... Vienas — du, ir tai kokis nors senas senučio ar bobutės palikimas.

«Tamstos?» nusistebėjo direktorius. «Tad kaip gi jis pateko į mano rankas?»

«Nežinau, Ivan Vasiljevič, užvakar aš jį palikau stalčiuje»...

«Žinai, Suzin»,— sako direktorius kiek minkštesniu balsu. «Tu niekam nepasakok — nereikia... gali jaunam vaikui sugadinti karjerą...o gaila būtų tėvų...—sako. Ziemba, matai, vakar pardavė tą laikrodėlį auksakaliui Bielskiui už tris rublius, o Bielskis jį man atnešė... Tamsta ant tolesnio laiko pridabok Ziembą...jis, tur būti, serga kleptomanija... Gaila būtų, jei negalėtų užbaigti gymnazijos...»

— Ką ta kleptomanija reiškia — pridėjo Mikulskis — ir aš nežinau. Suzinas išėjo nuo direktoriaus, kaip iškeptas: raudonas, sukaitęs.

Samuolienė lengviau atsikvėpė.

— Kaip tai,—stebėjosi ji,—pats sakei,kad direktorius labai piktas, o čia išeina, kad ne: vaikas apsivogė, o jis liepia niekam apie tai nesakyti!

— Neišmanai, motina. Ziembuko tėvas buvo banko direktorium; jo dvaras yra vertas bent pusantro tūkstančio rublių...pats direktorius kartais nuvažiuoja pas Ziembus...

Gal dar daugiau būt Mikulskis aiškinęs Samuolienei; bet jį pertraukė aštrus skambalėlio balsas. Mikulskis pašoko:

— Direktorius šaukia...— tarė ir skubinai išėjo.

Po valandėlės mažos kambarėlio durįs atsidarė ir tarpduryje sustojęs Mikulskis pakvietė Samuolienę.

— Meldžiu užeiti pas poną direktorių...ant stikliuko čekolados...

* * *

Direktorius, liesas, nebejaunas jau žmogus, juodais plaukais ant galvos ir pasmakrio, su auksiniais akiniais, sėdėjo už stalo, užversto poperiais ir kningomis. Samuolienė nežinojo nei kaip stovėti prieš poną direktorių, nei to ar ir kaip su ponu direktoriumi sveikinties. Nusilenkė iš tolo žemai-žemai.

— Sėsk, tamsta!— suskambėjo aštrus, skardinis direktoriaus balsas.

Samuolienė atsargiai prisėdo ant pat krašto minkštos oda apmuštos kedės ir, žiūrėdama į direktorių, kuris kanaką rašė, laukė jį užkalbinant.

— Kaip tamstos pavardė?— užsigirdo visupaprasčiausis klausimas, kurį mums prisieina girdėti visokeriopose valdiškose įstaigose, pradėjus nuo ministerijos, jei kada tenka mums ten būti, ir užbaigus šiaip menkučio «uriadniko» raštine.

— Samuolienė.

— Kazio Samuolio motina?

— Taip...

— Hm...— krenkštelėjo direktorius ir vėl įsigilino į rašymą.

Samuolienė nedrįso dairyties kambaryje. Kažkas neapsakomai nemalonaus atgulė ant krūtinės ir slėgė ją slėgučiu. Per mintį bėgo vienas paveikslas po kitam, vienas vaizdas kito vieton ėjo. Ji matė Gergždus, Ziembų puikų dvarą, išsidriekusį pagiryje, ir jauną, trimis metais vyresnį už jos Kazį, Liudą Ziembuką, ir Suziną su auksiniu lakrodėliu ir Mikulskį, su varpeliu. Ir iš už visų tų paveikslų žiūrėjo į ją pilkos jos Kazio akįs, tokios liūdnos, nusiminusios, kaip visados, kuomet jį motina drausdavo už ką-nors. Jos vyras, Samuolis, buvo amatninkas, kurpius; jau ketvirti metai kaip miręs. Mirdamas nieko nepaliko, tik mažą grintelę, pačiame miesto pašalyje. Mažas namelis, neturėsi pelno iš tokio «palociaus». Vienintėlė nabaštiko Samuolio svajonė buvo duoti Kaziui mokslą; su ta minčia jis ir pasimirė:

«Neapleisk, Kazio, motina.»— Prašė jis savo pačią, ant mirtino patalo gulėdamas.

Ji jo neapleido. Išgavo nuo savo brolio kuningo prižadėjimą pagelbėti mokslus einantį vaiką. Tad vargais-negalais įstatė sūnų gymnazijon. O kaip pagalbos prireikė — kuningas ir atsisakė:

«Jauna, sako, esi, dirbk ir leisk į mokslą... Paskui ir aš gal prigelbėsiu...»

Geras brolis, geras dėdė!

Dabar Samuolienė uždarbiauja, skalbia baltinius ponams. Nesenai gavo darbą pas gymnazijos inspektorių, seną storą vokietį, Freimaną. Per kiauras dienas dirba, vargsta viena pati; kartais ir naktimis kaista su karštu prosu prie darbo. Ant kalėdų buvo išvažiavusi su Kaziu pas brolį, pasitikėdama išmelsti vaikui nors ant drapanų; rudenį buvo nupirkusi padėvėtą palitoną ir juodą bliuzą, bet tai jau suplyšo.

«Iš kur aš tau imsiu pningų?!— pyko jaunas klebonas.— Tu manai, kad aš juos dirbu... Aš ir savo reikalų turiu gana!»

Kur neturės! Užlaikyti didelę kleboniją, kelis tarnus klebonijos, apsirengti ir pavalgyti, o juk ir nuo svečių nebepabėgsi. Dar gi dvi vasari turėjo važiuoti užsienin, kad pataisyti nosį: nedaili užaugo, tarsi ropė. Sunku, žinoma ir jam, iš kur čia žmogus galėsi ištekti visiems!

Samuolienė iš susikrimtimo apsirgo prieš-pat išvažiuosiant miestan po švenčių...

— Tai tamsta Samuolio motina?—pertraukė direktorius jos mintis išnaujo apie tą patį užklausdamas. Užsirūkė cigarą ir vėl tarė:— Aš girdėjau, kad tamsta esi skalbėja...baltinius skalbi? ar tai teisybė?

— Taip... kitaip negalėčiau vaiko leisti į mokslą...

— Bėdini žmonės neprivalo mokinti vaikus. Iš vargšų vaikų gero neišeina: kručai, melagiai, piktadėjai...

Apsimaudė motina.

— Yra ir iš turtingų visokių!—įspaudė.—O darbas, koks jis nebutų, bile tik doras, žmogaus nepažemina...

Direktorius nudavė negirdįs

— Štai ir su tamstos vaiku...

— Kas tokio?—nusigando motina.

— Tamstos vaiką išvarysiu iš gymnazijos, jei tamsta nepaduosi meldimo, kad jį taip atleisti, tai yra, kad, negalėdama toliaus jį leisti, pati atsiimi...

— Ponas direktoriau, už ką? ką jis tokio padarė? Juk mano vaikas neprasikalto... aš pirma žinočiau, jei taip būtų...

— Už daug ką. Visų-pirmu vakar jis supjaustė vieno mokytojo palitoną...

— Jis to nepadarė!—sušuko, motina, žiūrėdama į direktorių išplėstom akim. Ne, jos Kazelis negalėjo tai padaryti!

— Jei aš sakau, kad padarė,tai—padarė! Niekas kitas negalėjo tai padaryti, kaip tik jis! Tai dar ne visa! Kur tamsta buvai laike Kalėdų?

— Pas brolį, trįs mylios iš čia...

— O vaikas?

— Su manim....

— Ar sykiu su vaiku sugrįžai?

— Ne trimis dienomis vėliau... pati sirgau pas brolį.

— Matai, o vaikas čia skandalą kėlė. Padirbo mokytojų parašus ir rinko sau piningus ant smagurių. Taip negalima...

Samuolienė jau nebegirdėjo nieko. Jos širdį kaž-kas suspaudė, jai pasidarė krūtinėje silpna ir saldu. Galva sukosi, akyse juodas direktorius drebėjo ir šokinėjo dūmų apsuptas, tartum marijonetė. Jis dar jai pasakojo, aiškino, pertikrinėjo, kad tokie vaikai gali užkrėsti visą gymnaziją,kad jų negalima laikyti mokykloje anei vienos dienos! Bet ji to negirdėjo. Jos ausyse ir galvoje ūžė, tarsi prakeiktas varpas, žodis:

— Išvarysiu... išvarysiu...

Kaip sunkus akmuo skaudžiai trenkė į visą jos esybę tas šaltas direktoriaus žodis: «išvarysiu».

— Čia yra jau prirengtas raštas... pasirašyk tamsta, ir viskas bus užbaigta.

Ji be jokio protesto, be prieštaravimo—ir ką gelbėtų protestas,—pasikėlė, priėjo prie stalo ir drebančiais iš nusiminimo bei nuo sunkaus darbo sukumpusiais pirštais paėmė plunksną.

— Čia...ant tos linijos...taip, gerai,— rodė direktorius baltu pirštu, ant kurio blizgėjo žiedas su deimantu.

Koks baisus kontrastas! Kokia neapsakomai gili bedugnė tarp tų dviejų žmonių: gymnazijos direktoriaus ir bėdinos motinos, kurios kūdikis išvaroma iš mokyklos už prasikaltimus pačiai motinai nežinomus. Jis kietas, bejausiis, akmens širdį krūtinėje turįs. Ji—nuvargusi, susirūpinusi, vaiko ateičiai ir gerovei paaukavusi savo jaunystę, spėkas ir jausmus.

Berašant, ant poperiaus nulašėjo didelė, karšta ašara.

— Persiprašau, ponas direktoriau!—pratarė tyliai ir nubraukė ašarą nuo poperiaus.

Pasirašė didelėmis, kreivomis literomis ir pasitraukė nuo stalo. Ji visa tai darė be jokio jausmo, tarsi automatas. Nelaimė taip netikėtai užgulė ant jos, kad suparalyžiavo visą jos esybę. Sustabdė mintis, sušaldė jausmus. Kur ją vestų dabar kokia tvirtesnė valia, ji eina, nieko nenumanydama, nors, tai būtų kelionė ir į didžiausią prapultį.

Direktorius paspaudė elektriško skambalėlio guzikėlį sienoje ir tarė į Samuolienę, paduodamas poperių:

— Nueik su tuo poperium kanceliarijon, kur gausi paliūdijimą, kad tamstos vaikas buvo gymnazijoj...ir kad atsiėmei jį dėlei šeimyniškų kliūčių... Jei norėtum atiduot jį kur-nors kiton gymnazijon—su tuo raštu bus priimtas. Sudiev!

Inėjusiam Mikulskiui paliepė:

— Nuvesk ją į kanceliariją.

— Kas tokio atsitiko?—su užuojauta teiravosi Mikulskis, eidamas karidorium kanceliarijos link.

— Nieko.— Tiek tegalėjo ištarti suskaudusi motina. Gerklėje išdžiūvo, akįs ir veidai degė, galva sukosi.

• • •

Gavusi paliūdijimą, išėjo iš gymnazijos kiemo ir sustojo palei vartus. Gatve žmonės ėjo greitai, užsimąstę, skubini; niekas jos nematė ir ji nieko nematė. Tik jautė begalinį skausmą, kuris šaltai apsisuko aplink širdį ir spaudė ją replėmis.

Taip jai bestovint, suskambinta bažnyčioje visais varpais. Kokie baisųs balsai! Niekados ji nebuvo girdėjusi tokių virpančių balsų ir tokios gedulingos melodijos. Dabar ji kuoaiškiausiai girdėjo, kaip jie, dejuodami ir verkdami nešė į erdvę vienuvieną nuolat atsikartojantį skaudų šauksmą:

Pra-žu-vo!...

Kaip tiko balsai, kaip harmoniškai liejosi iš augšto bokšto jų vilnįs ir sklido plačiai-plačiai! Taip plačiai ir toli, kad jų aidas atsimušė net į motinos širdies dugną. Inpuolė jis širdin, apsisuko, sukratė jautrias gįslas, paleido kraują po visą kūną: stumė jį į veidą, galvą, į smegenis.

— Pra-žu-vo!

Pražuvo viltis, nuėjo ant niekų sunkus darbas, prakaitas, nemiegotos naktįs.

Samuolienė pasuko namų link. Ėjo galvą nuleidusi, poperių, kurį gavo kancelarijoje, į skepetos kertę įvyniojusi, ir kalbėjosi su savo sudraskyta širdimi:

— Pražuvo viskas su vaiku!... Ir jis pats pražuvo.... tarsi nuskendo tyruliuose... Geriau būtų, kad tai jam tie varpai skambėtų...

Visą kelią lydėjo motiną varpai su savo baisum:

— Pra-žu-vo!

Inbėgo į savo kambarėlį, puolė klūpsčia prie lovos ir davė savo širdžiai išsiverkti, tyliai ir gailiai nusiskųsti. Pajutusi, kad palengvėjo krūtinėje, pasikėlė ir tik tuokart pamatė, kad prie jos kojų sėdi į kamuolėlį susirietęs jos Kaziukas. Ant kelių turėjo kaž-ką baltą. Buvo tai jo paliūdijimas, kurį motina išmetė, mesdama skepetą ant lovos galo.

Pamačius kūdikį, taip prie jos kojų nusileidusį, nieko kito nejuto, kaip tik didelį, motinų širdims tesuprantamą, gailestį to vaiko. Atsisėdo ant lovos.

— Kazeli,—prašneko,—jau žinai?

— Žinau, mama —balsiai ėmė verkti.

— Neverk, vaikuti, nieko negelbėsi ašaromis Verčiaus pasakyk man, kokį ten parašą padirbdinai. Man direktorius sakė, bet aš nieko nesupratau... Neverk, vaikeli, ką bedarysi...vis viena jau: viskas pražuvo...

O pačios veidu tik riedi ašaros.

— Neverk, mažas, neverk...—glostė jo galvą.

— Mama, aš nekaltas...— atsiliepė vaikas.— Visai nekaltas...

— Tikiu, tikiu... Pasakyk man, kaip viskas buvo... nieko neslėpk... viską pasakyk!

V. K. RAČKAUSKAS.

Artimesnis „V. L." sandarbininkas, autorius kelėto beletristikų ir poezijos veikalėlių, vertėjas lietuviškon keleto geresnių apysakų: „Baltramiejaus Naktis", „Nereikalingo žmogaus gyvenimas" etc. Dabar rėdo „Laisvąją Minį". Gyvena Scrantone, Pa.

— Žinai, mama, kaip mane Petrulis atvežė nuo dėdės, tai ant rytojaus aš niekur negalėjau surasti savo juostos... Nuėjau į gymnaziją be juostos... Pirma lekcija buvo Svirelino, direktoriaus... latiniška lekcija buvo.... Jis mane išsaukė ir kaip atsistojau pamatė, kad aš be juostos...

«Eikčia», sako «ant vidurio. Pasirodyk visiems, driski!»

— Man taip gėda pasidarė, taip skaudu... Paskui priėjęs pakėlė mano bliuzą, apsuko mane kelis sykius prieš visą kliasą, išbarė už tai, kad kelinės ir rankovės sulopytos... Aš pradėjau verkti — jis supyko ir sušuko:

«Į kampą, skalbėjos vaikas ubagas!»

— Po tam liepė eiti namo ir nesirodyti jam akyse be juostos ir be naujų drapanų. Kaip parėjau iš gymnazijos namo, nežinojau ką daryti. Vakare nuėjau pas ponią Tellerienę...žinai tą, kuri siųsdavo mums pietus, kaip tu pernai sirgai...

— Ko tu ėjai pas ją?— nusistebėjo motina.

— Prašyti, kad man nupirktų bliuzą ir kelines...

— Kam?

— Kad direktorius nebevadintų mane driskiu ir ubagu...

— Ar negalėjai palaukti manęs sugrįžtant? Ko tau buvo ten eiti, nelaimingas tu mano vaikeli?... Na, ir kas paskui? Viską sakyk, nieko neapleisk... viską...

— Aš nebūčiau ėjęs,— pasakojo Kaziukas, — jei ne tai, kad dėdė, išleisdamas mane su Petruliu, pasakė, kad neduos tau piningų...

— Būčiau pati nupirkusi... Barauskas būt davęs ant išmokėjimo...—lig į save sakė motina.

Nuėjau pas Tellerienę ir viską jai papasakojau. O ji man ir sako:

«Tikiu tau, vaike, bet atnešk tu man nuo savo direktoriaus paliūdijimą, kad tau tikrai reikia naujos drapanos...tuokart aš tau nupirksiu...»

— Direktorius, žinai, mama, kas subata pasirašo mūsų dienynuose... Aš parašiau paliūdijimą, kad tikrai man reikia turėti bliuza ir kelinės...ant galo padėjau direktoriaus parašą ir nunešiau pas ponią Tellerienę...

— Sava ranka padėjai parašą?

— Sava...

— Kam tu tai darei, Kazyti?

Vaikas tylėjo.

— Kam tu tai darei, kam?— dejavo motina. Kaziukas vėl pradėjo verkti.

— Ir gavai drapanas?

— Ne, ji žadėjo atsiųsti dešimtį rublių, kaip tu sugrįši...

Apkabino motina sūnaus galvą ir abu dar ilgai gailiai verkė. Motina tyliai, nelyginant meldėsi ir skundėsi Dievui savo nelaimes ašaromis. Vaikas verkė balsiai: suprato jau, kad šis momentas turi atžaisti labai svarbią rolę visam jo gyvenimui.

O brėkštant paleistas į erdvę varpų balsas dar ir dabar ūžė motinos ausyse skaudum ir baisum žodžiu:

— Pra-žu-vo... Pra-žu-vo...

V. K. Račkauskas.

Gerbiamasai Redaktoriau!

Malonėjai mane klibinti, kad parašyčiau šį bei tą «Vienybėn» dėlei jos 25-metinės jubilėjinės šventės. Ką gi rašyti turėčiau, pats visą tą laikmetį, buvęs vienu ar iš sandarbininkų ar iš priešgynų? juk teisybės žmonės nemėgsta, o meluoti taip gi nepratęs esmi. Išsirinkti vidurinį kelią — kaip tatai sakosi sugėbią padaryti vyrai **a la** kun. Kaupas,— aš niekados nemėginau, nes — anot manęs—teisybė nėra nei vienpusiška, nei vienašališka, ji yra tik — teisybė.

Būdamas apsunkintas visokiais darbais, nei nesiimu apibrėžti išnašumą «Vienybės» bėgyje pastarųjų 25 metų; toks raštas turėtų iš pamatų išgvildenti lietuvių ateivių historiją Suvienytose Valstijose su jų geromis ypatybėmis ir su jų nedoromis ydomis.

Ir pati «Vienybė« čion užgimė, kaipo atspindis anuometinės netvarkos lietuvių tarpe, ne lietuvius keldinti kaipo tokius, ne vesdinti tautą susipratiman—nes nei lietuvių tautos tuomet nepripažino,— bet tramdyti kelią naujoms idėoms, idėoms tautybės, idėoms pažangumo, laisvamanybės.

Kadangi naujos idėos smerkte smerkėsi lietuvių tarpan ne be prisidėjimo tūlų ypatų, tai ir «Vienybė» savo kovos ginklus kreipė daugiaus prieš ypatas, tą naują — sakysiu — evangeliją skelbiančias. Ypatingai p. D. T. Bočkauskui «Vienybę rėdant, ji nesykį šlykšti buvo. «Susivaldyk atskalūne, šunies būdo pasalūne» — tai buvo «Vienybės» obalsis, kovoje prieš tuos, kurie žadino lietuvius iš miego... Negana to. Išleistojas jos, jau miręsis p. Juozas Paukštis, vyras iš prigimimo gabus, jautrus, ne be ydų buvo. Jis pagelbėjo savo broliams atsistoti čion ant kojų pirklyboje ar pramonėje, bet pats — ant nelaimės — paskendęs svaiginančių gėrimų dumblyne, neįstengė ant kojų, ant savų kojų pastovėti, ir neturėdamas apšvietimo, pasidavė intekmei «dvasiškų vadovų», kurie — kaip kun. Juodišius ir kun. Varnagiris — vedė jį ten, kur norėjo, be atodairos, ar geru ar blogu keliu... Ir todėl «Vien. L.» buvo vienu iš laikraščių, kurie užvesdinti nepasidrovėjo «dvasiškąją cenzūrą» kuningų ir laikraščių, liuosoje šalyje Washingtono, Lincolno... Prieg tam lietuvystės idėa, lietuvių tautos busena mindžiojama buvo kojomis... Verkti reikėjo matant «Vienybės» tokius pradinius žingsnius.

Tačiaus ir kudikis auga, netik kūne, bet ir išmintyje. Atvykus kun. Burbai Amerikon, dingo iš «Vienybės» (bent officiališkoji) cenzūra, tautos širdies plakimas ėmė atsimušti pačios «V-ės» skiltyse. Ir dabar «Vienybė» vienose vėžėse nesilaikė. Matė ji pažangumą ir atžagareivybę ir religiškąjį obskurantizmą, socializmą ir tautybę, ir tai vis prigulėjo nuo tų, kurių rankose vadelės laikraščio turimos buvo. Buvo nesykį laikraštis rankose labai silpnų vadovų; prie tokių priskaitau p. Turskį, p. Petraitį, Kauną; buvo valandos, kada laikraštis gaivesniu darėsi, nors nebuvo be atžagareivybės ydų ir ypatiškų užsipuldinėjimų, kaip va rėdant jį klerikui Milukui. Vidutinišku jis, bent man, išrodė, kada redagavo jį p. Mikolainis ir p. Mačys. Indomesnė, daug indomesnė buvo «Vienybė L.», kada dirbo prie jos (šiandien bedaktaraująs) p. Andziulaitis; bet jis prasikalto — kuningams, ir, žinoma — kaip kad kun. Tumas dabar Vilniuje, taip Andziulaitis Plymouthe vietos neteko. Ilgiausiai, rasi, «Vienybę L.» rėdo p. J. O. Širvydas. Jeigu ne šmeižmųs epizodai iš gadinės revoliucijos Maskolijoje ir ne per didelis, bet neužpelnytas garbinimas anuometinių «didvyrių», be kitų menkesnių ydų, sakyčiau «Vienybė L.» įstojusi yra į savo vėžes; ji paduoda daug indomių, pamokinančių žinių ir straipsnių, gina tautos reikalus palei geriausią išsigalėjimą ir išmanymą.

Žinoma, «Vienybei L.» priklauso pagyrimas iš daugelio kitų pusių. Rods nesykį ji pridėjo savo pirštą prie numarinimo organizacijų **a la** L. L. S., bet už tai patarnavo Amerikos visuomenei, remdama S. L. A., T. M. Dr., Aušrą ir tt. Tai jau priguli prie «Vienybės L.» pliusų, ir to jai niekados nepamirš lietuviai, ar jie gyvena Amerikoje ar Europoje. Ir šiaip geri ar blogi užmanymai visados «Vienybėje» rado savo kritiką, paramą ar pasmerkimą. «Vienybė» pastojusi yra lietuvių laikraščiu. Kovai dar tebeinant už lietuvių spaudą, nežinau ar kasnors butų galėjęs karščiau už ją pasidarbuoti už lietuvių gerovę, laisvę, lygtiesybę... Kada neteisybės čerpė persipildo, «Vienybė» atsimena priminti visuomenei ir apie kuningų luomos blėdingumą, seniaus rečiaus, bet šiandien tankiaus ir nuodugniaus.

Galiaus priminsiu ir apie savus priętikius prie «Vienybės L.». Kas mane norės pažinti iš p. M. Roemerio «Litwos», tas atsiras beėsąs suklaidintas daugelyje atvėjų. Tą-pat reikia pasakyti ir apie piešinius, kokie mane palyti «Vienybėje». Bėgyje 25 metų nesykį teko susikirsti, smarkiai susikirsti, ir sulyg to, ar vėjas pavirkus putė ar žiaurus, skaitytojas ras ten mane nupieštą tai kaipo didžiausią nenaudėlį ar vėl kaipo užsitarnavusį tautietį. Ištraukų čion neduosiu, nes jas kiekvienas gali «Vienybėje» pasiskaityti. Man gaila yra, kad kovoje už lietuvių tautos tiesas męs neįstengėme bent žmonišką **modus vivendi** visuomet užlaikyti.

Iš viso ko imant, kada pažvelgiu atgal į nenuilstančias 25-metines imtynes, kada prisimena visi vargai, nedatekliai, trukumas jėgų, trukumas paguodos ir pašalpos sunkiose valandose mūsų tautos gyvenime — ir svetur ir tėvynėje, — kada žinau, jog «Vienybė L.»visuomet dalyvavo mušiuose ir imtynėse už lietuvybės būvį, negaliu susilaikyti, neprišaukęs Jums, draugai ir sądarbininkai to laikraščio: dirbkite drąsiai toliaus, Jūsų darbas nenuėjo veltui! Jūsų triūsas atnešė lietuviams naudą, neapsakomą, milžinišką, ir — be abejonės — bus dar vaisingesnis ir skalsesnis ateityje! Neatlėžkite, nenugurkite dvasėje, bet ištrivokite, nepailsę, iki išvisime lietuvius visus apsišvietusius ir iki išsivaduos tėvynė nuo svetimų retežių. Ateitis mums priguli!

J. Šliupas.

Negalima čionai nepridėti pastabos prie D-ro J. Šliupo straipsnelio, kuriame yra įsiskverbusi dilelė historiška klaida, butent jog «Vienybė Lietuvninkų»—«nesykį pridėjo savo pirštą prie **numarinimo** (Mūsų pabraukta) organizacijų **a la** L. L. S.» (Lietuvių Laisvamanių Susivienijimo). Kad šito **niekad nebuvo**, tą gerai žinome męs, o dar geriau **visuomenė**... Kaip tokis užmetimas išspruko iš gerbiamo D-ro Šliupo plunksnos, męs nemokame nei suprast...

Kada asz pažinau „Vienybe Lietuvninku".

Man būnant ant atlaidų viename bažnytkiemyje, suėjau su savo kaimynais, pradėjome kalbėtis, kvietėme vienas kitą, kad atsilankytų; grįždami namo, sutarėme sueiti ir šį-tą pasikalbėti apie draugijos sutvėrimą (o aš tuomet buvau vos 17 metų vaikinas, bet jaú buvau skaitęs «Aušrą», daug pirmiaus, dar būdamas 10-ties metų; «Aušrą» ėjusią Tilžėje nuo 1883 m. buvo užsiprenumeraveęs mano dėdė, ir sugrįžęs ant vakacijų, duodavo man ją skaityti, ir ragindavo išmokti ant atminties eiles, pav. apie Margerį, kurios tuomet buvo «Aušroje».) Taigi jau turėjau šiokį-tokį supratimą apie laikraštį.

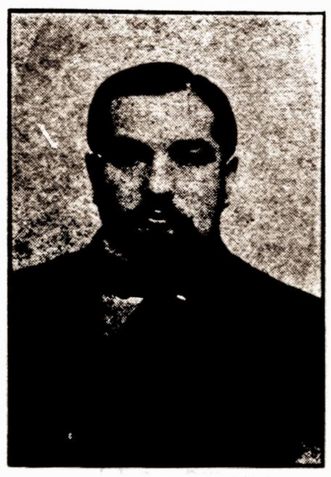

JUOZAS AMBRAZIEJUS.

Dabartinis „Vienybės Lietuvninkų" administratorius.

Nutarėme sekančią savaitę susirinkti Senapilėje, visiems žinomoje (Suvalkų gub.) kaipo «Lietuvos širdis». Tai buvo 1894 metuose. Suėję vos keturi išviso, nutarėme imti «Ukininką», «Varpą» ir «Vienybę Lietuvninkų». Tuom tarpu spauda buvo uždrausta; sunkus buvo platinimas literatūros, o

tuom labiaus «Vienybės Lietuvninkų», nes tada ėjo kningos formate, ir ant karto reikėdavo paimti keli numeriai išdalinimui, nes visos kningos ir laikraščiai buvo tuomet Mariampolės klioštoriuje, po priežiūra kuningo Matulaičio ir žinomo visiems p. Stagaro. Iš Tilžės slapta parnešdavo per rubežių ir tenai padėdavo, o iš ten imdavome išdalinimui žmonėms. Ir taip tęsėsi iki 1897 m., kada gerai žinomo žandaro Vonsiackio laikais, prasidėjus dideliems areštavimams, viskas pas mus išnyko; bet 1899 pradėjome vėla išnaujo darbą, ir vėla ėmėme «Lietuvos Ukininką», «Varpą» ir «Vienybę Lietuvninkų». Bet jau suvisai kitokiais keliais.

«Vienybė Lietuvninkų» tuomet darė didelį įspūdį ant žmonių, nes daug joje buvo rašoma apie nedorybes maskolių valdžios tuose laikuose, už tad ir ėmė žingeidumas, o nuo 1901 metų jau neėmėme «Vienybės Lietuvninkų» ir tik retkarčiais tekdavo ją matyti. «V. L.» tuose laikuose daug padarė gero, skelbdama pirmeiviską dvasią tarpe jaunuomenės. Lai būna garbė už jos darbus, ir 25-metinis jubilėjus, kaipo pirmas lietuvių laikraštijoje, tepasilieka amžinoje atmintyje.

Linkiu «Vienybei Lietuvninkų» sulaukti 50-metinio jubilėjaus, kartu ir jos leidėjams.

Juozas Ambraziejus.

MUZIKA.

Muzika abelnai vadinama grajus ant bile instrumento, arba dainavimas. Muzika yra tuo menu, kuris pajudina mūsų širdį, lepina girslę, blaivo protą ir suteikia jam geresnį veiklumą. Muzika įvairiais savo balsais suteikia žmogaus sielai visokeriopą ūpą. Kas gi toji muzika? O gi išreiškėja mūsų ūpo, mūsų jausmų. Žmogus savąjį ūpą ar jausmą išreiškia netik žodžiais, mostagavimais, mimika, bet ir dainavimu ar, abelnai žaidimu ant bile instrumento.

Neatskiriamu ir neatidalinamu dalyku nuo žmogaus ir nuo tautos yra jos daina. Žmonija be dainos negali gyvent ir niekur nerastumei tautos, kuri neturėtų savosios muzikos, o ypač dainos. Menas muzikos, o ypač dainavimo, tai yra didžiausia Dievo dovana ir tas elementas su žmonija eis nuo lopšio iki karstui, pakol žemė savo taku riedės ir skaisti saulutė žibės.

Dailusis menas—muzika lavina mūsų protą ir tobulina estestišką jausmą, o kuris yra savu ruožtu pamatas doros ir žmogaus gerumo. Daina yra taip galinga, kad suminkština žmogaus suretėjusią širdį, daro jauslesne ir greičiau atsiliepiančia ant kitų vargo ir nelaimės. Daina kursto žmogų prie veikimo prakilnesnių dalykų ir žmogus, pamylėjęs dainą ar muziką, ingauna tokius jausmus ir pasirįžimus, kurių anksčiau nepastebėjo. Intekmė dainos ir muzikos kiekvienam iš mūsų gerai žinoma: atjautė ją tas, kuris dainavo ar grajijo ir tas, kuris klausėsi. Nors muzika ar daina yra nesugaudoma medžiaga, kuri ore suskamba ir vėl tie balsai išnyksta, bet mūsų prote ir širdyje jinai palieka savo žymes ir gerais jausmais mes galime ilgai gėrėties ir jų ilgai nepamiršti.

Muzika, tai yra sielos kalba, bet jinai prataria savais balsais įvairiu būdu ir kiekvienas ją kitaip supranta. Kiekvienas išpildytojas ją kitaip išpildo, parodydamas savo asmens jausmą, o jau klausytojas kiekvienas tą kitaip atjaučia. Žmogus augščiau kultūriškai iškilęs jaučia kitaip, negu tas, kuris sulyginamai dar ant žemos išsivystymo papėdės tūno.

Jeigu tauta turi savo skirtingus manymus, nuosavius reikalus, tai josios ir daila skiriasi nuo dailos kitų tautų. Muzika chiniečių skiriasi nuo muzikos indusų; muzika rusų skiriasi nuo muzikos vokiečių, francūzų ir kitų. Kokiu būdu tas skirtumas pasidarė pas kompozitorius? Per mokinimąsi savo tautos dainų. Pastebėtos tautos dainoje ypatybės buvo pavartotos rašant symfonijas, operas ir tt. tokiu būdu buvo padaryta pasauliui skirtingas menas. Mes, lietuviai, turime savo dainose nuosavių ypatybių, kurios teikia mums ateitį su nuosavia muzika ir kuria gėrisi kitos tautos, kaip šiandieną gėrėjasi visi tautiškaja rusų muzika.

Amerikos tautiška muzika—tai muzika greičiausiai negrų; nes negrų melodijos buvo nežinomos ir originališkesnės už melodijas suplūdusių atėjūnų. Atėjūnai nesusimaišė ant tiek, kad išsidirbt iš chaoso ką-nors naujo; atėjūnai Amerikon atvykę apie dailę nesirūpino, nes kiekvienas greičiau buvo panašus į arėlį, plėšiantį sau luobį, o ne į kokį ideališką žmogų, kuris kraštui neštų tikrą gerovę. Taigi nuo tokio žmogaus niekas nėra jo dainos nusiklausęs,—savąją jis paniekino, naujos nesutvėrė, o mokytis nebuvo iškur. Negras tik savo vargus apgiedodavo, tai toji daina tik jam ir buvo tinkama; kits į tą dainą tuomet neatsižvelge. Su laiku vienok negrų synkopinės dainos kompozitoriams pasirodė originališkoms, ir užėmė vietą eilėje Amerikos populiariškų dainų.

Amerikos populiariška daina, tai nėra Amerikos daina, toje prasmėj, kokioje norėtų ją suprast amerikiečiai, nors amerikiečiai ją laiko už savąją,—tai yra mišinys negrų ir indijonų dainų; negrai tai dainai suteikė synkopą, o indijonai — ilgą tęsimą.

Brolau! dainuok savąją dainą, kuomet tau smagu ar kuomet tau liūdna! Už gerbimą savo tautos ir jos prakilnumų tu pats būsi gerbiamas. Būdamas geru sąnariu ir prieteliumi savo tautai, savo žmonems — būsi naudingas ir pageidaujamas sanaris visos žmonijos.

Dainos ir muzikos pajėga yra begaliniai didelė; ji didelė daugiausiai sielos srityje. Dainavimas, muzika ir abelnai visa dailė turi doriškai-auklėjimišką svarbą, kadangi tas menas tiesiau ir greičiau pasineria mūso sielos panovartuosna.

«Vienybei Lietuvninkų» susilaukusiai XXV metų jubilėjaus, linkiu nepailstančiai skatinti žmones prie meno, taip, kaip ji yra ir anksčiau dariusi. «V. L.» skiltyse visuomet buvo galima rasti nuoširdųs ir malonųs linkėjimai ir paskatinimai tiems, kurie veikia labui ir gerovei savo tautos, o per tai ir visai žmonijai. Tegul gi «V. L.» skiltįs meno sričiai neužželia viržiais ar usnėmis ir ateinančiais laikais!

Mikas Petrauskas.

JONAS TAREILA.

Buvęs S. L. A. prezidentu ir per ilgoką laiką sandarbininkavęs žiniomis „Vienybėje Lietuvninkų".

MUSU ŽINGSNIS.

Tankiai vienas-kitas, prisižiūrėjęs į kitų tautų judėjimą ir jų kilimą kultūriškai, pasako, kad mus kultūrinis darbas labai menkai yra varomas pirmyn. Tiesa. Bet jeigu mes pažvelgsime giliau į kiekvienos tautos aplinkybes, prie kokių vystėsi, arba vystosi tautų kultūra, tai nebus nieko įstabaus, kad pas mus kultūrinis darbas taip nesiveikia, kaip pas kitas tautas. Kitos tautos, būdamos savistovesnės ir laisvesnės, galėjo daug didesniais žingsniais žengti kultūros linkui. Mes gi, būdami po sunkesniu priespaudos jungu, neturėdami spaudos ir mokyklų, atsilikome. Nes yra žinoma, kad tauta neturėdama tų dviejų kultūros šaltinių, negali pakilti. Vienok šiandien jau ir mes esame nužengę geroką žingsnį kultūros linkui. Pažvelgkime, kad ir į tą mažą mūsų tautos dalelę—amerikiečius, į dabartinį kultūros stovį, ir podraug meskime žvilgį 25 metus atgal į anų laikų kultūrišką stovį. Koks bus didelis skirtumas! Prieš 25 metus mes beveik visai neturėjome laikraščių, nei organizacijų, kurios rūpintųsi kultūros reikalais, mažai turėjome literatūros, todėl ir sviesos spindulėlis buvo tada sunku pamatyti; o jeigu kai-kada ir pasirodydavo, tai koks jis būdavo silpnutis ir nedrąsus, tarpe didžiųjų tamsos debesų!... Dabar gi jau turime gana daug laikraščių, turime nemažai literatūros, keletą didesnių naudingų organizacijų, visokių ratų, ratelių ir tt. Ir mažai berasime tokių kampelių, kur nebūtų varomas mūsų kultūrinis darbas. Žinoma, daug ko dar mums trūksta, daug kas pas mus yra ir netikusio, vienok jau gerokas žingsnis yra nužengtas pirmyn.

Prie to mūsų žingsnio nemažai prisidėjo «V. Liet.», kuri užgimė tame laike, kada visas mūsų kultūrinis horizontas buvo apsuptas tamsa. Ji per 25 metus mesdama šviesos spindulį, rengė vis platesnį kelią kultūriniam darbui, nors, žinoma, kartais ir jos metamas spindulėlis buvo labai silpnutis, bailus... Vienok ilgų metų darbo vaisiai yra dideli. Todėl sulaukus sukaktuvių 25 m. jos darbavimosi ant kultūriškos dirvos, reikia linkėti, kad pradedama naują bertainį metašimtį, «Vien. Lietuvninkų» pasklystų po visus kampelius, nešdama dar didesnį šviesos spindulėlį ir apimtų plačiąją liaudį!

Dabartiniame mūsų gyvenime labai svarbią rolę lošia laikraščiai, nes tik ačiu jiems, plačioji liaudis gali apsišviesti.

Todėl kiekvieno mūsų pareiga yra remti pirmeiviškus laikraščius. O laikrašiai turėtų neužmiršti, kad jų užduotis yra tarnauti pavergtajai liaudžiai, rodant kelius išsiliuosavimo iš skurdo ir priespaudos. Jie neprivalo pataikauti kelioms ypatoms, nei kokiai mažytei luomai, bet rūpintis plačiosios liaudies gerove ir jos apšvietimu. Taipgi nereiktų mūsų laikraščiams būti perdaug siaurai partiviškais, visvien kokios nebūtų jie pakraipos—tautiškos ar socialistiškos, bet lygiai apimti visus klausimus kuoplačiausiai; nes tik tokiu būdu žmonės gali visapusiškai prasilavinti.

Tiktai nuo išsilavinimo, arba kitaip sakant, nuo apsišvietimo, priguli tolesnis mūsų kultūros žingsnis. Nes yra žinoma, kad tauta tik tolei gyvuoja, kolei ji neatsilieka nuo gyvenimo. Taigi mes privalome pašvęsti visas savo jėgas, idant pastumėt kultūriškai tautą pirmyn, nes tokiu būdu prisidėsime prie pastūmėjimo ir visos žmonijos.

Barabošius.

Gerbiamoji «V. L.» Redakcija!

Pirmą numerį jūsų laikraščio man teko perskaityti 1907 metuose, būvant So. Bostone, ir man tada pirmiausiai patiko keletas gerų straipsnių, ypač paturėjimas skriaudžiamųjų darbininkų pusės ir peikimas valdžios, kapitalizmo, klerikalizmo ir taip visokių išgamų. Ypač aš labai gerbiau tuos laikraščius, kurie kietai peikia kuningiją ir išmetinėja jai veidmainystę, prietarus, melus, paleistuvystes ir tamsinimus žmonių. Aš pats, būdamas dar sename krašte, su jais draugavau ir mačiau jų visas veidmainystes ir paleistuvingus darbus, kurie net nebuvo slepiami nuo mano akių. Keletas tokių kuningų, mano draugų, yra Amerikoje. Tankiai pamįslinu, kad Dievas tikrai būtų, tai juos ištrankytų perkūnais; bet tuščia apie juos; turiu tik užminti, kad geri moksliški straipsneliai man gyvai ineina į širdį ir aš neapsakomai guodoju tuos laikraščius, kurie drąsiai skelbia teisybę, meilę, brolybę, šviesą, mokslą ir pirmeivinį gyvenimą. Tokį gerą žmonijai neša ir jūsų guodojamas laikraštis ir pilnai vertas to užvardinimo — «Vienybė Lietuvninkų».

1909 metuose apsigyvenęs Amsterdame, N. Y. kur lietuvių randasi diktas burelis, ir daugiausiai neapsišvietusių ir nesusipratusių, aš bandžiau įnešti apšvietą ir susipratimą, prikalbinėdamas užsirašyti pirmeiviškus laikraščius. Todėl ėmiau vaikščioti po stubas ir prikalbinėti lietuvius. Išpradžios man

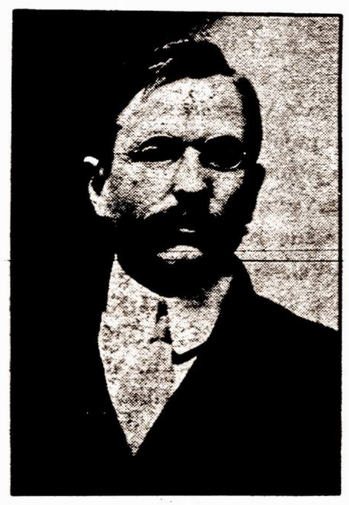

RAPOLAS BALTRŪNAS.

„Vienybės Lietuvninkų" sandarbininkas.

tas sekėsi, aš užrašiau apie 30 lietuviškų-pirmeiviškų laikraščių, tarp kurių — tris «Vienybės Lietuvninkų» ir įsiūlinau keletą moksliškų kningučių, nedarydamas iš to sau jokio pelno. Bet greitai sužinojęs lietuvis kuningas apie mano tokią agitaciją, užsakė per pamokslą jokių laikraščių nesirašyti, net visus pragaro žodžiais iškeikė, ir tiktai bruko žmonėms «Šaltinį», ir pats pasidarė jo agentu; inkalbinėjančius kitus laikraščius liepė vyti iš stubos laukan ir išperti kailį. Tada mano apšvietos agitacija paliko perkirsta. Aš, žinoma, agituoti sustojau, lygiai kareivis, priėjęs prie didžios pilies ir pamatęs prieš save stovintį daug didesnį priešą; betgi idėa mane, rodos, stumte stūmė pirmyn. Pasišnekėjęs su keletu gerų draugų ir ačiu jūsų nurodymui, aš 2 gegužio, 1909 m. surengiau Amsterdame prakalbas ir atsikviečiau kalbėtoją iš Brooklyno — J. Grinių; bet ir čia lietuvis kuningas aptvėrė kelią su savo fanatikais, ir bemaž ko neiškėlė didžiausios skerdynės, — apie ką pora aštrių straipsnelių tilpo ir jūsų laikraštyje.

Lietuviai taipgi godoja jūsų laikraštį, tiktai pirmiaus, kol buvo mažesnis laikraštis, sakydavo, kad stokuoja trumpų žinelių, kaip ve esą ant pirmo puslapio patalpintos «Keleivy»; būk tai pertai «Keleivis» labai platinasi. Taipgi pirmiaus sakydavo (žinoma, dabar nebegali skųstis!), kad drukas «Keleivio» aiškesnis. Man rodos, kad ir «V. L.» ant pirmo puslapio turėtų dėti įvairias trumpas žinutes iš visos pasaulės ir Amerikos, paskui gerai ir visi kiti moksliški straipsneliai, dėlto, kad žingeidžiausiai skaitytojui peržvelgti žinias ant pirmo puslapio, o paskui pripranta skaityti ir toliaus apie ką-nors. O taip tai lietuviai nesitraukia nuo jūsų laikraščio ir gerbia už gerus straipsnelius, ypač kad grynai ir aiškiai nuduotus; tikiuosi, kad ir po šią apylinkę skaitytojai dvigubai-trigubai pasidaugįs

Sveikindamas ir linkėdamas viso geriausio

R. Baltrūnas.

Lansingburg, N. Y.

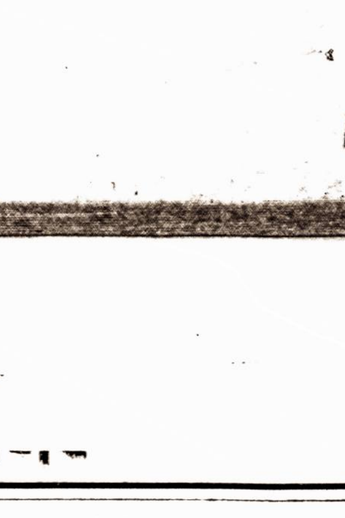

JURGIS KAZAKEVIčIUS.

Ilgiausiai sandarbininkavęs «Vienybėje Lietuvninkų», kovojęs su jaja prieš kenksmingas intekmes užgulusias anais dvidešimčia metų ant išeivių lietuvių Amerikoje. Įžymus platintojas tarp Amerikos lietuvių kningų ir laikraščių. Daug dirbęs Tėvynės Mylėtojų Draugystės ir Susivienijimo Lietuvių Amerikoje labui. Dabar p. J. Kazakevičius gyvena Pittston, Pa.

S. RODAVIčIUS (GARNUPIS)

«Vienybės Lietuvninkų» korespondentas, sandarbininkas ir vienas iš veikliausių laikraščio platintojų. Gyvena Grand Rapids, Mich.

Gerbiamoji Redakcija!

Pirmą kartą «Vienybę Lietuvninkų» teko man matyti Chicago, Ill. pas savo pusbrolį ir labai patiko savo rimtumu; nors patsai tuomet ir neprenumeravau, vienok daikte gyvendamas su pusbroliu nuolatos skaičiau,— tas bus arti 10 metų. Kuomet ant vietos sustojau Michigano valstijoje ir pradėjau skaityti, sykiu pradėjau šiam laikraščiui ir sandarbininkauti. Ypač man «V. L.» patiko paskutiniais metais, rėdant p. J. O. Širvydui. Galima sakyti, kad «V.L.» dabar yra vienas iš rimčiausių lietuviškų laikraščių.

Sveikinu išleistojus, p.p. J. J. Paukštį ir K. Brazį, taip-pat redaktorių J. O. Širvydą ir administraciją bei visus sandarbininkus ir skaitytojus «V. L.» su 25-metiniu jubilėjum šito laikraščio. Lai tas laikraštis neša ir ant toliaus spindulius šviesos į lietuviškas grinteles; lai mūsų protą ir sąmonę prablaivo, ir čionai, antroje mūsų tėvynėje. «V. L.» tebūna mūsų mokykla, kur mes už mažą piningėlį lengvai galime ingyti ir ją skaitydami didelę sau pasemti dvasišką naudą.

S. Rodavičius (Garnupis).

Lai bus ir mano dvigraszis.

Nors nesenai man teko susipažinti su «Vienybe Lietuvninkų» — vos tik nuo 1903 m., bet jausdamas, kad «V. L.» yra man suteikęsi gana daug dvasiško peno, noriu pasidalinti savo įspūdžiais, kaip su «V. L.» buvusiais ir dabar esančiais leidėjais ir redaktoriais, taip ir su visais sandarbininkais ir skaitytojais.

Pirmu kartu mano protą palietė «V. L.» — tai 1903 metų pabaigoje ir tai tik gaunant pasiskolinti nuo draugų perskaitymui (tais metais tik-ką buvau atkakęs į šitą šalį). Skaityti norą turėdamas, o nėsant centų ištekliaus išsirašyti, taip sau ir bargavau uždyką. Tame perijode tarpe lietuvių amerikiečių tebesikureno (jau kiek ir nuo pirmiau) laisvamanybės ugnelė,— straipsniai ir žinutės «V. L.» žibėjo kova su kuningais ir jų netikusiais darbais. Taip bent aš savo protavimais buvau supratęs...

Pirmiaus už mane pribuvę Amerikon mano pažįstamieji jau buvo turėję progą arčiau susipažinti su «V. L.» tūriniu ir pažvalgomis. Nuo kuningėlių ir dievotesnių žmonių girdėjau, kad «V. L.» esanti «bedieviška gazieta» ir griaujanti katalikiškojo tikėjimo pamatus. Gana tankiai mane kai-kurie mė-

gindavo parspėti (kas ir šiandien dar bandoma) nuo skaitymo «V. L.», kad nepalikčiau bedieviu-atskalūnu nuo tikėjimo,— mat nesuprasta pasakyti, kad ją skaitydamas imsiu protauti ir jieškoti teisybės... Bet mano buvo laimėta, nes kitų protui nepasidaviau, ir ilgainiui ingijau neišpasakytą prisirišimą prie skaitymo visokių raštų (ką ir kitiems linkiu...). išsipildė sena patarlė, kad: «Juo nuo ko gina, tuo labiau žmogus veržiasi», nors ir skaudžiausį daiktą nori palytėt.

Su pirmu patekimu «V. L.» į mano rankas, ji suteikė man nebeužmirštamus įspūdžius,— tai atvirumas už teisybę.. Pradėjau vis kaskarts visą nuo pradžios iki galo perskaityti, jieškodamas: nuo kurio gi tai galo tie tikėjimo pamatai yra griaujami! Bet tokio dalyko, ant laimės ar nelaimės, neradau. Tiesa, kad tūli straipsneliai dilgindavo jausmus apie išvelkamus aikštėn kuningėlių darbelius linkui mūsų tautos ir žmonių, bet pastebėjau, kad tikėjimas yra visai kitas dalykas, kuris tai ir eina savo keliu. Kokie būna skelbikai, toksai ir tikėjimas. Todėl ir kuningėlių keikta «Vienybę Lietuvninkų» ne už ką kitą, kaip tik už skelbimą laisvos minties. Todėl tie keikimai, kaip vėliaus pasirodė, neturėjo jokios laikraščiui blogos pasekmės. Mat teisybė vis turi sau atvirą ir nesutramdomą kelią. Užtai «V. L.» ir užsipelno garbę, kaipo drąsi teisybės skelbėja. Patiko iškarto taip gi visi straipsniai apie politiką, tautystę, draugijiniai. Laisvesnė dvasia palengvo pradėjus, vis manyje plėtojosi ir augo. Kiekvienas laikraščio numeris atnešė vis naujas mintis galvojimui ir lavinimui savo pažiūrų. Tai tiek iš mano pirmesnių gautų įspūdžių, beskaitant «V. L.»

Dabar norisi pasakyti prie dabartinės «Vienybės Lietuvninkų». Šiandien ji gana turtinga raštais ir įvairi, rodos nieko ir nebereikėtų pridėti. Bet porą žodžių tarsiu. Reikia pirmiausiai priminti, kad mūsų vientaučiai dar labai nerangūs tebėra prie skaitymo, o dar mažiau palankūs perskaitytąjį kaip reikiant apgalvot-sukramtyti savo locnu protu. Pastaraisiais laikais «Vienybėje Lietuvninkų» telpa gana daug moksliškų, praeitį tyrinėjančių, historiškų straipsnių, kurie daugumui mažamokslių skaitytojų sunkiai būna suprantami ir išrišami. Kad juos padaryti suprantamais, man rodos, reikėtų sunkesnius žodžius ir moksliškus terminus nuolatos aiškinti kabėse, ar bent įvesti speciališkus aiškinimus tarptautiškų ir svetimtautiškų žodžių. Tas daug palengvintų skaitytojams suprasti, ką jie skaito. Žinoma, tas patarimas tinka ir kitiems laikraščiams. Patirta yra iš mano paties praktikos, kad platinant laikraščius žmonės nelabai nori juos užsirašyti, teisindamies, jog mažai tesuprantą, ką jie skaitą. Užklausus: ko jie nesupranta, priveda tokius žodžius, kaip va: „nonsensas", „sensacijos", „absoliutizmas", „agonija" ir kiti.

Antras dalykas — tai žinios. Suprantama, kad visiems negalima intikti, ir neišpuola paversti laikraštį į «žinių gazietą», kaip tūli norėtų, ir kaip tūli laikraščiai taip ir daro,— tada mūsų laikraščiuose nebepasiliktų jokių pamokinančių straipsnių, ir mūsų žmonės, tik paprastomis žiniomis maitinami, neikiek nebegalėtų žengti pirmyn, nes šiandien pas mus veik tik vienintėlis apšvietimo įrankis ir tėra, ką laikraščiai su įvairiais straipsneliais. Bet nėsant pas mus dienraščio, kuris suteiktų skaitytojams naujausias smulkias žinias iš viso pasaulio, reikia šita rolė atlošti mūsų savaitiniams laikraščiams. Todėl ir toliaus linkėtina, idant «Vienybė Lietuvninkų» nesiaurintų žinių lauko, bet dėtų jų kuodaugiausiai,—žinučių trumpų ir aiškių: iš Lietuvos, iš Amerikos (kurias nesunku imti iš amerikoniškų dienraščių ir iš pačių lietuvių gyvenimo). Taip gi laikrašty labai svarbią rolę lošia apysakaitės, nurodančios gyvenimo ydas, kaip va retkarčiais tilpstančios p.p. Šliburio, Jovaro, Menkučio ir kt. Beje, mūsų žmonės labai myli skaityti ir eiles, kaip va: Jovaro, Kriaučiūno, Strazdo, Menkučio ir kt. Patirta yra, kad daugumą iš tilpstančių «Vienybėje Lietuvninkų» eilučių mūsų jaunimas mokinasi iš atminties ir deklamuoja per prakalbas, teatrus, vakarėlius ir šiaip įvairius susirinkimus.

Neabejoju ir tikiu, kad «Vienybės Lietuvninkų» leidėjai ir toliaus leis savo laikraštį laisvoje dvasioje,— leis liuosai gvildenti, kaip ir ligšiolei, visus mūsų gyvenimo karštuosius reikalus, nešdami į žmonių minias laisvų pažvalgų idėją. Per prabėgusius 25 metus savo gyvavimo, «Vienybė Lietuvninkų» labai daug pasitarnavo tautos labui, ypač išauginime didžiųjų Amerikos lietuvių organizacijų, kaip va: S. L. A., T. M. D. ir L. S. S. Nėra abejonės, kad ir ant toliaus «Vienybė Lietuvninkų» visiems lietuvių viešiemsiems reikalams patarnaus.

Šiuomi sveikinu «V. L.» su 25-metiniu jubilėjum ir sudedu mano geriausius linkėjimus už jos uolų triūsą per ketvirtadalį šimtmečio, už laisvą tribūną. Linkiu susilaukti 50-metinį jubilėjų su didžiausiu skaičiumi skaitytojų, sandarbininkų ir dar turtingesnio turinio. Nelygiant pavirtus į dulkes, ir aš tuomkart daugiaus galėčiau tarti.

J. M. Danielius.

PIJUS NORKUS.

Nuolatinis «Vienybės Lietuvninkų» sandarbininkas, po tikruoju vardu ir po įvairiais pseudonymais. Gyvena Passaic, N. J.

Gerb. «Vienybe Lietuvninkų»!

Aš kaip pradėjau skaityt bus 12 metų, ji man geriausiai patiko negu kiti laikraščiai. Labiausiai man patikdavo apysakos ir straipsneliai iš žmonių gyvenimo; žinoma, ingavau ir laisvas pažvalgas, beskaitydama «Vienybę Lietuvninkų». Sueidavo pabaiga metų, prenumeratos už laikraštį mano vyras nesirūpino atnaujint. Tiesa, jis neturėjo laiko,— jam reikėjo vaikščioti su draugais po smūkles, pasilinksmint liuosame nuo darbo laike, o aš norėjau turėt laikraštį, tai eidavau pas tokius žmones, kurie moka rašyt, kad nusiųstų prenumeratą; toliau ir pati jau pramokau parašyt pavardę, norėdama turėt laikraštį, ir nuo to laiko taip pamylėjau skaitymą, kad man pasirodė geriausis vaistas nuo visų paklydimų ir nusiraminimas nesmagume; dėlto aš ir skaitydavau visą liuosą laiką, tankiai ir nuo bažnytėlės likdavau; kaip kiti meldėsi, aš skaitydavau laikraštį; kaip kiti susirinkę gėrė-linksminosi, aš pasidžiaugdavau su laikraščiu; kaip kiti mušdavosi, bardavosi, aš skaitydavau. Kaip moterįs bardavosi tarpe savęs, aš buvau užsiėmusi su savo geriausiu draugu — laikraščiu.

Kai-kurie mane už tai išjuokdavo, sakydami, kad iš skaitymo duonos nevalgysi, kad už laikraštį reikia mokėt doleris ar du; bet man vis atrodė, jog tie daug laimingesni, kurie skaito laikraščius; nors atideda kelis dolerius ant apšvietos, bet užtai jie paskiaus nemėto piningų tenai, kur nereikia, kaip va — po smukles ir teismus, ir tie geriaus laikosi medžiagiškai, negu tie, kurie niekad neperka laikraščio. Žmonės skaitydami pastoja tikrais žmonėmis, ir išmoksta visur mandagiai pasielgti ir daugiau pasisaugoja nuo klaidų. Aš taipgi likau laiminga ir su ramia sąžine vien per skaitymą; nors ir vargingai gyvenu, bet man linksma, kad esu liuosa dvasioje. Mano dvasios niekas negali pavergt. Man tik tuom laiku pasidaro liūdna-neramu, kaip pamatau, kad mus daugelis brolių ir seselių gyvena dar po seną prietarų ir tamsybės pasaulį. Rodos nieko negailėčia, kad tik gaučia ir juos patraukti prie skaitymo ir nors tiek išaiškint, kiek aš suprantu.

«Vienybė Lietuvninkų» man nurodo pirmiau daug malonesnė buvo skaityt, nes būdavo gerų apysakų ir straipsnelių ir aiškesnės raidės buvo.

Siunčiu «Vienybei Lietuvninkų» malonius linkėjimus, kad tiek metų skleidė apšvietą tarpe lietuvių ir linkiu jai dar ilgai-ilgai gyvuot!...

« Vienybės» Skaitytoja.

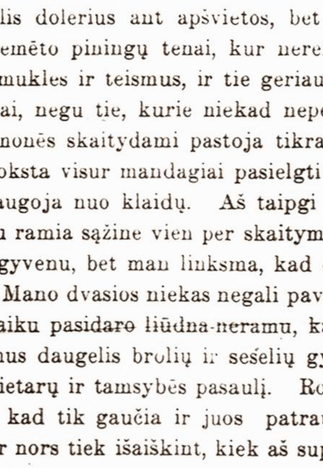

KUN. ANTANAS KAUPAS.

Artimas senesniuose laikuose «Vienybės Lietuvninkų» sandarbininkas. Dabar gi rėdąs laikraštį „Draugas". Gyvena Pittston'e, Pa.

Gerb. «V. L.» Redakcija!

Keletą žodžių turiu pasakyt, kaip aš pradėjau skaityti «V. L.»

Pirmiau skaitydavau visokius laikraščius, kokie tik papuola į rankas. vėliaus buvau apsistojęs skaityti, bet apsižvalgęs aplinkui, pasijutau ėsąs labai liūdnam padėjime, ir mįslyt pradėjau: nejaugi aš — ne lietuvis! Dėlto turėjau pasiskirti sau vieną laikraštį. Prisimenu sau, kuo aš esu kaltas priešais save. Juk kiek tai vargo buvo padėta, iki lietuviai iškovojo sau Lietuvoje spaudą! Tuomet dar ir aš-pats, būdamas tėvynėje, platinau, iš užsienio, su didžiausiu vargu pargabentus raštus, laikraščius ir kningeles. O dabar, laisvoje šaly gyvendamas, buvau užmiršęs, kad aš moku lietuviškai skaityt ir rašyt! Ir vieton silpnesnį paragint prie skaitymo, aš patsai jo bijausi, tarsi privengdamas, kad žandaras nenuvarytų į ten, kur pipirai auga, arba kad kuningėlis nenusiųstų į pragarą, už skaitymą nepavelytų raštų...

Viską šitą sau rimtai apgalvojęs, nutariau pasiskirti sau vieną laikraštį, kurį turėčiau, kaipo savo organą. Nueinu pas vieną žmogų — jisai skaito «Lietuvą», sueinu kitą,— tas turi «Keleivį», trečią, — pas jį yra «Tėvynė». Aš visus tuos laikraščius susirenku ir su atidžia perskaitau, kiekvieną net po kelis kartus, ir jau buvau pasiskyręs sau iš jų «Lietuvą». Rašau pas vieną draugą, kad jis man užrašytų «Lietuvą». Bet jisai vietoj šitos, prisiunčia man du numeriu «Vienybės Lietuvninkų», pasiskaitymui. Aš juos gavęs pradėjau skaityt vieną numerį, antrą. Užtinku straipsnį, su dideliu užrašu «Pažink pats save!» Pradėjęs tą straipsnį skaityti ir davaręs jį iki galui, supratau, kaip tai žmogus yra didelis daiktas, ir kaip jis neprivalo leisti savęs ant niekų (čia pabriežiu, kaip tai kartais gali tik vienas straipsnis pakreipti visą žmogų ir jo darbus į gerą pusę!..) Toliau perskaičiau Jovaro eilutes ir pasakojimus apie Povilą Višinskį, tad mane dar labiau sujudino ir lig iš miego pabudino (čia vėl męs turėtum priminti, kaip tai yra svarbu mūsų laikraščiuose biografiški aprašymai apie veikalus ir darbus didelių žmonių, o ypač Lietuvos veikėjų; jie gal nevieną sunykusią širdį pajudintų prie darbo. Bet, deja! pas mus kaip tik šito laikraščiuose ir trūksta...). Šitas ir kiti historiški straipsneliai «Vienybėje Lietuvninkų» patraukė mane prie savęs, todėl aš ją ir apsirinkau kaipo savo organu.

Patardamas kiekvienam lietuviui ją užsirašyti, siunčiu kuodaugiausia jubilėjinių linkėjimų «Vienybės Lietuvninkų» leidėjams, redaktoriams ir sandarbininkams, kurie darbavosi vieni šale kitų ištisus 25 metus prie paturėjimo laikraščio ant sargybos mūsų tautos reikalų.

Su tikra pagarba,

Jonas Mačys,

East St. Louis, Ill.

MARTYNAS JANKUS.

Anais laikais labai įžymus vyras, Prūsų lietuvių veikėjas, prisidėjęs prie keleto seniau leidžiamų lietuviškų laikraščių Prūsuose ir buvęs ten kai-kurių k. v. «Aušros», etc. atsakomuoju redaktorium Bitėnuose. Retkarčiais tilpdavo jo šis-tas «Vienybėje Lietuvninkų».

Maloni Redakcija!

Negaliu praleisti progos ir aš nepasveikinęs gerb. «Vienybės Lietuvninkų» su jos 25-metiniu jubilėjum, nes esu skaitytojum jau kokia 14 ar 15 metų, ir nemįslinu niekad pamesti skaitęs.

Pradėjau aš skaityti «Vienybę Lietuvninkų» tuo laiku, kada ji darė pirmuosius žingsnius prie išsiliuosavimo iš-po kuningų globos. Atvažiavęs į Ameriką 1892 metuose ir apsistojęs pas savo brolį, radau jį beskaitant «V. L.», kada ji dar buvo po A. Miluko intekme,— jis ruošdamas kuningauti tuomet dar rėdė šį laikraštį. Taigi laikraštį aš pradėjau skaityti drauge su broliu, kuris, reikia pridurti, buvo didelis fanatikas. Kaip tik «V. L.» permainė savo pažvalgas, tuojaus mano brolis pradėjo peikti, sakydamas: «nuklydo iš kelio!», o aš sakydavau, kad įstojo į kelią. Tokiu būdu męs susipykom, dėlei nesusitaikymo nuomonėse; aš nuo brolio atsiskyriau ir užsirašiau «Vienybę Lietuvninkų» pats sau, tik nepamenu gerai — ar 1896 ar 1897 metais, ir nuo to laiko esu jos skaitytojas.

Sveikinu su Jubilėjum ir pasilieku visuomet jūsų draugu,

Vincas Ramanauskas.

Minersville, Pa.

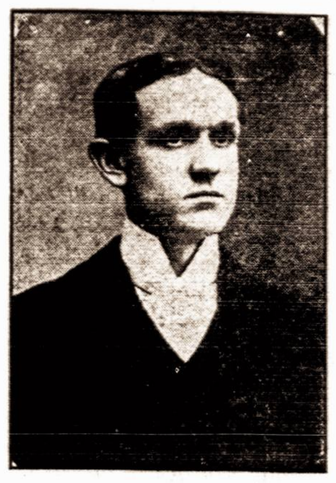

JONAS LUTKAUSKAS.

«Vienybės Liet.» sandarbininkas, Valparaiso universiteto mokintinis teisių skyriuje. Dabar esąs T. M. D. prezidentu, ir besidarbuojąs organizavime darbininkų unijų. Paeina iš Suvalkų gub., Šventažerių gminos, Teizų kaimo.

Gerb. Redakcija!

Aš skaitytojas nelabai senas, nes bus gal tik kokia 16 metų, kaip pradėjau skaityt ir padavinėt žinutes,— dar P. Mikolainiui būnant redaktorium. Pamylėjau laikraštį skaityt, kad jis vis plėtoja naujas pirmeiviškas mintis. Pažinau ypatiškai ir velionį Juozą Paukštį, kaipo populiarišką žmogų. Skaitau ir skaitysiu «Vienybę Lietuvninkų», kolei tik mano spėkos išneš. Su šiuomi jubilėjum linkiu sulaukti tūkstančius naujų skaitytojų ir visuomet gerą klotį tautos darbuose.

Su tikra pagarba,

A. Varaškevičius,

Paterson, N. J.

G. B. BAITELIS (BALTAKIS).

Artimesnis «Vienybės Lietuvninkų» sandarbininkas, proza ir eilėmis.

Siunčiu širdingus sveikinimus „Vienybei Lietuvninkų" už apšvietos skleidimą per 25 metus tarpe lietuvių, ir linkiu ilgai, ilgai gyvuot, kolei lietuviai gyvena ant šios pasaulės. Siunčiu mano dėkingumą už žadinimą lietuvių ir lietuvaičių iš tamsybės miego, nes nėra brangesnio daikto, kaip kad iš sapnuojančio kūdikio, apsvaigusio prietarais išsiliuosuoti ir pastoti žmogum. Dėlto ir aš esmu dėkinga «V. L.» už inkvėpimą man laisvų minčių, nes pirmiausiai pradėjau «V. L.» skaityti, kaip tiktai atkeliavau į šią šalį, ir ją skaitydama pamylėjau visus pirmeiviškus laikraščius ir kningeles. Aš manau, kad «Vienybė Lietuvninkų» daugelį brolių ir sesučių išliuosavo iš prietarų verguvės.

Todėl ir linkiu jai ilgo ir laimingo gyvenimo!

Su pagarba,

M. Mikalavičienė.

A. B. STRIMAITIS.

Nemažai dirbęs S. L. A. labui ir dabar jam dirbąs. Vienas iš dabartinės Rašytojų Fondo valdybos narių. Retkarčiais sandarbininkavęs «Vienybėje Lietuvninkų».

AGLĖ (L. ŠLIUPIENĖ).

D-ro Jono Šliupo žmona, ankstyvesniuose laikuose nemažai yra rašiusi į «Aušrą», «Lietuviškąjį Balsą ir «Vienybę Lietuvninkų».

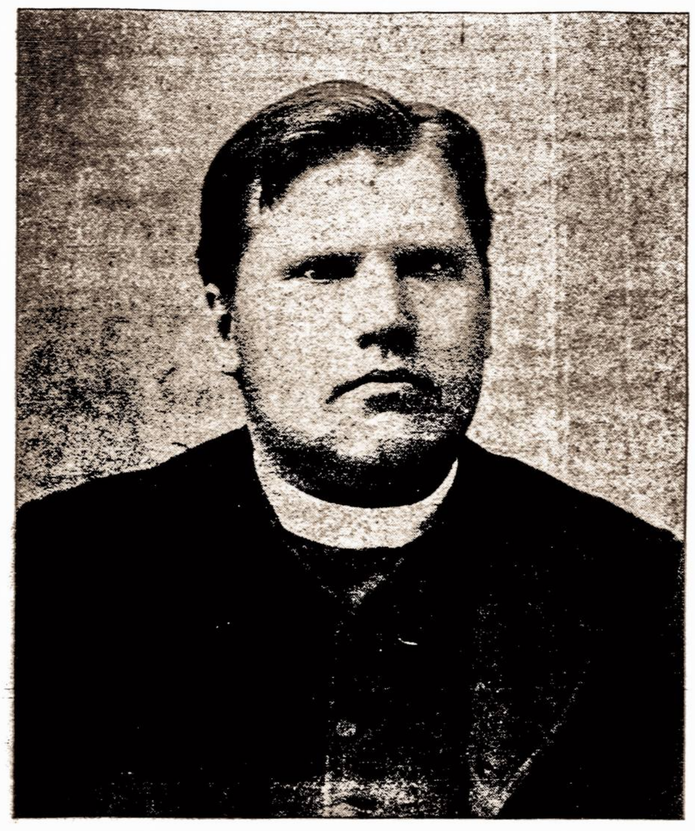

KUN. AL. BURBA.

Vienas iš arčiausiai stovėjusių prie «Vienybės Lietuvninkų», savo laiku po atkeliavimui Amerikon, buvęs jos sandarbininku ir redakcijos pagelbininku. Karštas lietuvis patriotas, rašęs taip-jau patriotiškas eiles ir poemas («Senkaus Jurgis», «Ponas Bartkus» ir daugybę kitų). Daugeliu prisidėjęs Amerikoje prie atsiskirimo lietuvių nuo lenkų. Atkeliavo Amerikon 1889 m. 6 d. rugpjučio, pasimirė 1898 m. kovo 27 d. Plymouth'e, Pa.

WIENIBE LIETUWNIKU.

1886, vas. 1-yi

Po šitokiu antgalviu, 1886 metuose, 10 d. vasario, Plymouth'e, Pa. pasirodė pirmasis numeris dabartinės «Vienybės Lietuvninkų», leidžiamos J. Paukščio ir rėdomos D. Bačkausko. Laikraštis ėjo iš dviejų, didelio formato (daug didesnio už dabartinį) lapų—4 puslapių. Iš-pat pradžių laikraštis pasižada ginti katalikystę ir vienybę su lenkais. Labai smarkiai ima kovoti su New Yorke einančiu «Lietuviškuoju Balsu», leidžiamu ir rėdomu Jono Šliupo. Redaktorius, velionis D. Bačkauskas «Teradaikoje» Šliupą beveik kiekviename numery pravardžiuoja «Šliupavičium», insinuoja ji esant rusiškos valdžios agentu, kad ardytų, girdi, tarpe lenkų ir lietuvių vienybę. Kova tarpe Bačkausko ir Šliupo daeina iki nešvariausio laipsnio. Ant kiek Bačkauskas plūsta Šliupą kaimiškais žodžiais, ant tiek, matyt, Šliupas nečėdijo energijos «Vienybės Lietuvninkų» niekinimui. Skaitant apie jų vaidus matosi baisi karnavalija... Abu rods tie vyrai kovojo už lietuvių gerovę, tik kiekvienas ją kitaip suprato. Bačkausko deviza buvo šitokia: «Lietuviu niekados negali vadinties žydas, mokantis lietuviškai ir tas ką į spaviednę neina... Tegul eina šliupelis po plynių su savo tautomis»... Ir tokia kova tarp jų tęsėsi veik visą laiką iki Bačkauskas rėdė «V.L.».

Nuo 43 N tų pačių metų «V. L.» permaino savo antgalvį į šitokį:

Šitas antgalvis stovėjo suvirš trejus metus (1887-1889).

Įvestoji tuomet į «V. L.» rašyba buvo labai prasta. Kas skaitė ankstyvesnę «Saulę», tas numanys apie tuolaikinę rašybą «V. L.». Štai pavyzdis paklabinimo nuo redakcijos apie tvėrimą Susivienijimo Lietuvių Amerikoje: «Dabar Brolej wiena panauinam muso kalbinima tam rejkale apie susywieniima. Daugely jau atsyszauke ir jau tas rejkalas ira,begije, o už poros nedelu turyme ta wilty, kad kitajp dalikaj wysiszki bus pakerawoty. Bukite wysy brolej gatawajs ne su maszna prigrusta dolerys, ale su geru apmyslimu apie ta swarbu rejkala, ba kam wilkit, žinote ta priežody: «Ilga jeszma be drožent szuokepsny nuneša;

«Delto-gi nepalaujem in jus klabint ir tankej del Jus primint. Jus Szenomi prezydentaj draugiszciu, padarikit roda tarp sawes, o paskuj ejkite pas sawo locna prabaszcziu, kad užsyimtu tuo reikalu, ba jemys možna geraus atsyduot kajp kokem be-wieriuj ka spendže ant prapulties Brolu Lietuwniku»...

Čia matosi netiktai tuolaikinio «V. L.» redaktoriaus nemokslumas kalboje, bet ir jo visa siaurybė pažvalgų į santykius tarpe tikėjimo bei tautystės.

Su 1888 m. 18-tu numeriu D. Bačkauskas paliauja rėdyti «V. V.», o jo vietą užima Antanas Turskis, kuris žada neįsileisti į barnius, o laikytis šiokio obalsio: Szwenta katalikiszka Wiera, Broliste, Zgada ir Wienibe». Bet nedalaiko žodžio. Neužilgo pradeda bartis su Šliupu, nors toli ne taip šlykščiai, kaip D. Bačkauskas. Turskis žmogus, taip jau mažo mokslo, bet ramesnis; jis taip jau lenkus skaito už lietuvių brolius. Tačiaus už juos ir už tikėjimą jau neguldo galvos. Gal už tai, kad atsirado kitas priešas, butent taspatsai D. Bačkauskas, kuris įsikūręs Mahanoy City'je «Saulę» prajo ant «V. L.» smarkiai užsipuldinėt,—irgi neva gindamas katalikystę, bet tiesiog buvo dviejų laikraščių varžytinės.

Ilgainiui jau ir Turskis krypsta į liberalizmą. 1889 metais, 35 N pradeda kritikuoti kuningus. Tam davė progą kun. A. Varnagiris, kuris tarpe Plymouth'o parapijonų sukėlė šiokius skundus: «prisipirko už parapijos piningus stubų, pagriebė parapijos turtą ir sėdi klebonijoje nei neišvaromas». Vyskupas kun. V. atstatė, bet tas jo neklauso, ir dalykas daeina net iki teismo. Paskui «V. L.» susikabina su kun. Polujanskiu. Čia pasiaiškina, kad savo intekmę ir bažnyčios autoritetą Amerikoje patįs kunngai padėjo nužūdyti savo darbais...

A. Turskis rėdo «Vien. Liet» iki 1890 m. 11 N. Jo vietą užėmė J. Andziulaitis (dabar gyvenąs New Britain, Conn. iš profesijos—daktaras).

Tų metų pradžioje tapo perkeistas «V. L.» antgalvis, kaip žemiau:

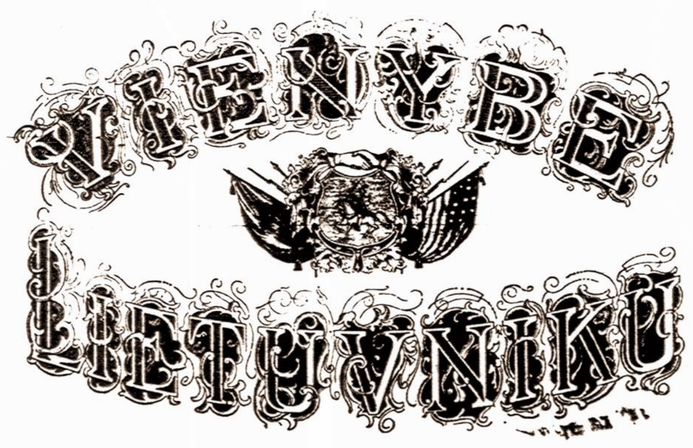

Šitas antgalvis stovėjo čielus trejus metus (1890-1892).

Taip gi nuo pradžios metų tapo perkeistas ir formatas į mažesnį, kuris patvėrė iki persikėlimui «V. L.» į Brooklyną—nuo 16 puslapių.

Prie J. Andziulaičio «Vienybė Lietuvninkų» priėmė aiškiai pirmeiviškai-liberališką pakraipą. Dabar prisideda prie «V. L.» ir Jonas Šliupas su kun. A. Burba, kurie laikraštį padaro labiau visuomenišku (pirmiaus «V. L.» labiaus interesavosi reikalais tik Plymouth'o ir artimesnių Pennsylvanijos apylinkių). Andziulaitis apimdamas redakciją pasižadėjo vengti vaidų, talpinti moksliškus straipsnelius ir įvesti raštų ir šiaip jau iš gyvenimo peržvalgas. Pirmojo pasižadėjimo vienok nedaturėjo. Į vaidus intraukė pašaliniai žmonės, kurie neapkentė tuomet J. Šliupo. Bet vis gi liuosesnės pažiūros iš «V. L.» šiuomtarpu nebeišėjo, bet pasiplėtė ir į visuomenę.

Andziulaitis rėdė «V. L.» iki 1892 m. gegužio mėnesio. Po jam užėmė redakciją A. Milukas (dabar kuningas). Jis rėdė iki 1893 m. rugpiučio mėnesio.

Nuo 1893 metų pakeista V. L.» antgalvis šitokiu:

Tas antgalvis stovėjo trejus metus (1893-1895).

Prie A. Miluko «V. L.» vėl buvo priėmusi švelnesnę pusę linkui kuningų. Vienok tautystės idėalas jau skaidriai žibėjo. Tokia beveik pakraipa buvo ir prie J. Petraičio, kuris «V. L.» rėdė iki 1895 m. gegužės mėnesiui.

Petraičiui apsirgus ir išvažiavus Lietuvon (kur jis veikiai pasimirė), redaktoriaus vietoj 5 mėnesius (iki 25 spalių) pabuvo zeceris J. Ališius. Apie jokią pakraipą tuo laiku nebuvo kas kalba. Laikraštis ėjo taip, kaip jį buvo pirmesni redaktoriai pastatę.

Nuo 1895 lapkričio iki 1897 m. lapkričio (lygiai dvejus metus) rėdė «V. L.» Jonas Kaunas. Išpradžių buvo vidutiniškai tikėjimiškai laikraštis rėdomas (pabriežiam, juog vidutiniškai); bet nepoilgo tarpe Kauno ir kun. A. Burbos įvyko aštrus prietikiai. Kun. Burba, jau piktas ant «V. L.» Kauną bažnyčioje iššaukė vardu ir pavarde, ir viešai uždraudė jam eiti su bažnytiniu choru giedot. Tas redaktorių Kauną atšaldė nuo bažnyčios, ir jo rėdymas žymiai pakrypo į laisvamanybę.

Kaunui rėdant, 1896 metais, tapo permainytas «V. L.» antgalvis, kaip seka:

Tas antgalvis pastovėjo net 10 metų (1896-1906).

Po Kaunui redaktoriai šiaip mainėsi:

1897 m. lapkrity paėmė rėdyt Petras Mikolainis.

(Tais metais, gruodžio 1 d. «V. Liet.» perėjo į rankas dabartinių leidėjų—J. J. Paukščio & Co.)

1901 m. 1 d. sausio pradėjo rėdyt Jonas Mačys (Kekštas).

1902 m. gruodžio mėnesy, vėl paėmė rėdyt P. Mikolainis,—vėliaus padedant P. Matulaičiui.

1903 m. rugsėjo mėnesy apėmė redakciją J. O. Širvydas.

1905 m. balandyje paėmė rėdyt J. Baltrušaitis.

1907 m. gegužy vėl sugrįžo redakcijon J. O. Širvydas, kuris ir dabar rėdo «Vienybę Lietuvninkų».

Prie visų šitų redaktorių, pradėjus nuo Kauno, «V. Lietuvninkų»—bėgiu 14 metų eina vienodoje pakraipoj, — tautiškai-pirmeiviškoj, su aiškiai liberališka spalva.

* * *

1907 metais, spalių 3 d. «Vienybė Lietuvninkų» tapo perkelta iš Plymouth'o, Pa. į Brooklyn'ą, N. Y. į dabartinę vietą po 120-124 Grand Str.

Nuo pirmo numerio 1908 m. «V. L.» formatas vėl pasiliko permainytas iš kninginės formos į dabartinį didelį formatą. Podraug indėtas naujas antgalvis—šitoksai:

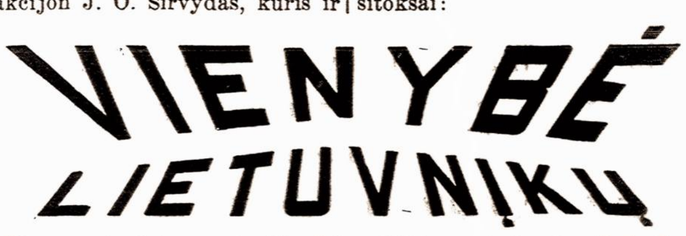

Šitas antgalvis pastovėjo iki 1910 metų pabaigai.

1910 metais permainyta spauda; nuo naujų metų pradėta rinkti raides iš linotype mašinos ir tuojaus tapo pats laikraštis padidintas iki 12 puslapių.

* * *

Dar pora žodžių apie mainymąsi «Vienybės Lietuvninkų» rašybos.

Nuo-pat pradžios «V. L.» vartojo lenkiką rašybą, kurią įvedė D. Bačkauskas. Tokią vartojo ir Turskis.

Nuo 11 N, 1890, rėdant J. Andziulaitis, rašyba ėmė gryninties, podraug ir lietuviška kalba. ba.

Tai buvo **pirma permaina.**

1899 m. įvesta, į spausdinamas per laikraštį kningas, akcentuotos raidės «č», «š». Laikraštyje gi visam dar tebevartota «cz» ir «sz».

1904 metais įvesta «č» ir«š» visame laikrašty. Skaitytojai dar ilgai buvo neužganėdinti už šitą naujybę...

Tai buvo **antra permaina.**

Trečia ir **paskutinė rašybos permaina** įvyko pabaigoje 1910 metų, su įvedimu, prie linotype mašinos, visų reikalingųjų naujosios rašybos ženklas, ypač raidės «ū».

* * *

Tokia tai trumpa iš «Vienybės Lietuvninkų» gyvenimo chronologija. Šiuom kartu męs ant to ir apsistosime. «Vien. Liet.» pergyventasis laikas labai indomus. Bet čia permažai vietos į jį plačiau įsileist. Męs tikimės, kad šiais metais turėsime daugelį sykių sugrįžti, kaip į «V. L.» historiją, taip ir į tų laikų mūsų visuomenės pereitus takus...

(LAIŠKAS IŠ LIETUVOS. Tąsa nuo 18 pusl.)

nėsant žmonių, kurie žiūrėtų, kad tie jaunimo rateliai nuosekliai ir systematiškai užsiimtų švietimos ir švietimo dalykais,— buna daug negeistinų apsireiškimų, daug iškrypimų. Smulkiau šiuo tarpu neturiu laiko apie tai aprašyti; pasakysiu tik, kad, apskritai imant, susitvėrusie jaunimo rateliai tik išpradžių naudingai suvartoja laiką, o paskui susirinkimėliai buna gana tušti, nes... nežino už ko stvertis, nežino ką geriau butų paskaityti, net neturi ką skaityti. Beto, prie ratelių priguli žmonės neturtingi, ir nejstengia įsitaisyti nei šiek-tiek geresnių kningynėlių.

Amerikiečiai lietuviai, man rodos, šiame dalyke tuo tarpu galėtų bent siųsti Lietuvos jaunimui kningas (kningynėliams ir platinimui). Kningos Lietuvoje be naudos negulės, nes skaityti yra jau kam.— Manau, kad dėl įvairių priežasčių ir dėl patogumo, jei kas norėtų Lietuvos jaunimui paaukauti kokią kningą, tai geriausiai butų, kad pasiųstų pirma «Vien. Lietuvninkų» Redakcijai, o ji jau žinos kam atiduoti. Žinoma, kas žino patsai, kam galima tokios kningos siųsti, tai geriau jau išsyk pasiųsti.

A. R.

P. S. Lietuvos kaimų jaunimas dabar ėmėsi rinkti ir siųsti «L. Ukininko» Redakcijai aukas, kad prie «Liet. Ukininko» einantis «Jaunimo Skyrius» butų padidintas, idant jisai galėtų buti tikru jaunimo laikraščiu-keliarodžiu (ligšiol tasai skyrius ėjo tik kas ketvirta savaitė po 4 pusl.): Manau, kad ir šiame dalyke broliai-amerikiečiai galėtų Lietuvos jaunimui padėti.

A. R.

Labai smagu skaityt „Baltramiejaus naktis!

Šitoj knygoj atrasi daugiau juokų, ne kaip 10 juokinguose laikraščiuose per 10 metų; daugiau patiekos, ne kaip išgeriant 10 bačkų alaus, daugiau gerų rodų, ne kaip visose senmergių, gyvanašlių ir davatkų leistruose ir daugiau smagaus pakutenimo, negu per Rugpjutę ant šalynės šieno--vakare KLIERIKŲ su mergėnoms ir t. t.

Jei neturi dar tos knygos, tai nelauk nė mėnesio, nė dienos, bet tuojaus pasiųsk 75 cent., o apturėsi, adresuojant:

J. Naujokas, 120 Grand St., Brooklyn N. Y.

Apturėjęs tą knygą, tuojaus gerai ir smagiai atsisėsk ir ją skaitydamas turėsi daugiau džiaugsmo ir gerų laikų, negu kad butum radęs 75 dol., ir daugiau karščio, negu davatka su jagamastėliu kleboniojoj, išgėrus 10 galionų degtinės. Ji vyrams ir moterims žingeidi.

DABAR LAIKAS: NAUDOKITES VISI!

Turiu už garbę pranešti visiems lietuviams ir mano kostumeriams, kad aš perkėliau savo krautuvę iš Brooklyn N.Y. in SCRANTON. PA. ant žemiau paduoto adreso, kurioje galit gauti LAIKRODŽIU, LAIKRODĖLIU, LENCIUGĖLIU, PUIKIU ŽIEDU, SPILKU, KALČIKU, KOMPASU, KRYŽIUKU. Puikiausiu ARMONIKU, SKRIPKU, KLERNETU, TRUBU, KONCERTINU ir daugybe visokiu muzikališku instrumentu. Geru BRITVU, visokio skyriaus DRUKAVOJIMUI MAŠINUKIU, ALBUMU FOTOGRAFIJOMS, GUMINIU LITARU. ISTORIŠKU ir MALDA-KNYGIU, visokiu gražiu POPIERIU gromatoms rašyti su puikiausiais apskaitymais ir dainomis su drukuotais aplinkui konvertais TUZINĄ už 25c., 5 tuz. - $1.00, Perkupčiams 1.000 už $6.00. LIETUVIŠKA BIBLIJA arba ŠVENTAS RAŠTAS seno ir naujo testamentu lietuviškomis litaromis pusl. 1127, dručiai apdaryta, su pris mu $3.00. Jai katras neturit mano didelio KATALOGO No 3 pareikalaukit šiandien: prisiusdami tikrą savo adresą ir už 5c, markę gausit ji su 456 paveikslais ir 1.000 naudingu daigtu. Aš gvarantuoju, kad mano tavoras pirmos klesos, o prekės pigesnės kaip kitur. Ordelius išsiunčiu greitai i visus Amerikos ir Kanados kraštus. Perkupčiai gali gaut pirkt tavora daug pigiau kaip kitur. Kviečiu visus su ordeliais ir visokiais pirkiniais kreipties šiuo adresu: M. K. WILKEWICH, 115 W. MARKET Str., Providence Sq. SCRANTON, PA.

Rusiszkai Amerikoniszka Linija.

Vienatinė be persėdimo linija tarpe Amerikos ir Rusijos.

Nauji su dvejais šriubais laivai: „Kursk", „Russia", „Birma", „Lituania" reguliariškai bėgioja tarp Rusijos ir Amerikos. Yra tai vienatinė Linija, kuri eina tiesiai Rusijon be mainymosi. Keleiviai gali susikalbėti savo prigimtoj kalboj ir gauti priprastą valgį. Kad nereikia mainytis, tai gali paliudyti tukstančiai keliaujančių, kurie važiavo ant šios linijos.

Laivai išplaukia iš New Yorko

Estonia	Vasario	11, 1911	Kursk	Vasario	25, 1911
Birma	Kovo	11, 1911	Lituania	Kovo	25, 1911

Su artesnėmis žiniomis reikia kreiptis prie vyriausių tos linijos atstovų:

A. E. JOHNSON & CO.
General Passenger Agents.
27 BROADWAY NEW YORK CITY, N. Y.

Prašau atsilankyti, broliai, pas savo!
Tikras Lietuviškas

Dziegormeisteris ir Auksorius.

Nuo 30 metų tame amate esantis. Taisau pats ir gvarantuoju savo darbą teip laikrodėlių kaip ir sieninių laikrodžių, krajavų ir amerikoniškų. Teipgi visokių žiedų, spilkų, lenciugėlių, o labiausiai išdirbu geriausiai šliubinius žiedus, tikro aukso 14 arba 18 k., kokius kas nori ir signatus. Teipgi užlaikau visokių dalykų. Nepamirškite mano adreso.

JOSEPH MITKO
168 Grand st., Brooklyn, N. Y.
kampas Bedford ave.

45 Broadway, New York, N. Y.
(Advokatas)

VIKTOR E. GARTZ

Išveda paskiningiausiai visas Kriminališkas ir Privatiškas Provas visuosia Amerikos ir Rusijos sudiosia. Jei jumi atsitinka kokia nelaimė (suzeidzia) pasiklauskite pirma mano rodos. Išduodu visokias Rajstališkas popieras Davierenstis ir t. t. Su PALIUDIJIMU KONSULIO. Kas negali asabiškai atsilankyti, tegul atsišaukia per laiską ant sekančio adreso:

45 Broadway, New York, N. Y.

VIKTORAS E. GARCAS

ADVOKATAS

BENNETT TYPEWRITER. Preke $18.00

Bennett Typewrite yra tai naujausio išradimo drukuojama mašina ir drukuoja teip greitai ir puikiai, kaip ir brangiausios masinos. Ji yra su universališkais raktais, teip kaip mažinos už $100.00, arba ir brangesnės. Ant tos mašinos galima drukuoti 80 žodžių į minutą. Padaryta iš labai tvirto plieno. Tik ši viena drukuojama mašinėlė atrametuojasi nuo kaspino.

Didumas mašinos 2X5X10 colių. Galima vartoti popierą 8 ir pusės colių platumo. Turi 84 litaras ir ženklus. Volelis su litaromis mainosi ir tokiu budu ant jos galima drukuoti visokeriopose kalbose. Susideda iš 180 atskirų dalių, sveria 3 ir pusę svaro. Sudėta į labai puikią skrynelę ir ją galima nešiotis rankoje, arba kišeniuje. Ji yra netiktai naudinga, bet ir reikalinga kiekvienai ypatai, o už tokią prekę, tai kaip dykai.

J. J. Pauksztis & Co.,
120-124 Grand st., Brooklyn, N. Y.

NAUDOKITES ISZ GEROS PROGOS!

($110,000,000 (šimtas dešimts milijonų dolerių) paskirta dėl iškasimo kanalo, kurs bus dešimts mylių ilgio ir penkios pločio, ir trauksis visu East New Yorko pakraščiu, kurs vadinasi Jamaica Bay, tarp Rockaway ir East New York, bus tai didžiausia prieplauka (portas) kariškiems ir tavoriniams Suvienytų Valstijų ir visų viešpatysčių laivams. Tą liudija nutarimas 13 d. Lapkričio 1909, komisijos *The Canal Terminal Board City of New York*, ir pripažinta per kongresą 10 d. Vasario, 1910, Washington, D. C. Plianai buvo patilpe visuose laikraščiuose New Yorko. Tai-gi dabar da galima pirkti gana pigiai lotus no $450.00 iki $750.00. Galima žinoti visiems kad ta vieta bus didele biznio vieta, kaip tai: įvairiausis štorai, hoteliai, ir tt., tai žemė turi pakilti į gana aukštą kainą. No eleveiterio tik 4 bliokai už 5c į visas dalis miesto galima davažiuoti. Kreipkitės pas vietinius asabiškai ar per laiškus su visokiomis informacijomis.

Musų Brančiaus Offisai ir reprezentantai:

V. J. Šlakys ir J. A. Žemaitis, 119 E. Centre st. Shenandoah Pa.
J. G. Alenskas, 80 Garnet Lane Wilkes-Barre, Pa.
M. Valentinaviče, 1831 N. Main Ave., Scranton, Pa.

MARTUS REALTY CO.,
120--124 Grand St.,
Brooklyn, N. Y.
Telephone, 2427 Greenpoint.

Gera Proga!

Geras laikraštis tai žmogaus ištikimas draugas. Norėdami tatai, kad daugiausiai žmonių draugautų su gerais laikraščiais, pranešame visuomenei, jog nuo Naujų Metų galima įgyti du geru laikraščiu už prieinamą kainą:

Visiems, kas užsirašys *tiesiog* pas mus "Laisvąją Mintį" ir prisiųs mums $3.00, siuntinėsime par ištisus metus "LAISVĄJĄ MINTĮ" ir kaipo priedą "VIENYBĘ LIETUVNINKŲ"

ir gi par metus, kuriedu laikraščiu, atskirai užsirašant, apsieina $4.00. Sunku susilaukti geresnės progos, o kadangi ir šita neilgai tebus, tad pasiskubinkite!

Adresas:
"LAISVOJI MINTIS"
1401 N. Main Ave.,
Scranton, Pa.

Didele Krautuve

Visokio tavoro, kaipo tai: laikrodžių, laikrodėlių, lenciugėlių, visokių žiedų čysto aukso, šliubinių ir šiaip nešioti merginoms ir vaikinams, spilkų, armonikų, britvų, maldaknygių ir svietiškų knygų, škaplierių, rožančių, kryželių, abrozų, visokių paveikslėlių ir tt.

Biblija lietuviškoms raidėms $3.00.

Popieros gromatoms rašymui dideliam pasirinkime, tuzinas 25c., 5 tuzinai $1.00, už 1000 $6.00.

Trajanka partraukta iš Vokietijos, parsiduoda baksukas 25ct., svaras $1.25 su prisiuntimu.

Magiškos kaziros parsiduoda už $3.00. Ir šiaip visokį tavorą agentams duodu su dideliu nuošimšiu.

Lietuviai ir lietuvaitės, visi draugai ir pažįstami reikale malonėkit kreiptis pas savo tautietį, o busite užganėdinti.

Adresas:
V. Vaidelis,
112 Grand Str., Brooklyn, N. Y.

Telephone 854 W. Williamsburgh.
Williamsburgh BATHS.
E. APRIL, Savininkas.
Rusiškos ir Turkiškos
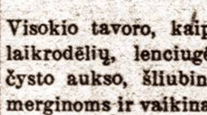
PIRTYS
274 South First Street,
(tarpe Havemeyer street ir Marcy Ave.)
BROOKLYN, N. Y.
Moterims kiekvieną utarninką.

Geradejyste Visiems sergantiems ir nesvelkiems ŽMONEMS!

Nuo senei uždėtas geradėjingų žmonų Philadelphijos Medikal Klinikas išgydymui visokioms ligoms sergančius.

Gausybės žmonių, per daktarus kurie yra Klinikę, apturėjo svelkatą--išsigydė: Philadelphijos žmones nereikalauja papulti kur nors į apgaviku rankas arba menkos vertės daktarpalaikiu; kurie apsimą o negali išgydyti, nes Philadelphijos M. Klinikas visiems pagelbsti kurie čion tik kreipėsi.

Philadelphijos žmones yra laimingi, turėdami savo mieste tokį garsu geradėjinga Kliniką, kuris pasekmingai, teisingai, greit ir geral, kad apsimą, tai kiekvieną serganti išgydo; todėl, kad čion:

Tik parinkti geriausi daktarai specjalistai darbuojasi.

PASARGA: Teisingumas, gerumas užtikrinta visiems; nes šitas Philadelphijos Medical Klinikas, yra paties Pennsylvanijos Gubernatoriaus užtvirtytas--legalizuotas.

IDANT IR LIETUVIAI ŽINOTŲ,

kur atrasti tikra pagelba sveikatai, kaip Philadelphijos, Pa., teip iš kitu miestu, tad nutarta pranešti per laikraštį, kad pributu ar atsišauktu, o visi kurie trokšta apturės sveikatą ir visokias rodas lietuviškoj kalboj ir, bus išgydyti nuo: skaudėjimo kaulu, sąnariu, strenu, krutinės, pečiu, ranku ir koju. Nesveikumo viduriu ir inkstu, žarnu ligu. Nusilpnėjimo, sunkaus kvepavimo, nervu, slaptu užsikrečiamu ir nuo išdykimo ligu. Blogus sapnus, kosulio, širdies ir galvos ligu. **Telp-pat moterų,** skausmingas menesinęs, gumbo ir visas kitas ligas, kurios tik atsiranda vargimui žmoniu. Gydome kaip šviežes teip ir užsenejusias ligas. **Tu ar tavo pažystamas,** nepaisek kad tau niekas nepagelbėjo, neatideliok, bet pribuk ar atsišauk, busi išgydytas, jai dar galutinai mirties neapimtas. **Kam mokėti** apgavikams daug kartu po dešimts doleriu už kvarbuotą vandenį; kad Philadelphijos Medikal Klinikę suteiks teisingas grynas gyduoles naujausio sutaisymo už mažą atnagrydyjimą, išgydys.

KAM SIRGTI, kad gali buti IŠGIDYTAS.

Atsišauk ant šio adreso visada:

THE PHILADELPHIA MEDICAL CLINIC,
1117 WALNUT ST., tarp 11 tos ir 12 tos Gatv.
PHILADELPHIA, PA.

PRIEMIMO ADINOS: nuo 10 iš ryto iki 4 vakare. Utarninkais ir Pėtnyčiom nuo 1mos iki 9niu vakare. Šventadieniais nuo 1mos iki 4tai po piet.

Vietoje mokėti už didelius apgarsinimus, kurie negydo sergančiu; tad Philadelphijos Medikal Klinikas, moka už chemikalus gyduolėms, kurios išgydo sergančius. **DR. ALEKSANDRA BROWNE,** Supretend.

Visi krikščionys, ne žydai.

Naujausias Importuotas Fonografas Dykai!

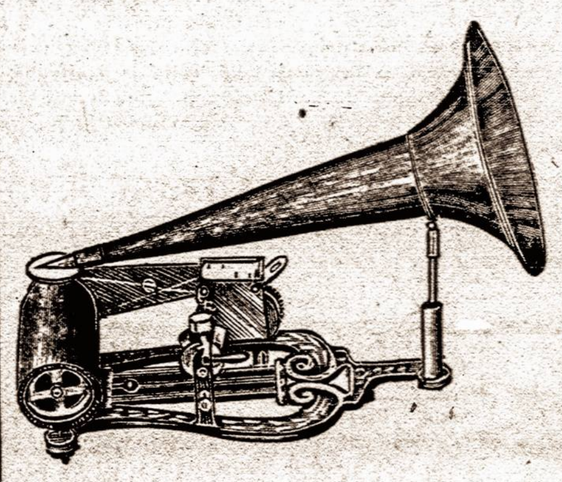

Bus duotas kiekvienas kas nupirks pas mus Rusiško Tabako už $6.00.

Nieko nuo jusų daugiaus nereikalaujame tik kad patartumete savo draugams pirkti iš mųsų firmos tabaką Šitas Importuotas Fonografas yra padarytas iš geriausio metalo, turi didelę nikelinę trubą ir labai gerai skamba. Turėdami mųsų Fonografą galite surenngti namie puikų muzikos koncertą.

Užsuksite tik mašinėlę, uždėsite voliuką ir galėsite išgirsti visokius dainius, maršus ir kitokius daiktus. Klausant tai viską bus malonu ne tik jums ir jusų šeimynai, bet ir jusų pažįstamiems ir kaimynams. Mųsų Fonografas yra geriausias, koks tik dabar gali buti. Mes duodame jums ta Fonografa suvis dykai. Prisiųskite tik 50c. markėmis ir mes atsiusime jum geriausio Rusiško Tabako už $6.00 ir tą Fonografą drauge su volele ir nurodymai kaip reikia apsieiti. Apturėję tai per Expresą, užmokėsite likusius $5.50.

Ši dovana yra suprantama ir puiki, nėra čia jokios rizikos, taigi naudokitės, pamatysite, kad busite užganėdinti.

PASARGA: Prašome nesulyginti mųsų firmą su kitom.

ENGLISH ASIATIC TOBACCO CO. 111-115 E. 7-TH ST. Dept. IV NEW YORK, N. Y.

Telephone 2762 Greenpoint.

Daktaras Brandšteinas

Turėjęs praktiką Europoje 18 metų, dabar Brooklyne, N. Y., atidarė ofisą.

103 So. 2-nd Str., kampas Berry Str.

Gydo naujausiu budu ligas vyrų, moterų ir kudikių.
Specijalistas prie ligų chroniškų (įsenėjusių).

Valandos priemimui ligoniu:
Isz ryto nuo 9 iki 10; vakare nuo 6 iki 10.

Jonas S. Lopatto

Attorney and Counsellor-at-Law (Lietuvys advokatas pabaigęs Pennsylvanijos Universitetą), užsilima varymu provų visuose teismuose.

Offisas rumuose 47-48-49 Bennet Building, kampo Public Square ir North Main Street, WILKES-BARRE, PENN'A.

Office Phone	Peoples 37
„	Bell 47
Residence	Peoples 1100

B. HORAK

191 17-th Str.
So. Brooklyn, N. Y.
DIPLIOMUOTA
AKUSZERKA

Su daug metinia praktika ligonbučiuose New York. Priima palages pas save namuose ir eina kitur, prekė vidutinė. Patarimai dykai.
Persikėlė iš 691 4-tos ave. po nu. 191 17-th str. čia netoli 4-tos ave.
So. Brooklyn, N. Y.

TOLIAUSIA NUEISI-

Geriausias Linimentas arba PAI EXPELLERIS ant svieto nuo sokių GALVOS skaudėjim KAULŲ, PERSALIMO, RE MATIZMO, STRENŲ SOPĖ SAUSGELŲ, KAKLO, GA VOS SUKIMO IR DIEGLI

Jeigu nori ligoje ir nelaimė pasigelbėti, nejieškok rodos p kokius nemokytus žydelius ar kr žiokus savo priepuoly, bet kreip arba tiesiai parašyk pas savo loc vientautį, reikalaudamas tikrų g nų ir gydančių vaistų —pas

ALBERTĄ G. GROBLEVSK
Plymouth, Pa.

garsų dirbėją „Lenkiškų ir Lie viškų gyduolų", o persitikrin kad neiškleisi veltui ir ant ap vyščių savo sunkiai uždirbto cen

Turime gyduoles nuo visokių dų, kokios tiktai randasi ant svi teip del senų žmonių, kaip del gikių, vyrų ir moterų.

„Lenkiškai—Lietuviški" stai jau tukstančius padarė kais — išgydys ir Tavę!

Ypatingai SLAPTAS ligas dome ir gilioje slaptoje užlaiko kaip kunigas išpažintį

Delto jeigu trokšti tikros gy tojaus pagelbos, aprašyk savo gerovę, aiškiai ir su smulkme mis, pridėk 2 centu ant atsaky laiškui, o niekuomet to nesigail

Adrisuok:

Albertas G. Groblewsk
Cor. Elm and Main Sts.
Plymouth,

VIENINTELIS LIETUVIŠKAS HOTELIS
J. B. DAINIO.
Skanus alus, gardi arielka, vise vynai ir kvepianti cigarai. Vietin ir iš apylinkės nepamirškite š puikios vietos, o busite užganedin
36 OXford Str.
Kampas Lee Park Ave
Wilkes-Barre, Penn'

H. B. ROSENSON,
819 Grand St., BROOKLYN, N. Y.
Telephone, 1102 W'msburgh

12 dideliu ir 12 mažu,

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue, CHICAGO, ILL.

Mano Dirbtuve tapo Apdovanota

DWIEMS MEDALIAIS ant Kosciuszkos Parodos už rupestinga, teisinga ir artistiszką iszdirbimą.

KARUNŲ, SZARPŲ, KUKARDŲ, ROZETŲ, GERLŲ, MARSZALKINIŲ LAZDŲ ir tt.

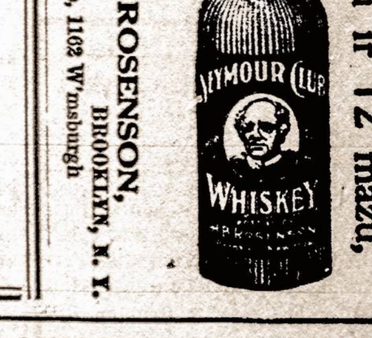

Turiu už garbę apreikszti guodotiniems Kunigams ir guodotin Draugystėms, kad asz dirbu vi sus augszcziaus paminėtus daig tus Pigiausei, Teisingiausei ir Geriausei, nes per 30 metų užsimdama iszdirbimais įgijau geriausę praktiką ir dėl to galiu viską padirbt pigiau ir geriau ne gu kiti fabrikai.

Su guodone
W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

Tukstancziai Lietuviszku szeimynu vartoja Severos Gyduoles. Delto kad jos pasekmingos.

GERAS ir DARYS GERAI

parodo per patikrinanti patyrima, kad geras ir daro gerai. Mes turime tukstanczius laiszku, kurie yra prisiunstl isz liuoso noro dekingu ligoniu, kurie liudija kad

SEVEROS GYDUOLES

yra geriausios, kokias už pinigus galima pirkti ir moksliškos aptiekos gali išdirbti. Jos yra išbandytos ir vertos pasitikejimo.— Jos pasekmingai apveikia ligas, nuo kuriu rekomenduojama. Jos pagelbejo kitiems, pagelbes ir tau. Kada liga aplankys tavo namus, temyki Severos Lietuviškame Kalendoriuje ir Vadove in Sveikatą, kuriame nurodoma kaip gelbetis namuose nuo daugelio visokiu ligu. Parodoma kokias gyduoles išsirinkti nuo negales.

Severos Balsamas Plaucziams
pagelbsti ir sastabdo visokį kosulį. Apsaugoja nuo apsaugoja nuo pavojingos plaučių ir gerklės ligos; palengvina kvėpavimą. 25c ir 50c

Sevsros Bitteris Skilviui
neapkainuojamas tonikas nusilpusiam skilviui; Tikra gyduolė nuo sugadinto žlebčiojimo. $1.00

Severos Gyduoles Inkstams ir Kepenims
atgabena užtikrinančią pagelbą visokiuose nesveikumuose kepenų, inkstų ir šlapumo organų. 50c ir $1.oo

Severos Szv. Gothardo Aliejus
užtikrintas linimentas nuo nikstelėjime, reumatizmo, neuralaijos, skaudėjimo strėnų ir štyvumo. 50c

Severos Ploteles no Galvos Skaudejimo ir Neuralgjos
veikiai sustabdo visokius galvos skaudėjimus, palengvina galvą ir suteikia šviesias mintis. 50c

Severos Gyvasties Balsamas
sustabdo skilvio, kepenų ir žarnų nesmagumus, padaugina kraują ir sutaiso visą systemą. 75c

Severos Antisepsal
užtikrina gerą kvapą, apsaugoja dantis, išgydo dantų smegenis, išgydo ir prašalina cattarhą. 25c

Severos Gydantis Oda Muilas
yra geriausias dėl suaugusių ir vaikų odos; be jokio apsunkinimo; nuima nečystumą ir gydo odos ligas. 25c

Jųs galite pirkti Severos gyduoles beveik visose aptiekose arba pas gydnolių pardavinėtojus. Bet Jųs pirkdami turite ypatingai pasakyti, kad reikalaujate vien tik Severos Gyduolių. Nekurie aptiekoriai bando insukti išdirbtas kitų, vietoj mųsų; dėl to kad jie daugiaus pelno. Atmeskit visas kitas, o imkite Severos.

„Aš neradau pagelbos nuo savo ligos, iki aš išgirdau apie Severos Gyduoles", rašo p. Jos. Szimonik, iš Oaklnd, R. I. — „Aš pildžiau spausdintus patarimus mano kalboje ir likau išgydytas. Aš patariu Seyeros gyduoles visiems tautiečiams, dėl to kad jos pagelbsti.

Pn. Andrew Jankowski, iš Everson, Pa., vartojo mųsų gyduoles ir rašo mums: „Aš dabar vėl galiu užsipelnyti sau duoną, nes su pagelba Severos Gyduolių vėl atgavau sveikatą, kurios nuo seniai neturėjau. Aš rekomenduoju Severos gyduoles visiems."

Beveik prie kiekvieno Severos Gyduolių pakelio yra apvyniota pilni patarimai spausdinti lietuviškoje kalboje.

MEDIKALISZKOS PATARMES DOVANAI.

Gaukite musu Lietuvišką Kalendoriu ir Vadovą in Sveikatą 1911 m. Klauskite savo aptiekoriaus arba rašykite pas

W. F. SEVERA CO. Cedar Rapids, Iowa.

Telephone 2427 Greenpoint.

„Vienybe Lietuvninku"

SENIAUSIS LIETUVIU LAIKRAŠTIS AMERIKOJE.

Inkurtas 1886 m.

„Vienybė Lietuvninkų" seniausis iš visų kitų lietuviškų laikraščių, radikališkai, pirmeiviškai ir bepartyviškai vedamas, pertai plačiai lietuvių skaitomas ir turįs geriausį pasisekimą, „Vien. Lietuvninkų" obalsis—teisybę į akis. „Vien. Liet." paduoda naujausias ir svarbiausias žinias, kas „Vien. Lietuvninkų" skaito, tas išsilavina supratime ir doroje, kaip iš geriausio humaniškumo mokslainės.

„Vienybę Lietuvninkų" skaito ne vien darbininkai, bet ir inteligentai: daktarai, advokatai, kunigai ir biznieriai, nes joje kiekvienas randa reikalingiausias žinias ir tą, ko žmogaus protas pirmei viškame laikraštiyje jieško. Norintiems matyti „Vien. Lietuv." siunčiame vieną numerį dovanai.

„Vienybė Lietuvninkų" išeina kas Sereda jau nuo 1886 m.

Amerikoje prekinoja metams $2.00, pusei m. $1.00. Užsieniuose metams $3.00, pusei m. $1.50.

Užsirašant „Vienybę Lietuvninkų" reikia ir pinigus sykiu prisiųsti. Pinigus geriausia siųsti per „Money Orderį" arba registruotame laiške. Permainant adresą, reikia paduoti ir senąjį.

DIDŽIAUSIA IR SENIAUSIA LIETUVIŠKA AGENTURA

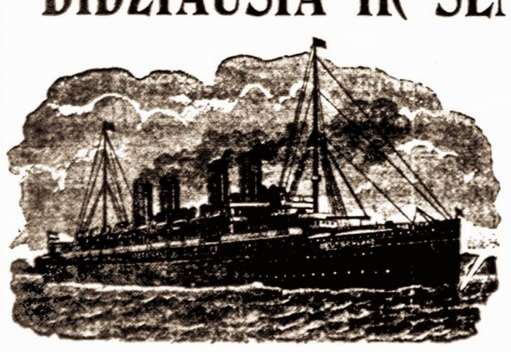

Parduoda Laivakortes

SIUNČIA PINIGUS

in visas svieto dalis ir išmaino užrubežinius pinigus pagal kursą.

Padaro aktus rejentalnus su Konsulio paliudijimu.

Parduodame tikietus ant geležinkeliu Amerikoje in pietines ir vakarines valstijas.

Didžiausia krautuve visokiuiu knygu, kokios tik yra išeję iš po spaudos, kaip švietiškos, teip maldu knygos. Žodynu, randvedžiu ir Bibliju. Visoki spaudos dalykai atliekami, kokius tik kas reikalauja.

J. J. Paukszlis ir K. Brazys,

120-124 Grand Street, BROOKLYN, N. Y.

GERIAUSIA UŽEIGA PAS

Kazimiera Makarevičiu

SKANUS ALUS, GARDI ARIELKA, VISOKI VYNAI, KVEPENTI CIGARAI

255 Wallace St. New Haven, Gonn.

John J. Kelley

ADVOKATAS

KUPČYSUES, CORPORACIJU, NAMU SAVASTIES, IŠKOLEKTAVOJIMO SKOLU ATLIEKAMA VISKAS PASEKMINGAI.

National Bank Building,
TAMAQUA, PA.

KATALIOGAS No. 2 DYKAI.

Visiems kas prisiųs už 2 c. markę apturės didelį kataliogą lietuviškoj kalboj dykai, visokių magiškų štukų. Elekrogidacu aparatų, magiškų lempų rodymui krutomų paveikslų, drukuojamų mašinėlių, armonikų koncertinių, britvų, muilo, perfumų, knygų ir visokių kitokių visiems reikalingų daiktų.

PASARGA: Baigem spaudinti „Paslaptinga Syla" arba 6, 7, 8 ir 9 Mažiešiaus knygos ir Spiritologije bus teisingiausia paslapčių knyga, kokios dar nebuvo lietuviško kalbo, tos kuygos prekė bus $4-00 kas ją užsisteliuos dabar kol dar negatava, tas ją gaus už $2.00 pas mus. Ta knyga bus gatava jau trumpam laike. Galite siųsti pinigus ant tos knygos tuojaus, kadangi gausite už pusę prekės dabar kol dar negatava. Adrisuokite taip:

George A. Pupauski &. Co.
2342 SO. LEAVITT ST. CHICAGO, ILL.

PITTSTON, PA.

Cia visi perka šifkortes, siunčia pinigus ir padaro daviernastis. Auksinius dziegorėlius ir žiedus, siuvamas mašinas, drukarnėles, bankas, visokius sidabrinius ir auksinius daiktus.

G. J. JESZMANT
120 N. Main st., Pittston, Pa

Telephonas: Greenpoint 8.

Daktaras
A. Szlupiute-Jankauckiene.

Gydo visokias ligas moterų, vaikų, vyrų ir lanko prie palagų.

VALANDOS: Nuo 12—2 po piet, nuo 7—8 vakare.

265 Berry St., prie Grand St.,
BROOKLYN, N. Y.

Telephone 2334 Greenpoint.

P. A. DRAUGELIS,

VISŲ LIETUVIŲ SENAI ŽINOMA VIIETA, KAIP VIETINIŲ TAIP IR IŠ SVETIMŲ MIESTŲ ATVAŽIAVUSIŲ

Čia yra daili salė susirinkimams ir vestuvėms. Čia yra daromi draugysčių mitingai, dainininkų susirinkimai ir dainų repeticijos, skaitomi l etuvių pirmeivių referatai.

Ant stalo kasdien stovi šilti ir šalti užkandžiai; už baro — Alus, Vynas ir visokia degtinė. Puikųs Cigarai. Visokiuose reikaluose uiekas taip pritinkamai lietuviams nepatarnaus, kaip

Petras Draugelis.

73 Grand Str., arti Wythe Ave.
BROOKKLYN, N. Y.

PIRMAS LIETUVISZKAS Fotografistas ir Maliorius

VISOKIU FOTOGRAFIJU.

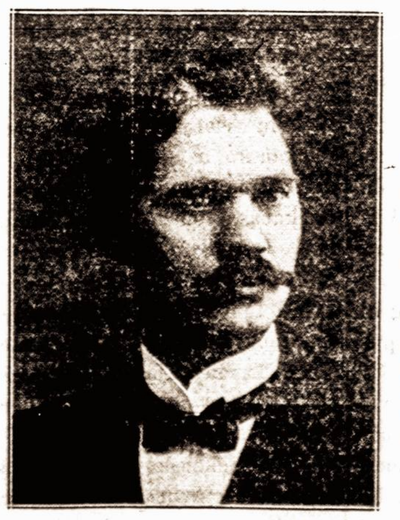

Darbą atlieku puikiai ir pigiai. Teipgi išmokinu nutraukti ir padirbt fotografijas, pirma mokestis tik 5 dol. Ateikit ir atsiveskit savo draugą arba draugę ir nutrauksi jo ar jos fotografiję pats, ir į 24 valandas bus atliktas pirmos kliasos darbas.

G. BENSON

328 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y.

Labai smagu skaityt „Baltramiejaus naktis!

Šitoj knygoj atrasi daugiau juokų, ne kaip 10 juokinguose laikraščiuose per 10 metų; daugiau patiekos, ne kaip išgeriant 10 bačkų alaus, daugiau gerų rodų, ne kaip visose senmergių, gyvanašlių ir davatkų leistruose ir daugiau smagaus pasikutenimo, negu per Rugpjutę ant šalynės šieno--vakare KLIERIKŲ su mergiuoms ir t. t.

Jei neturi dar tos knygos, tai nelauk nė mėnesio, nė dienos, bet tuojaus pasiųsk 75 cent., o apturėsi, adresuojant:

J. Naujokas, 120 Grand St., Brooklyn N. Y.

Apturėjęs tą knygą, tuojaus gerai ir smagiai atsisėsk ir ją skaitydamas turėsi daugiau džiaugsmo ir gerų laikų, negu kad butum radęs 75 dol., ir daugiau karščio, negu davatka su jagamastėliu klebonijoj, išgėrus 10 galionų degtinės. Ji vyrams ir moterims žingeidi.

DABAR LAIKAS: NAUDOKITES VISI!

Turiu už garbę pranešti visiems lietuviams ir mano kostumeriams, kad aš perkėliau savo krautuvę iš Brooklyn N.Y. in SCRANTON PA. ant žemiau paduoto adreso, kurioje galit gauti LAIKRODŽIU, LAIKRODĖLIU, LENCIUGĖLIU, PUIKIU ŽIEDU, SPILKU, KALČIKU, KOMPASU, KRYŽIUKU. Puikiausiu ARMONIKU, SKRIPKU, KLERNETU, TRUBU, KONCERTINU ir daugybe visokiu muzikališku instrumentu. Geru BRITVU, visokio skyriaus DRUKAVOJIMUI MAŠINUKIU, ALBUMU FOTOGRAFIJOMS, GUMINIU LITARU. ISTORIŠKU ir MALDA-KNYGIU, visokiu gražiu POPIERIU gromatoms rašyti su puikiausiais apskaitymais ir dainomis su drukuotais aplinkui konvertais TUZINĄ už 25c., 5 tuz. - $1.00, Perkupčiams 1.000 už $6.00. LIETUVIŠKA BIBLIJA arba ŠVENTAS RAŠTAS seno ir naujo testamentu lietuviškomis litaromis pusl. 1127, dručiai apdaryta, su pris mu $3.00. Jai katras neturit mano didelio KATALOGO No 3 pareikalaukit šiandien: prisiusdami tikrą savo adresą ir už 5c, markę gausit ji su 456 paveikslais ir 1.000 naudingu daigtu. Aš gvarantuoju, kad mano tavoras pirmos klesos, o prekės pigesnės kaip kitur. Ordelius išsiunčiu greitai i visus Amerikos ir Kanados kraštus. Perkupčiai gali gaut pirkt tavora daug pigiau kaip kitur. Kviečiu visus su ordeliais ir visokiais pirkiniais kreipties šiuo adresu: M. K. WILKEWICH, 115 W. MARKET Str., Providence Sq. SCRANTON, PA.

Rusiszkai Amerikoniszka Linija.

Vienatinė be persėdimo linija tarpe Amerikos ir Rusijos.

Nauji su dvejais šriubais laivai. „Kursk", „Russia", „Birma", „Lituania" reguliariškai bėgioja tarp Rusijos ir Amerikos. Yra tai vienatinė Linija, kuri eina tiesiai Rusijon be mainymosi. Keleiviai gali susikalbėti savo prigimtoj kalboj ir gauti priprastą valgį. Kad nereikia mainytis, tai gali paliudyti tukstančiai keliaujančių, kurie važiavo ant šios linijos.

Laivai išplaukia iš New Yorko

Estonia	Vasario	11, 1911	Kursk	Vasario	25, 1911
Birma	Kovo	11, 1911	Lituania	Kovo	25, 1911

Su artesnėmis žiniomis reikia kreiptis prie vyriausių tos linijos atstovų:

A. E. JOHNSON & CO.
General Passenger Agents.
27 BROADWAY NEW YORK CITY, N. Y.

Prašau atsilankyti, broliai, pas savo!
Tikras Lietuviškas

Dziegormeisteris ir Auksorius.

Nuo 30 metų tame amate esantis. Taisau pats ir gvarantuoju savo darbą teip laikrodėlių kaip ir sieninių laikrodžių, krajavų ir amerikoniškų. Teipgi visokių žiedų, spilkų, lenciugėlių, o labiausiai išdirbu geriausiai šliubinius žiedus, tikro aukso 14 arba 18 k., kokius kas nori ir signatus. Teipgi užlaikau visokių dalykų. Nepamirškite mano adreso.

JOSEPH MITKO
168 Grand st., Brooklyn, N. Y.
kampas Bedford ave

45 Broadway, New York, N. Y.

(Advokatas)

VIKTOR E. GARTZ

Išveda pasekmingiausiai visas **Kriminališkas** ir **Privatiškas Provas** visuosia Amerikos ir Rusijos sudiosia. Jei jumi atsitinka kokia nelaimė (sužeidzia) pasikliauskite pirma mano rodos. Išduodu visokias **Rajantališkas popieras Davierenastis** ir t. t. Su PALIUDIJIMU KONSULIO. Kas negali asabiškai kai atsilankyti, teguli atsiunkia per laiską ant sekančio adreso:

45 Broadway, New York, N. Y.

VIKTORAS E. GARCAS

ADVOKATAS

BENNETT TYPEWRITER. Preke $18.00

Bennett Typewrite yra tai naujausio išradimo drukuojama mašina ir drukuoja teip greitai ir puikiai, kaip ir brangiausios masinos. Ji yra su universališkais raktais, teip kaip mažinos už $100.00, arba ir brangesnės. Ant tos mašinos galima drukuoti 80 žodžių į minutą. Padaryta iš labai tvirto plieno. Tik ši viena drukuojama mašinėlė atrametuojasi nuo kaspino.

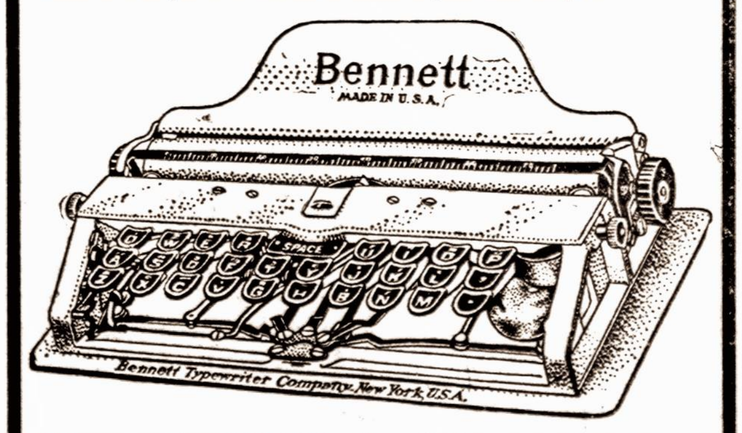

Didumas mašinos 2X5X10 colių. Galima vartoti popierą 8 ir pusės colių platumo. Turi 84 litaras ir ženklus. Volelis su litaromis mainosi ir tokiu budu ant jos galima drukuoti visokeriopose kalbose. Susideda iš 180 atskirų dalių, sveria 3 ir pusę svaro. Sudėta į labai puikią skrynelę ir ją galima nešiotis rankoje, arba kišeniuje. Ji yra nėtiktai naudinga, bet ir reikalinga kiekvienai ypatai, o už tokią prekę, tai kaip dykai.

J. J. Pauksztis & Co.,
120-124 Grand st., Brooklyn, N. Y.

NAUDOKITES ISZ GEROS PROGOS!

($110,000,000 (šimtas dešimts milijonų dolerių) paskirta dėl iškasimo kanalo, kurs bus dešimts mylių ilgio ir penkios pločio, ir trauksis visu East New Yorko pakraščiu, kurs vadinasi Jamaica Bay, tarp Rockaway ir East New York, bus tai didžiausia prieplauka (portas) kariškiems ir tavoriniams Suvienytų Valstijų ir visų viešpatysčių laivams. Tą liudija nutarimas 13 d. Lapkričio 1909, komisijos *The Canal Terminal Board City of New York*, ir pripažinta per kongresą 10 d. Vasario, 1910, Washington, D. C. Plianai buvo patilpe visuose laikraščiuose New Yorko. Tai-gi dabar da galima pirkti gana pigiai lotus no $450.00 iki $750.00. Galima žinoti visiems kad ta vieta bus didele biznio vieta, kaip tai: įvairiausis štorai, hoteliai, ir tt., tai žemė turi pakilti į gana aukštą kainą. No eleveiterio tik 4 bliokai už 5c į visas dalis miesto galima davažiuoti. Kreipkitės pas vietinius asabiškai ar per laiškus su visokiomis informacijomis.

Musų Brančiaus Offisai ir reprezentantai:

V. J. Šlakys ir J. A. Žemaitis, 119 E. Centre st. Shenandoah Pa.

J. G. Alenskas, 80 Garnet Lane Wilkes-Barre, Pa.

M. Valentinaviče, 1831 N. Main Ave., Scranton, Pa.

MARTUS REALTY CO.,
120--124 Grand St.,
Brooklyn, N. Y,
Telephone, 2427 Greenpoint.

Gera Proga!

Geras laikraštis tai žmogaus ištikimas draugas. Norėdami tatai, kad daugiausiai žmonių draugautų su gerais laikraščiais, pranešame visuomenei, jog nuo Naujų Metų galima įgyti du geru laikraščiu už prieinamą kainą:

Visiems, kas užsirašys *tiesiog* pas mus "Laisvąją Mintį" ir prisiųs mums $3.00, siuntinėsime par ištisus metus "LAISVĄJĄ MINTĮ" ir kaipo priedą "VIENYBĘ LIETUVNINKŲ"
ir gi par metus, kuriedu laikraščiu, atskirai užsirašant, apsieina $4.00. Sunku susilaukti geresnės progos, o kadangi ir šita neilgai tebus, tad pasiskubinkite!

Adresas:
"LAISVOJI MINTIS"
1401 N. Main Ave.,
Scranton, Pa.

Didele Krautuve

Visokio tavoro, kaipo tai: laikrodžių, laikrodėlių, lenciugėlių, visokių žiedų čysto aukso, šliubinių ir šiaip nešioti merginoms ir vaikinams, spilkų, armonikų, britvų, maldaknygių ir svietiškų knygų, škaplierių, rožančių, kryželių, abrozų, visokių paveikslėlių ir tt.

Biblija lietuviškoms raidėms $3.00.

Popieros gromatoms rašymui dideliam pasirinkime, tuzinas 25c., 5 tuzinai $1.00, už 1000 $6.00.

Trajanka partraukta iš Vokietijos, parsiduoda baksukaš 25ct., svaras $1.25 su prisiuntimu.

Magiškos kaziros parsiduoda už $3.00. Ir šiaip visokį tavorą agentams duodu su dideliu nuošimšiu.

Lietuviai ir lietuvaitės, visi draugai ir pažįstami reikale malonėkit kreiptis pas savo tautietį, o busite užganėdinti.

Adresas:

V. Vaidelis,
112 Grand Str., Brooklyn, N. Y.

Telephone 854 W. Williamsburgh.
Williamsburgh BATHS.
E. APRIL, Savininkas.
Rusiškos ir Turkiškos

PIRTYS
274 South First Street,
(tarpe Havemeyer street ir Marcy Ave.)
BROOKLYN, N. Y.
Moterims kiekvieną utarninką.

Geradejyste Visiems sergantiems ir nesvelkiems ŽMONEMS!

Nuo senei uždėtas geradėjingų žmonių **Philadelphijos Medikal Klinikas** išgydymui visokioms ligoms sergančius.

Gausybės žmonių, per daktarus kurie yra Klinikę, apturėjo sveikatą--išsigydė: Philadelphijos žmones nereikalauja papulti kur nors į apgaviku rankas arba menkos vertės daktarpalaikiu; kurie apsimą o negali išgydyti, nes Philadelphijos M. Klinikas visiems pagelbsti kurie čion tik kreipėsi.

Philadelphijos žmones yra laimingi, turėdami savo miestę tokį garsu geradėjinga Kliniką, kuris pasekmingai, teisingai, greit ir geral, kad apsimą, tai kiekvieną serganti išgydo; todėl, kad čion:

Tik parinkti geriausi daktarai specjalistai darbuojasi.

PASARGA: Teisingumas, gerumas užtikrinta visiems; nes šitas **Philadelphijos Medical Klinikas,** yra paties Pennsylvanijos Gubernatoriaus užtvirtytas--legalizuotas.

IDANT IR LIETUVIAI ŽINOTŲ,

kur atrasti tikra pagelba sveikatai, kaip Philadelphijos, Pa., teip iš kitu miestu, tad nutarta pranešti per laikraštį, kad pributu ar atsišauktu, o visi kurie trokšta apturės sveikatą ir visokias rodas lietuviškoj kalboj ir, bus išgydyti nuo: skaudėjimo kaulu, sąnariu, strėnu, krutinės, pečiu, ranku ir koju. Nesveikumo viduriu ir inkstu, žarnu ligu. Nusilpnėjimo, sunkaus kvepavimo, nervu, slaptu užsikrėčiamu ir nuo išdykimo ligu. Blogus sapnus, kosulio, širdies ir galvos ligu. **Telp-pat moterų,** skausmingas menesinęs, gumbo ir visas kitas ligas, kurios tik atsiranda vargimui žmoniu. Gydome kaip šviežes teip ir užsenejusias ligas. **Tu ar tavo pažystamas,** nepaisek kad tau niekas nepagelbėjo, neatideliok, bet pribuk ar atsišauk, busi išgydytas, jai dar galutinai mirties neapimtas. **Kam mokėti** apgavikams daug kartu po dešimts doleriu už kvarbuotą vandenį; kad Philadelphijos Medikal Klinikę suteiks teisingas grynas gyduoles naujausio sutaisymo už mažą atnagrydyjimą, išgydys.

KAM SIRGTI, kad gali buti IŠGIDYTAS.

Atsišauk ant šio adreso visada:

THE PHILADELPHIA MEDICAL CLINIC,
1117 WALNUT ST., tarp 11 tos ir 12 tos Gatv.
PHILADELPHIA, PA.

PRIEMIMO ADINOS: nuo 10 iš ryto iki 4 vakare Utarninkais ir Pėtnyčiom nuo 1mos iki 9niu vakare. Šventadieniais nuo 1mos iki 4tai po piet.

Vietoje mokėti už didelius apgarsinimus, kurie negydo sergančiu; tad Philadelphijos Medikal Klinikas, moka už chemikalus gyduolėms, kurios išgydo sergančius. **DR. ALEKSANDRA BROWNE,** Supretend.

Visi krikščionys, ne žydai.

Naujausias Importuotas Fonografas Dykai!

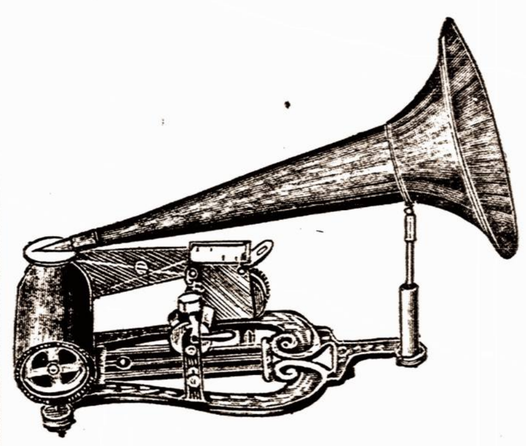

Bus duotas kiekvienas kas nupirks pas mus Rusiško Tabako už $6.00.

Nieko nuo jusų daugiaus nereikalaujame tik kad patartumete savo draugams pirkti iš mųsų firmos tabaką Šitas Importuotas Fonografas yra padarytas iš geriausio metalo, turi didelę nikelinę trubą ir labai gerai skamba. Turėdami mųsų Fonografą galite surenngti namie puikų muzikos koncertą.

Užsuksite tik mašinėlę, uždėsite voliuką ir galėsite išgirsti visokius dainius, maršus ir kitokius daiktus. Klausant tai viską bus malonu ne tik jums ir jusų šeimynai, bet ir jusų pažįstamiems ir kaimynams. Mųsų Fonografas yra geriausias, koks tik dabar gali buti. Mes duodame jums ta Fonografa suvis dykai. Prisiųskite tik 50c. markėmis ir mes atsiusime jum geriausio Rusiško Tabako už $6.00 ir tą Fonografą drauge su volele ir nurodymai kaip reikia apsieiti. Apturėję tai per Expresą, užmokėsite likusius $5.50.

Ši dovana yra suprantama ir puiki, nėra čia jokios rizikos, taigi naudokitės, pamatysite, kad busite užganėdinti.

PASARGA: Prašome nesulyginti mųsų firmą su kitom.

ENGLISH ASIATIC TOBACCO CO. 111-115 E. 7-TH ST. Dept. IV NEW YORK, N. Y.

Telephone 2762 Greenpoint.

Daktaras Brandšteinas

Turėjęs praktiką Europoje 18 metų, dabar Brooklyne, N. Y., atidarė ofisą

103 So. 2-nd Str., kampas Berry Str.

Gydo naujausiu budu ligas vyrų, moterų ir kudikių.
Specijalistas prie ligų chroniškų (įsenėjusių).

Valandos priemimui ligoniu:
Isz ryto nuo 9 iki 10; vakare nuo 6 iki 10.

Jonas S. Lopatto

Attorney and Counsellor-at-Law (Lietuvys advokatas pabaigęs Pennsylvanijos Universitetą), užsiima varymu provų visuose teismuose.

Offisas rumuose 47-48-49 Bennet Building, kampo Public Square ir North Main Street, WILKES-BARRE, PENN'A.

Office Phone	Peoples 37
,,	Bell 47
Residence	Peoples 1100

B. HORAK

191 17-th Str.
So. Brooklyn, N. Y.
DIPLIOMUOTA
AKUSZERKA

Su daug metinia praktika ligonbučiuose New York. Priima palages pas save namuose ir eina kitur, prekš vidutinė. Patarimai dykai.
Persikėlė iš 691 4-tos ave. po nu. 191 17-th str. čia netoli 4-tos ave.
So. Brooklyn, N. Y.

SU DIEVU IR TEISYBE TOLIAUSIA NUEISI.

Geriausias Linimentas arba PAIN EXPELLERIS ant svieto nuo visokių GALVOS skaudėjimų, KAULŲ, PERSALIMO, REUMATIZMO, STRENŲ SOPĖS, SAUSGELŲ, KAKLO, GALVOS SUKIMO IR DIEGLIŲ.

Jeigu nori ligoje ir nelaimėje pasigelbėti, nejieškok rodos pas kokius nemokįtus žydelius ar kryžiokus savo priepuoly, bet kreipkis arba tiesiai parašyk pas savo locną vientautį, reikalaudamas tikrų grynų ir gydančių vaistų —pas

ALBERTĄ G. GROBLEVSKĮ,
Plymouth, Pa.

garsų dirbėją „Lenkiškų ir Lietuviškų gyduolų", o persitikrinsi, kad neiššskleisi veltui ir ant apgavyščių savo sunkiai uždirbto cento.

Turime gyduoles nuo visokių lidų, kokios tiktai randasi ant svieto teip del senų žmonių, kaip del kugikių, vyrų ir moterų.

„Lenkiškai—Lietuviški" vaistai jau tukstančius padarė sveikais — išgydys ir Tavę!

Ypatingai SLAPTAS ligas gydome ir gilioje slaptoje užlaikome, kaip kunigas išpažintį

Delto jeigu trokšti tikros gydytojaus pagelbos, aprašyk savo negerovę, aiškiai ir su smulkmenomis, pridėk 2 centu ant atsakymo laiškui, o niekuomet to nesigailėsi.

Adrisuok:

Albertas G. Groblewskis
Cor. Elm and Main Sts.
Plymouth, Pa.

VIENINTELIS LIETUVIŠKAS HOTELIS

J. B. DAINIO.

Skanus alus, gardi arielka, visoki vynai ir kvepianti cigarai. Vietiniai ir iš apylinkės nepamirškite šios puikios vietos, o busite užganedinti.

36 OXford Str.
Kampas Lee Park Ave.
Wilkes-Barre, Penn'a.

PRIETELIAI LIETUVIAI.
12 dideliu ir 12 mažu,

H. B. ROSENSON,
317--319 Grand St., BROOKLYN, N. Y.
Telephone, 1162 W'msburgh

W. SŁOMINSKA,

679 Milwaukee Avenue. CHICAGO, ILL.

Mano Dirbtuve tapo apdovanota

POWSZECHNA WYSTAWA KRAJOWA 1894

DWIEMS MEDALIAIS

ant Kosciuszkos Parodos už rupestingą, teisinga ir artistiszką iszdirbimą

KARUNŲ, SZARPŲ, KUKARDŲ, ROZETŲ, BERLŲ, MARSZALKINIŲ LAZDŲ ir tt.

Turiu už garbę apreikszti guodotiems Kunigams ir guodotu draugystėms, kad asz dirbu w mie augszcziaus paminėtus daig us **Pigiausei, Teisingiausei ir Geriausei,** nes per 30 metų szitmdama iszdirbimais įgijau teisingą praktiką ir dėl to galiu viską padirbt pigiau ir geriau ne ės kiti fabrika.

su guodone
W. SŁOMINSKA, 679 MILWAUKEE AV., CHICAGO, ILL.

Tel. 2334 Greenpoint.
PUIKIAUSIA VIETA LIETUVIAMS
pas PETRA A. DRAUGELI.
Skanus alus, gardi arielka, elius, visokis vynas, kvepenti cigarai, ir puikus užkandžiai. Salė dėl mitingų ir susėdimų. Nepamirškit šios atsakančiausios vietos, o busit užganėdinti.
73 GRAND STE. BROOKLYN, N. Y.
Palei Wythe Ave.

PIRMAS LIETUVIŠKAS
Fotografistas ir Maliorius
VISOKIŲ ABROZŲ.

— Darbą — atlieku puikiai už prieinamą prekę.

Kogeriausia darau naujas skripkas ir taisau.

G. BENSON,
328 Bedford ave. BROOKLYN, N. Y.
(tarpe So. 2-nd ir 3-rd st., du blokai nuo Grand st.)
Galerija atidara nuo 8 ryte iki 6 val. vakare.
Utarninkais ir Subatomis iki 9 val. vakare.

PUIKUS HOTELIS
Andriaus Milišausko
Visada šaltas alus, skani arielka, elius, porteris, visoki vynai ir kvepianti cigarai.
Lietuviai vietiniai ir atvažiavę iš kitur, neužmirškit šios puikios vietos.
16 Baltimore st. Wilkes-Barre, Pa.
Priešai Central Dypą

Dr. H. A. Medoff Ph.
149–151 Metropolitan Ave.
BROOKLYN, N. Y.
— Akių specialistas. —

Akis ekzaminuojame dovanai per Rugsėjo mėnesį.
Offiso valandos nuo 3–5, 7–8 popiet.

New Phone 4023–2. Lock Box 48.
CHAS. ADAMS.
Laikau agenturą, parduodu šifkortes ant geriausių linijų ir greičiausių laivų ir siunčiu pinigus į visas vieto dalis, saugiai, greitai ir pagal tos dienos kursą. Prieg tam laikau HOTELĮ.
Chas. Adams,
George ave & Ash st., Parsons, Pa.

Daktaras Tiesu, Julian Czupka
Advokatas ir Notary Public.
Ofisas: 3 N. Main Street,
Wilkes-Barre, Pa. kasdien.
138 So. Washington Ave.
Scranton, Pa.
Panedėliais ir Ketv. nuo 6—7 vak.
Užsiimu provomis Wilkes-Barre ir Scranton. Teipgi pas skvairas paliudijimus (doviernastis) išrupinu Rosijoj ir Lietuvoj.

Antanas Staszauckas.
Laikau puikioje vietoje Saliuną, užlaikau skaniausius gėrimus ir kvepenčius Cigarus. Lietuviai nepamirškite atsilankyti pas savo vientautį
No 2Cor. Nesbitt ir B
EAST PLYMOUTH PA.

Tel. 3123 Orchard
Dr. EVA KATZMAN, Dentiste,
208 E. Broadway, New York, N. Y.
Ofiso Valandos: Seredomis 9r.–8 v., Nedeliomis 9 iš rito iki 3 po piet; Petnyčiomis uždaritas.
Čia kalbame maskoliškai ir rokiškai.

GERIAUSIA UŽEIGA LIETUVIAMS
— pas —
JonaKulboka
Skanus Alus, Gardi Arielka,
Visoki Vynai,
— Kvepianti Cigarai. —
74 Grand st., Brooklyn, N. Y.
(kampas Wythe ave.)

Dr. O'Malley išaiškina priežastį pasekmingo gydymo.

Išsiveržimas

VERIKOSELE arba netikrasis išsiveržimas
HYDROCELE arba vandeninis išsiveržimas
PUČKAI ir visokios ODOS LIGOS
Be jokios operacijos, skraudėjimo, ar apleidimo savo kasdieninio darbo.

PRIEŽASČIAI IŠGYDYMO:

1. DĖL TO—Kad jojo neskaudanti metoda likos naudota suviršum per 25 metus, o teip vadinami išsiveržimo specijalistai naudoja ir seka paskui jį.
2. DĖL TO—Kad suviršum 12,000 išgydė ligonių; nekurie pribuvo iš tolymų šalių, o kurias jis vienas išgydė.
3. DĖL TO—Kad kožną savo žodį galį pinigiškai ir profesijonališkai užtikrint, kuri duoda ligoniui, o 25 metų praktika gana paliudija apie jo tinkumą.

G. A. Fritzinger (policijantas) Wilkes-Barre, Pa. išgydytas nuo sunkaus išsiveržimo 5 metai atgalios, nenešioja diržų.

Thom. B. Williams, anglekasis iš Hyde Park, Pa. išgydytas nuo išsiveržimo, 5 metai kaip diržo nenešioja.

R. D. Greenwalt, mašinistas prie Prospect Brėkerio Breslau, Pa., du vaiku 3 ir 9 metų senumo, išgydyti nuo išsiveržimo, o diržo nenešioja jau 2 metai.

Su tokiais paliudijimais delko turėtum da vilkinti ir neateiti ant rodos pas Dr. O'Malley, kuris tame PERŽIURĖS UŽDYKĄ ir pasakys kas tau kenkia, ir geriausia roda kaip gali pasveikti. Geriau pasinaudok iš 25 metinės praktikos ir nebusi pavojuje.

Pasikalbejimas ypatiszkai ar per paczta.
Atsiųsk adresą, o prisiųsime knygutę su abrozėliais apie išsiveržimą, užpečėtytam koperte.

Dr. Alex. O'Malley
Offices, 158 So. Washington St., Wilkes-Barre, Pa.
Kur Lietuviškai ir Lenkiškai susikalbama ir susirašoma.

Tik ant trumpo laiko proga gauti 1 doleri dovanu knygoms!

Kiekvienas, kuris tik per mane užsirašys sau, arba kitą naują skaitytoją laikraščiui prikalbins, prisiunčiant $2.00 ant mano vardo, apturės vieną iš čion paminėtų laikraščių: t. y. „KOVĄ", „LIETUVĄ", „VIENYBĘ LIETUVNINKŲ" ar „LAISVĄJĄ MINTĮ" per ištisus metus; teip-pat gaus dovanai garsiąją knygą „BALTRAMIEJAUS NAKTIS", verstą iš francuzų kalbos, kurios kaina 75 c. ir dar „GRAMATIKĄ (MOKYTOJĄ), iš kurios išmoks a n g l i š k ą KALBĄ, taip labai reikalingą Amerikoje. Laikraščių prenumerata metams visttek 2 dol. kaštuoja, jei užsirašys iš rėdystės, bet kuris per mane užsirašys, tai gaus ir laikraštį ir labai naudingas knygas. Kaip tik prisiųs 2 dol. už naują skaitytoją, tuojaus viską apturės. Metas skaitosi nuo dienos užsirašymo. Duodu dovanas, kad laikraščių skaitytojai daugintųsi ir lietuviai, kaip ir svetimtaučiai turėtų grama tiką, išmoktų angliską kalbą.

J. Naujokas, 120 Grand St., Brooklyn, N. Y.

"The Jungle"—„Raistą" dar galima gauti, prisiunčiant VIENA DOLERĮ

Jeigu esi sužeistas

anglių kasyklose, ant geležinkelio, arba fabrike atsičauk pas mus. Jeigu turi prova už sužeidymą, o pats negali apdirbti savo reikalų provoj, mes tau pagelbėsime. Daugelis žmonių tapo sužeisti' ir neišmanydami kaip vartoti savo reikalą praleido viską dovanai, o patis pasilieka ubagais ant amžių. Mes užsijimam tokiais darbais: patarnavom daugelem žmonių, patarnausim ir tau. Roda suteikiam dovanai subeidymų reikaluose. Rašydami įdekit 2c markę dėl atsakymo. Per laiška kreipdamiesi, asrašykit visą atsitikimą: kaip sužeide ir per kokią priežastį, kokiam mėnesį ir dieną, kokioj vietoj, ir teip toliau. ADRESAS:

Claim Adjusting & Investing Co., Room 1023,
182 Nassau St., New York, N. Y. Tel. 4743 Beekman.

Gydau tiktai vyrus.

Speciališkas ir užsedintas vyru ligas.

AR ESI APIMTAS KOKIOS SPECIALIŠKOS LIGOS,

kurią nenori gydytis pas šeimynos daktarą? Kraujo užnuodijimą, pučkus, skaudėjimus burnoje, gerklėje ir ant liežuvio. Ar tavo plaukai puola? Ar kvapas atsiduoda? Ar skauda dantis ar smegenis? Ar turi galvos skaudėjimą, ar didesnius arba mažesnius skaudėjimus kitose kuno dalise. Aš gvarantuoju išgydymą šiuose dalykuose. Vandentekį, jaunystės klaidas, uždegimus, susisukimą ar subrinkimą gyslų privatiškų dalių, nustojimą tvirtumo. Ar esi peržengęs tiesas sveikatos ir gamtos? Ar silpni pečtai? Ar nuvargęs! Ar esi apimtas nepasekmių, kaip tai nerviško nusilpnėjimo ir nustojimo vikrumo? Ar jautiesi silpnas, susikrimtęs ir negali atlikti darbą kaip pirmiau? Ateik pas mane, o aš tau pagelbėsiu.

Patarimai ir egzaminavojimai dovanai.

Ofiso valandos: nuo 10 iš ryto iki 4 po pietų ir nuo 6 iki 8 vakare. Nedėliomis ir šventomis dienomis, nuo 10 valandos ryte iki 1 val. po pietų.

Senas Dr. Geary
151 W. 23-rd st., New York, N. Y.

Visi aplikantai dėl gydymo turi pributi ypatiškai del išekzaminavojimo. Ligos negali but pasekmingai gydomos per laiškus. Nerašykite, bet ATSIKANKYKIT.

Nuosavus *piniginis užtikrinimas $100,000.00* padėtas į New York'o valstijos kasą, geriausia liudija apie žinomą lietuvišką bankinę ir agentinę firmą

HENRY J. SCHNITZER, 141 Washington street New York.

Drąsiai naudokitės šios firmos teisingu patarnavimu: kuomet panorėsite **greitai ir saugiai siųsti pinigus** į tėvynę, **pigiai ir geriausiais laivais keliauti** tėgynėn, be jokių kėblumų, **ką nors iš tėvynės parkviesti,** teisingai **padirbt visokius rejentinius ir teismo reikalus,** abelnai su visokiais reikalais krei pkitės į šią firmą, nes ji to užsitarnavusi.

Jei kas išimtinai garsinasi su pigia kaina, misliyje konkurencijinės kovos, gallite but užtikrintu, jogei tuomet, tokia pat pigia kaina (čienia), arba gal ir da pigesne parduos Tau laivakortę, sena bankinė ir agentinė firma

HENRY J. SCHNITZER, NOTARIJUS
141 Washington St., NEW YORK.

DR. HARTMANN

KVIEČIA PAS SAVE SERGANČIUS SAKANT:

kurie tik sergate, tai ateikit ar parašykit pas mane, aš pagelbėsiu! nes esu senas daktaras, pažįstu ligas ir žinau kokie vaistai geriau pagelbsti VYRAMS IR MOTERIMS; todėl, kad aš daug sergančių perleidžiu ir turiu didelį pasisekimą, geresnį ne kaip koks kitas New Yorko daktaras. Aš esu pasiry[illegible] sergančius gydyti ir mokyti, kad be sveikatos, žmogus yra nelaimingas, o kad sergi tad tik geras daktaras gali pa[illegible]. Tu gydyti teip kaip as darau; ir pačių gydytų paveikslai ir žodžiai dėkingumo liudija:

Tegul bus pagarbintas, Jėzus Kristus!

Širdingai dėkavoju Dr. Hartmanui už išgydymą ligos skaudėjimo po krutine, sunkaus kvėpavimo, širdies ligos, nes nors kiti neįstengė išgydyti, o Najorko Šarlatanų Institutas tik sunkiai už dirbtus mano pinigus viljo; bet Dr. Hartmanas, kad išgydė, tad jam ir dėkingas; tai prisiunčiu paveiksią, kad į laikraštį patalpyti. ANT. JUŠKELIS, P. O. box 2, DU BOIS, Pa.

Guod. Dr. Hartmanas!

Esu labai dėkingas už geras gyduoles, kurios man pagelbėjo nuo užsikrečiamos ligos, nes vos penkiolika dienų pavartojau ir jau jaučiuosi gerai. Labai dėkingas už gerą daktaravimą.
D. POPOVIČE, Model Farm, Paschall, Philadelphia, Pa.

Malonus Dr. Hartmanai:

Su džiaugsmu prisiunčiu savo paveikslą ir didelį dėkingumą už išgydymą mano vydurių ligos, išbėrimo kuno, bloso kraujo, sutinimo ir skaudėjimo blauzdose. Dar kartą sakau, nemažai esu dėkingas už sveikatą. Jos. Turkeviče, 605 Sheridan Road Canal, Wilmette, Ill.

Čia viršuj kalba žmonės, kuriems aš pagelbėjau, taip ir Tau skaitytojau galiu padaryti kaip ir kitiems.

SERGĖKIS nuo New Yorko didžiausio numulšio „instituto", kuris garsina mirusį daktarą su rabino „jermulka" galvos, kaipo gyvą daktarą ir buk gydas ligonius. Tas židelis jau šeši metai kaip numiręs ir todėl negali sergančių [illegible]. Tą numirėlį reklamuoja, buk jis parašęs knygelę „Vadovą į ligą" (žinoma, ir į kišenių), tai ir neteisybė. Ta knygelė [illegible]rėta daug vėliaus po smerties ano rabino, kuri apart iš kitų, paskutinė dalis išvogta, perspaudinta iš kunigo Geručio knygos „Sveikata". Kas vagia, tas ir meluoja; tai melagiams negalima tikėti!

Kad sergi, tai aš esu daktaras, ir vietoje kur kitur, kreipkis prie manęs, aš duosiu vaistus nuo bile ligos ir pamokinimus kaip vartoti ant sveikatos. Ateik ar parašyk pas mane prigimtoj kalboj.

RAŠANT ADRESUOK MAN:

DR. F. HARTMANN, 231 East 14 Str., NEW YORK CITY, N. Y.

OFISO VALANDOS: kasdien nuo 11 iki 5 po piet. Nedėliomis 10 iki 1 p. p. Vakarais Panedėlyj ir Pėtnyčioj nuo 7 iki 8.

Bischoff's Banking House
287 Broadway Kampas Reade Gatvės
New York N. Y. Telefonas: Warth 2822

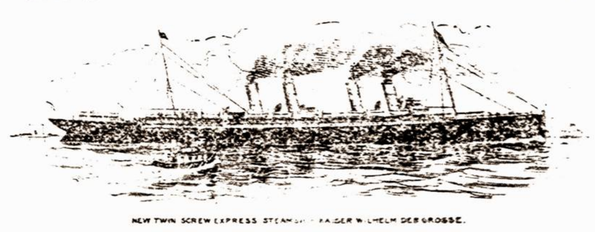

NEW TWIN SCREW EXPRESS STEAMSHIP KAISER WILHELM DER GROSSE.

Kas leikalauja teisingo patarnavimo ir nori idant jo reikalai butų greitai, tegul atsišaukia

Seniausį Bankinį Namą Užd[illegible]tą 1848.

Pinigus siunčiame į Krajų kuo greičiausiai. Pinigus visų kraštų išmainome pagal kursą. Pinigus priimame ant procento ir išduodame ant pareikalavimo. Šipkortes parduodame ant geriausių Garlaivių visų Linijų į ir iš Krajaus už pigiausią prekią. Pašportus dėl keliaujančių į Krajų pastorojame nereikalaudami jokių popierų. Daviernastis padarome pigiai ir visas kitas rejentališkas popieras su paliudijimų Konsulio. Atjieškojimą dalių atliekame kuoreisingiausiai. **Atidaryta:**

Subatoje iki 8 val. vakare. Nenėlioje nuo 10 iki 12 val. ryte.

LIETUVY, MOKINKIS FOTOGRAFIJŲ AMATO!
Dabar geriausia proga, nes išmokinsiu už mažą atlyginimą arba užmokestį. Platesnių žinių klauskite per laišką arba pats ateikite.
Jos. Shukis
20 East Market st. Wilkes-Barre, Pa.

HOTELIS
VIN. DAJNIO
12 W. Main st. Plymouth, Pa.
Užlaiko visokios arielkos, vyno, skanaus alučio, porterio ir kvepenti cigarai. Salė dėl draugysčių ir šeip susirinkimų.
Reikale kreipkitės pas savo tautietį VINOĄ DAJNĮ.

Nepamirškit
Tautiško Namo!
Erta, daili salė mitingams, veselijoms, tea rams ir baliams. Gardi degtinė, šviežias alus, kvėpią cigarai, skanųs užkandžiai ir nakvinė.
TAI LIETUVIŲ UŽEIGA.
Razutis & Dixon
101-103 Grand st., Brooklyn, N. Y.
Telephone 1470 Greenpoint.

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPELLER"

Su vienu buteliu
Pain Expelerio
Galit askausmu giltine praginti. Šiems vaistams dėl sutepimo negal joki kiti lygintis. Niekas nedaboda teip greito paleningvimo ir pastovenčiai skausmuose Romatizmo, Neuralgijos, Išsisukimo, Sudurdimo t. t.
Gaunami visose aptiek. už. 25 ir 50c
F. AD. RICHTER & CO.
215 Pearl st., New York.
Tėmykit ant Ankerio ženklo apsaugojimo

Telephone 1285—5

Nik. P. Zelwis
LIETUVISZKAS GRABORIUS
Išbalsamuotojas ir laidotuvių Direktorius.
Karietos laidotuvėms, veseilioms ir krikštynoms.
Ofisas ir gyvenimas:
1034 Bank Street, Waterbury, Conn.
Lietuviai, kreipkitės reikale.

Didžiausis ir gražiausis pasaulėje teatras
HIPPODROME
ant 6 Ave. ir 43-44 st., New York
Lošia: „Tarptautiškas Lenktynes", „Niagaros Balletas, „Žemės Viduriuose" ir 12 aktų cirkaus.
Kasdien po pietų 2 v. ir vakarais nuo 8.
Geriausios sedynes $1.

THE LACKAWANNA
Parankiausei geležinkelei Europon keliaujantiems. Linijos sueina prie Trans-Atlantiškųjų laivų. Nebrangiai perdavinėja bagažą ir perveža pasažierius.
The Road of Anthracite
(Kietųjų anglinių kelias).
Trumpiausis kelias į Buffalo.
Tiesiai į Scrantoną ir Anglių Sritį.
Tarpe New Yorko ir Buffalo penki traukiniai kasdien.
Tarpe New Yorko, Chicago ir Vakarų keturi traukiniai kasdien.
Tarpe New Yorko, St. Louis ir Pietvakarių, kasdien.
Tarpe visų vietinių Punktų nuolatinis ir parankus susinešimas.
Artymesnių informacijų apie kainas, traukinių begiojimą, etc., kreipkitės pas savo vietinį agentą arba rašykite pas:
Lackawanna Railroad
George A. Cullen, General Passenger Agent,
90 West Street, N. Y.

New Phone 1284 — R.
PUIKUS HOTELIS!
KAZ. MILIŠAUSKO.
Geriausia užeiga lietuviams.
Salė mitingams ir susirinkimams.
Priek tam laikau kriaučyste. Steliuotus siutus dirbu pagal naujausią madą, už prieinamą prekę.
Reikale nepamirškite savo lietuvį.
243 E. Market st., Wilkes-Barre, Pa.
Hotelis žemai, o kriaučystė viršuj.

MOKINKIMĖS PATYS
Gramatika angliškos kalbos mokintis be mokintojo (apdaryta) $1.00.
Vaikų Draugas arba kaip mokintis skaityti ir rašyti be mokintojo 15 c.
Naujas Budas mokintis rašyti be mokintojo..... 10 c.
Aritmetika mokinimuisi rokundų. su paveikslais (apdaryta).....35 c.
Pinigus siųskit per Money Order šiuo adresu
P. Mikolainis,
Box 62. New York City.